Univerza v Ljubljani

Fakulteta za socialno delo

Tia Šiška

Starševski in očetovski dopust ter njegova vloga pri spodbujanju aktivnega očetovstva in enakosti spolov

Magistrsko delo

Ljubljana, 2026

Univerza v Ljubljani

Fakulteta za socialno delo

Tia Šiška

Starševski in očetovski dopust ter njegova vloga pri spodbujanju aktivnega očetovstva in enakosti spolov

Magistrsko delo

Mentorica: doc. dr. Sara Bagari

Ljubljana, 2026

ZAHVALA

Najprej se želim zahvaliti doc. dr. Sari Bagari za hitro odzivnost in ogromno podporo ter vse usmeritve pri pisanju magistrskega dela.

Hvala tudi vsem sogovornikom, ki ste si vzeli čas in sodelovali v moji raziskavi.

Zahvaljujem se vsem kolegicam, s katerimi sem preživela prelepo študijsko izkušnjo in vsem prijateljem, ki ste mi vedno stali ob strani.

Hvala celotni moji družini za vso podporo, ki ste mi jo nudili in za to, da ste vedno tukaj zame. Prav posebej se zahvaljujem staršema, Jasni in Janezu ter sestri Alji.

Zahvaljujem se mojem Samu, s katerim je vse lažje. Hvala za vso potrpežljivost in spodbudo.

Hvala!

POSVETILO

To magistrsko delo posvečam svoji pokojni babici – mami Anici, ki me je spodbujala vse do konca.

Pogrešam te.

Povzetek: Očetovstvo se je v zadnjih desetletjih pomembno preoblikovalo, saj se je očetovska vloga iz tradicionalne vloge hranitelja razvila v vlogo aktivnega in skrbstvenega očeta, ki je vključen v otrokovo vsakdanje življenje. Tem spremembam je sledila tudi zakonodaja na področju starševstva, ki je doživela več pomembnih sprememb. Po spremembah iz leta 2023 očetom pripada 15 dni očetovskega dopusta, ki ga morajo izrabiti v strnjeni obliki do tretjega meseca starosti otroka, in 160 dni starševskega dopusta, od tega 60 dni neprenosljivih. Namen sprememb je predvsem spodbujanje enakomernejše porazdelitve skrbstvenih obveznosti in večja vključenost očetov v zgodnje obdobje otrokovega življenja. Ob tem se pojavljajo tudi novi izzivi, sploh na področju usklajevanja zasebnega in poklicnega življenja. Starši so vse pogosteje postavljeni pred zahtevno iskanje ravnovesja med delom in družinskim življenjem. V magistrskem delu sem želela ugotoviti, kaj staršem pomeni koncept aktivnega očetovstva. Zanimalo me je, kako doživljajo in razumejo očetovski, materinski in starševski dopust – ali ga dojemajo zgolj kot formalno pravico ali kot priložnost za aktivno vključevanje v starševstvo in vzpostavljanje odnosa z otrokom. Prav tako sem želela ugotoviti, ali so spremembe zakonodaje v praksi dosegle cilje, zastavljene z Direktivo EU 2019/1158 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev ter oskrbovalcev iz leta 2019. V teoretičnem delu sem predstavila koncept aktivnega očetovstva, njegove ključne dejavnike in razvoj očetovske vloge skozi čas. Posebno pozornost sem namenila vplivu staršev na otrokov razvoj v zgodnjem obdobju življenja. V nadaljevanju sem opisala, kako aktivno očetovstvo spodbuja enakost med spoloma in vlogo zakonodaje pri spodbujanju le-teh. Posebno poglavje sem namenila usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja. V zaključnem delu sem analizirala slovensko zakonodajo, s poudarkom na starševskem in očetovskem dopustu. V empiričnem delu naloge sem opredelila ključne raziskovalne teme in predstavila metodološki okvir. V kvalitativno raziskavo, ki sem jo izvedla med januarjem in februarjem 2026, je bilo vključenih osem staršev, ki so koristili starševski oziroma očetovski dopust po uveljavitvi sprememb zakonodaje leta 2023. V raziskavo so bili vključeni tako očetje kot matere, saj je bil cilj pridobiti razumevanje aktivnega očetovstva in delitve skrbstvenih vlog s strani obeh staršev. Uporabila sem priložnosten in neslučajen vzorec, saj sem prve sogovornike izbrala na podlagi osebnih poznanstev, kasneje pa sem z metodo snežne kepe pridobila še nekaj novih sogovornikov. Podatke sem zbirala z metodo spraševanja, in sicer z delno standardiziranimi intervjuji.

Na podlagi izvedene raziskave sem ugotovila, da starši pravice, ki jim pripadajo, razumejo predvsem kot pomembno priložnost za aktivno vključevanje v družinsko življenje. Aktivno očetovstvo opredeljujejo kot pomembno za otroka in vključuje fizično ter čustveno prisotnost, in sodelovanje pri skrbi za otroka, pri čemer se kažejo premiki k večji vključenosti očetov, a se v praksi še vedno pojavljajo določeni tradicionalni vzorci. Pomemben dejavnik večje vključenosti očetov se kaže v očetovskem dopustu, ki omogoča zgodnjo prisotnost očetov v družini. Ključno vlogo ima tudi delovno okolje, saj podpora delodajalcev in prilagodljive oblike dela olajšujejo usklajevanje poklicnega ter družinskega življenja. Sogovorniki slovensko zakonodajno ureditev ocenjujejo kot dobro in v nekaterih vidikih celo ugodnejšo v primerjavi z drugimi državami, a hkrati opozarjajo na možnost izboljšav. Na podlagi ugotovitev se kot ključni predlogi kažejo v spodbujanju očetov pri izrabi prenosljivega dela dopusta, izboljšanju informiranja o pravicah, ki pripadajo staršem, krepitvi družinam prijaznega delovnega okolja in naslavljanju družbenih stereotipov, pri čemer ima pomembno vlogo tudi socialno delo.

Ključne besede: aktivno očetovstvo, očetovski dopust, starševski dopust, enakost spolov, delovno okolje

Title: Parental and Paternity Leave and Its Role in Promoting Active Fatherhood and Gender Equality

Abstract: Fatherhood has undergone significant transformation in recent decades, shifting from the traditional role of the breadwinner to that of an active and caregiving father who is involved in a child's everyday life. These social changes have been accompanied by developments in parental legislation, which has undergone several important reforms. Following the 2023 amendments, fathers are entitled to 15 days of paternity leave, to be taken consecutively within the first three months of the child's life, and 160 days of parental leave, of which 60 days are non-transferable. The primary aim of these changes is to promote a more equal distribution of caregiving responsibilities and greater involvement of fathers in the early stages of a child's life. At the same time, new challenges have emerged, particularly in balancing private and professional life, as parents increasingly face the demanding task of reconciling work and family responsibilities. The aim of this master's thesis was to explore what the concept of active fatherhood means to parents. Specifically, it examined how parents perceive and understand paternity, maternity, and parental leave–whether as a formal entitlement or as an opportunity for active engagement in parenting and relationship-building with the child. Additionally, the study sought to assess whether the legislative changes have achieved the objectives set out in Directive (EU) 2019/1158 on work-life balance for parents and carers. The theoretical part presents the concept of active fatherhood, its key determinants, and the development of the paternal role over time, with particular emphasis on the influence of parents on early childhood development. It further discusses the role of active fatherhood in promoting gender equality and the importance of legislation in supporting these processes. A separate section is devoted to the reconciliation of work and private life, while the concluding theoretical chapter analyzes Slovenian legislation, with a focus on parental and paternity leave. The empirical part outlines the methodological framework. The qualitative study, conducted between January and February 2026, included eight parents who had utilized parental or paternity leave following the 2023 legislative changes. Both fathers and mothers were included to gain a comprehensive understanding of active fatherhood and the division of caregiving roles from the perspective of both parents. A convenience, non-probability sample was used: initial participants were selected through personal contacts, and additional participants were recruited using the snowball sampling method. Data were collected through semi-structured interviews, enabling an in-depth insight into parents' experiences, perceptions, and attitudes.

The findings indicate that parents primarily perceive their entitlements as an important opportunity for active involvement in family life. Active fatherhood is understood as significant for the child and encompasses physical and emotional presence, as well as participation in childcare. Although there are clear shifts toward greater parental involvement, certain traditional patterns persist in practice. Paternity leave emerges as a key factor facilitating fathers' early involvement in family life. The work environment also plays a cruical role, as employer support and flexible working arrangements ease the reconciliation of professional and family responsibilities. Participants generally assess the Slovenian legislative framework as well-developed and, in some respects, even more favourable compared to other countries, while also pointing to areas for improvement. Key recommendations include encouraging fathers to make greater use of the transferable portion of parental leave, improving access to information about parental rights, strengthening family-friendly work environments, and addressing societal stereotypes, with social work playing an important role in these efforts.

Keywords: active fatherhood, paternity leave, parental leave, gender equality, work environment

KAZALO

1. TEORETIČNI UVOD 1

1.1. AKTIVNO OČETOVSTVO 1

1.1.1. DEJAVNIKI AKTIVNEGA OČETOVSTVA 1

1.1.2. OČETOVSKA VLOGA SKOZI ČAS 3

1.1.3. SODOBNI KONCEPT OČETOVSTVA 5

1.1.4. VPLIV STARŠEV NA OTROKA V ZGODNJEM OBDOBJU NJEGOVEGA RAZVOJA 8

1.2. SPODBUJANJE ENAKOSTI MED SPOLOMA 12

1.3. USKLAJEVANJE ZASEBNEGA IN POKLICNEGA ŽIVLJENJA 14

1.4. PRAVICE, KI PRIPADAJO STARŠEM, KOT MEHANIZEM SPODBUJANJA AKTIVNEGA OČETOVSTVA 18

1.4.1. UREDITEV PRAVIC IZ NASLOVA STARŠEVSTVA NA RAVNI EVROPSKE UNIJE 19

1.4.2. UREDITEV PRAVIC IZ NASLOVA STARŠEVSTVA V SLOVENIJI 21

1.4.3. ZAKONODAJNI OKVIR NEKATERIH EVROPSKIH DRŽAV 27

2. PROBLEM 29

2.1. FORMULACIJA PROBLEMA 29

2.2. RAZISKOVALNA VPRAŠANJA 30

3. METODOLOGIJA 31

3.1. VRSTA RAZISKAVE 31

3.2. MERSKI INSTRUMENT 31

3.3. POPULACIJA IN VZOREC 32

3.4. POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV 32

3.5. OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV 33

4. REZULTATI 35

5. RAZPRAVA 51

6. SKLEPI 61

7. PREDLOGI 63

8. UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI 65

9. PRILOGE 74

9.1. SMERNICE ZA INTERVJU 74

9.2. TRANSKRIPTI INTERVJUJEV 76

9.3. ODPRTO KODIRANJE 102

9.4. OSNO KODIRANJE 142

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. AKTIVNO OČETOVSTVO

1.1.1. DEJAVNIKI AKTIVNEGA OČETOVSTVA

V sodobni literaturi se novo očetovstvo najpogosteje razume kot večja vpletenost očetov v družinsko življenje, še posebej v skrb za otroke in drugo družinsko delo. Z drugimi besedami lahko to poimenujemo tudi aktivno očetovstvo (Švab, 2008, str. 35). Sečnik (2024, str. 11–15) meni, da je očetovstvo drža, ki se razvija ob otroku in v odnosu z njim. Je dolgotrajen proces, ki spreminja in preoblikuje življenjski slog očeta. Švab (2008, str. 42) piše, da aktivno očetovstvo ustvarjajo različni dejavniki. Poleg družbenega konteksta in kulturne reprezentacije imajo na aktivno očetovstvo velik vpliv subjektivni dejavniki, kot so na primer: lastna pričakovanja, pričakovanja partnerke, družinska pričakovanja in izkušnje, družinski odnosi, starost, izobrazba, zaposlitev, časovna razpoložljivost in razpoložljivost družbenih ter ekonomskih virov. Han in drugi (2023, str. 1970–1974) naštevajo različne dejavnike, ki naj bi vplivali na aktivno očetovstvo, in jih razdelijo v tri skupine:

- *Očetovske značilnosti:* V to skupino sodi socialno-ekonomski status očeta, za katerega avtorji menijo, da pomembno vpliva na možnost zagotavljanja materialnih in socialnih virov za otroka (varstvo, izobraževanje, zdravstvo ...), in starševska zavest, za katero pojasnjujejo, da očetovska predstava o lastni vlogi in odgovornosti vplivata na njegovo vključevanje v vzgojo. Očetje, ki se zavedajo pomena svoje vloge, so bolj vključeni.
- *Značilnosti otrok:* V to skupino sodi spol otroka. Avtorji menijo, da se očetje različno vključujejo glede na spol otroka. Poleg spola omenjajo še število otrok, kjer so mnenja, da so očetje edincev bolj vpleteni v vzgojo, saj vso pozornost in čas namenijo enemu otroku, med tem ko je pri več otrocih pozornost razdeljena, kar zmanjšuje kakovost vključevanja.
- *Družinski dejavniki:* V to skupino sodi kakovost partnerskega odnosa, ki ga imata starša. Zadovoljstvo pozitivno vpliva na očetovo vključenost. Dober partnerski odnos spodbuja sodelovanje pri vzgoji, prav tako pa tudi povečuje očetovo samozavest, kar pozitivno vpliva na odnose z otrokom. Konflikti in nezadovoljstvo v odnosu zmanjšajo očetovo aktivnost in negativno vplivajo na njegovo vključevanje. Poleg partnerskega odnosa pa avtorji odpirajo

zanimivo tematiko, ko izpostavijo termin *»maternal gatekeeping«.* Raziskave kažejo, da dinamika v partnerskem odnosu pomembno vpliva na stopnjo vključenosti posameznega starša v vzgojo otroka. Primer iz literature ponazarja, da lahko mati z nezavednim nadzorom in nezaupanjem v očetove vzgojne sposobnosti, le-tega postopno izrine iz aktivne starševske vloge. Nasprotno pa materina aktivna spodbuda očeta, bistveno poveča njegovo samozavest in vključenost v starševstvo (Han idr. 2023, str. 1970–1974).

Šori (2016, str. 99–100) piše, da aktivni očetje po rojstvu otroka svoje vključenosti na trgu dela praviloma ne spreminjajo, temveč gospodinjskim opravilom zgolj dodajo še skrbstvene naloge. Manjše število očetov je pripravljeno sprejeti večje kompromise v zvezi z zaposlitvijo z namenom večje vključenosti v družinsko življenje. Avtor to manjšino poimenuje z izrazom *»super očetje«.* Taki očetje svoje poklicno življenje v pomembni meri podredijo družinskemu, saj si aktivno prizadevajo za enakovredno starševsko vlogo. Haas in Hwang (2008, str. 97–101) izpostavljata podobne ugotovitve. Med 365 zaposlenimi očeti na Švedskem sta preučevala, kako očetovski oziroma starševski dopust vpliva na kasnejšo aktivno vlogo očetov pri skrbi za otroke in odnos z njimi. Ključna ugotovitev raziskave je bila ta, da samo dejstvo, da oče vzame dopust, ali ne, še ne vpliva na njegovo kasnejšo vključenost v skrbstvene dejavnosti. Dopust torej sam po sebi ne spremeni delitve skrbstvenega dela v družini. Za zelo pomembno pa se je izkazalo to, koliko časa oče ostane doma (koristi dopust). Očetje, ki so koristili več dni dopusta, so bili kasneje bolj dejavno vključeni v vsakodnevne skrbstvene naloge, poročali so o večjem zadovoljstvu s stikom z otroki ter skupno izkazovali večjo angažiranost v starševski vlogi. Raziskava je pokazala tudi, da so na aktivno očetovstvo močno vplivale očetove vrednote. Očetje z bolj enakopravnimi stališči so pogosteje vzeli dopust in so se tudi po vrnitvi na delo bolj vključili v skrbstvene dejavnosti. Nasprotno pa izobrazba staršev ni imela odločilnega vpliva na dejansko vključenost očetov v vsakodnevno skrb za otroke, čeprav so višje izobraženi očetje dopust pogosteje koristili in poročali o večjem občutku povezanosti z otrokom.

Iz navedenega izhaja, da je aktivno očetovstvo kompleksen in večplasten pojav, na katerega vplivajo tako individualni kot družbeni dejavniki. Raziskave kažejo, da zgolj formalne možnosti za vključevanje očetov, kot je pravica do dopusta, same po sebi še ne zagotavljajo dejanske spremembe v delitvi skrbstvenega dela. Dejanska vključenost očetov se pogosto oblikuje v prepletu osebnih stališč, partnerskih odnosov in širših družbenih okoliščin.

1.1.2. OČETOVSKA VLOGA SKOZI ČAS

Hrženjak (2016, str. 7–10) opisuje spremembe očetovstva, ki so se odvijale skozi čas. Skladno s spremembami očetovstva so se spreminjale tudi norme in pričakovanja. Avtorica meni, da so spremembe močno povezane s kapitalizmom, kar kaže na tesno prepletanje družinskih vlog z razvojem širših družbenih struktur. V 19. stoletju se kot model očetovstva vzpostavi oče kot hranitelj družine. Oče ima odgovornost, da z delom finančno preživlja ženo in otroke, kar kaže na to, da je njegova vloga primarno ekonomska in je vezana na javno sfero. Ženska je med tem videna kot skrbnica, ki je omejena na zasebno sfero, saj opravlja neplačano gospodinjsko delo, medtem ko je moški vpet v javno sfero. Kazalnik, da je oče zares uspešen, je ta, da je dober delavec in ima posledično vlogo finančnega hranitelja. S tem se tudi odveže vloge skrbstvenega dela in emocionalne podpore. Tudi Švab (2000, str. 252) opisuje, da je moški 19. stoletja pozicioniran v javno sfero in je preko nje tudi družbeno definiran, kar dodatno kaže na jasno ločitev med spolnima vlogama v tem obdobju. Njegova vloga je predvsem ta, da materialno preskrbi družino. Ženska ostaja v zasebni sferi, dodeljena pa ji je družinska vloga matere, kar pomeni, da je skrb za otroke in gospodinjstvo skoraj izključno njena odgovornost. Černigoj Sadar (1991, str. 52–53) opisuje, da so se v času industrializacije oblikovale tradicionalno določene spolne vloge, ki so dolgoročno vplivale na razumevanje očetovstva in materinstva tudi v kasnejših obdobjih. Pojavila se je tradicionalna delitev dela, dom in delo pa sta bila obravnavana ločeno. Vse to naj bi vplivalo na način organizacije družbe. Avtorica opisuje, da sta dom in družina pripadala zasebni sferi, delo in dejavnosti zunaj doma pa so pripadale javni sferi. Rener (2008, str. 26–29) opisuje, da je industrijska revolucija povzročila družbeni pretres na področju starševstva. Očete je postopoma premaknila iz domačega gospodarstva v tovarne in širšo javno sfero. Podoba očeta preskrbovalca se je sprva oblikovala v meščanskih srednjih slojih, medtem ko se je v plemstvu in nižjih slojih še nekaj časa ohranjala podoba tradicionalnega očeta gospodarja. V tem kontekstu je meščanski soprog postajal vse bolj povezan z domom in družino na ravni odgovornosti in družbene norme, saj je bil prepoznan kot tisti, ki družino materialno priskrbuje. Vseeno pa ta povezanost ni nujno pomenila tudi njegove večje vsakdanje prisotnosti ali čustvene vključenosti v družinsko življenje, kar kaže na razkorak med normativno odgovornostjo očeta in dejansko vlogo v družini. Postopoma se je zato oblikovala oddaljena podoba očeta, ki predstavlja pomembno izhodišče za razumevanje kasnejših sprememb v smeri bolj aktivnega očetovstva.

V nadaljevanju Hrženjak (2016, str. 7–10) omenja čas po drugi svetovni vojni, zlasti sedemdeseta in osemdeseta leta, ko so se socialni, ekonomski in kulturni pogoji začeli spreminjati, kar predstavlja pomembno prelomnico v razumevanju očetovske vloge v sodobni družbi. Ker se je pojavila porast nestandardnih zaposlitev, se je povečala brezposelnost moških, to pa je zmanjšalo kapacitete, da v družini prevzemajo vlogo hranitelja, kar je začelo postopoma izpodrivati tradicionalni model očetovstva. S pojavom sistemov blaginje so se začela oblikovati delovna mesta, ki so omogočala množično vključevanje žensk v plačano delo, s čimer se je začela spreminjati tudi tradicionalna delitev med spoloma. Vsi ti procesi so tako zamajali podobo in pomen paternalističnega očeta hranitelja. Hrženjak (2016, str. 7–10) opisan proces poimenuje premik od hraniteljske k skrbstveni moškosti, kar nakazuje na postopno preoblikovanje očetovske vloge v smeri večje vključenosti v družinsko življenje.

Skubic in Jug Došler (2012, str. 61) pišeta, da je množično zaposlovanje žensk pomembno vplivalo na družinsko življenje. Od osemdesetih let dalje je postajal zaposlitveni vzorec ženske vedno bolj podoben moškemu zaposlitvenemu vzorcu, kar pomeni, da se je povečevala tudi potreba po večji vključenosti očetov v družinsko življenje. Avtorici to spremembo povezujeta tudi z odlaganjem materinstva in večjo vključenostjo žensk na trg dela, pri čemer je te procese smiselno razumeti predvsem kot posledico širših ekonomskih in družbenih okoliščin, ki so od žensk vse bolj zahtevale stalno prisotnost na trgu dela, kar je dodatno prispevalo k preoblikovanju tradicionalnih družinskih vlog. Rener (2008, str. 26–29) opisuje, da so se že v času okoli prve svetovne vojne v zahodnih družbah pojavljala vprašanja o razgradnji patriarhalnosti, kar je vodilo tudi v različne zakonodajne odzive. V obdobju po drugi svetovni vojni se je starost ob sklenitvi zakonske zveze znižala, zakon in družina pa sta postala ključna označevalca odraslosti za moškega in žensko, kar je ohranjalo pomen družine, hkrati pa so se znotraj nje začele spreminjati vloge posameznikov. Steničnik (2012, str. 414–417) povzame celotno zgodovinsko analizo sprememb v doživljanju in manifestaciji očetovske vloge. Model očetovstva se je gibal od moralnega učitelja, ki je predstavljal hranilca družine, do vzornika za razvoj spolne vloge, na koncu pa do novega očeta, ki teži k negi in vzgoji svojih otrok, kar jasno kaže na premik k bolj parcipativni in čustveno vključeni očetovski vlogi. Avtor ugotavlja, da danes očetje nimajo več enotne enodimenzionalne vloge kot nekoč, ampak igrajo številne pomembne vloge (prijatelj, partner, zaščitnik, hranilec družine, učitelj, moralni vodnik in drugo), kar tudi kaže na večjo kompleksnost sodobne očetovske vloge. Pri tem je pomembno poudariti, da večja pričakovanja glede očetove vključenosti ne pomenijo nujno tudi njegove

dejanske enake prisotnosti v vsakdanjem družinskem življenju, kar kaže na razkorak med normativnimi pričakovanji in realnimi praksami. Ta razkorak med pričakovano in dejansko vlogo kaže na kompleksnost sodobnega očetovstva. Razdelitev skrbi za otroka je med staršema postala ena izmed osrednjih vidikov medsebojnega dogovarjanja o družinskih obveznostih, saj se partnerja sproti dogovarjata, kako si bosta porazdelila skrbstveno delo, čas za otroke in druga družinska dela glede na svoje zmožnosti, službene obveznosti in druge dejavnike.

Vezano na predstavljen zgodovinski pregled lahko ugotovimo, da se je očetovska vloga skozi čas močno preoblikovala. Spremembe v razumevanju očetovstva so bile tesno povezane z družbenimi, ekonomskimi in kulturnimi spremembami, ki so postopoma preoblikovale tudi razmerja med spoloma in delitev dela znotraj družine. Tak razvoj kaže na to, da aktivno očetovstvo ni le rezultat individualnih odločitev, ampak širših družbenih procesov, ki določajo možnosti in omejitve očetovega vključevanja v družinsko življenje. Zgodovinski pregled je pomemben, saj omogoča razumevanje, zakaj se je v sodobni družbi sploh pojavila potreba po dodatnih ukrepih, kot je na primer očetovski dopust.

1.1.3. SODOBNI KONCEPT OČETOVSTVA

Švab (2000, str. 249) opisuje, da je spreminjajoča se vloga očeta ena izmed aktualnejših tematik v družboslovju. Za to naj bi bila kriva nesoglasja, ki se pojavljajo. Različni avtorji opisujejo, da naj bi se očetovska vloga močno spremenila, in sicer od preskrbovalca družine do vedno bolj vpletenega očeta; drugi avtorji pa ugotavljajo, da je novo očetovstvo zgolj mit, saj večino opravil, ki so povezana z družinskim delom, še vedno opravljajo ženske, kar kaže na razkorak med normativnimi predstavami o sodobnem očetovstvu in dejanskimi praksami v vsakdanjem življenju. Tako avtorica novo očetovstvo poimenuje tudi kot problematika, o kateri v družbi ni konsenza ali enotne interpretacije. Tudi Humer (2021, str. 20–21) govori, da v zadnjih desetletjih številne študije potrjujejo spremembe na področju družin. Očetje koristijo očetovski in starševski dopust ter nego za bolnega otroka, prav tako pa aktivno sodelujejo pri vzgoji, kar kaže na večjo prisotnost očetov v vsakdanjem družinskem življenju. Avtorica v nadaljevanju opiše, da v sodobnih družbah raziskovalci s področja študij spolov opažajo pomembne spremembe v razumevanju moškosti in očetovstva. Spremembe pogosto pojasnjujejo s konceptom, ki se je uveljavil in je poimenovan »skrbna moškost« ter predstavlja enega izmed ključnih teoretičnih okvirov za razumevanje sodobnega očetovstva. Koncept kaže na odmik od

tradicionalne moškosti, ki je utemeljena na moči, nadzoru in vlogi moškega kot glavnega hranitelja družine. Pojavlja se odgovornost, medsebojna odvisnost, čustvena občutljivost in skrb za druge. Elliott (2016, str. 21–22) opisuje tri ključne dimenzije skrbne moškosti:

- zavračanje dominacije – odmikanje od tradicionalnih hierarhičnih odnosov med spoloma, kar pomeni večjo enakopravnost v partnerskih in družinskih odnosih;
- vrednotenje pozitivnih čustev, odnosov in skrbstvenega dela, ki ga tradicionalna moškost pogosto zanemarja, kar prispeva k večji legitimnosti očetovske čustvene in skrbstvene vloge;
- preoblikovanje tradicionalnih vrednot moškosti v bolj odnosne, vzajemne in na skrb usmerjene vrednote, kar omogoča razvoj bolj aktivnega in vključenega očetovstva (Elliott, 2016, str. 21–22).

Koncept skrbne moškosti izhaja iz predpostavke, da lahko moški ne glede na družbeni razred, etnično pripadnost ali izobrazbo izražajo oblike moškosti, ki temeljijo na empatiji, odgovornosti in zavračanju dominacije ter pripravljenosti na sodelovanje (Roberts in Prattes, 2024, str. 774–775). Po Wojnicka in Boise (2025, str. 341–343) je izhodišče koncepta to, da moški lahko prevzamejo skrbstvene vloge in da se tako zgodi premik od tradicionalnega modela moškosti k modelu, kjer skrb, nežnost, medsebojna odvisnost in čustvena razpoložljivost postajajo del moške identitete. Humer (2021, str. 21) meni, da se vloga očetov vse bolj spreminja, in sicer od tradicionalnega hranitelja k aktivnemu in vključenemu staršu, ki prevzema del odgovornosti za vzgojo otrok. Očetovstvo je po novem videno tudi kot identiteta, ki se oblikuje, kar pomeni, da očetovska vloga ni zgolj družbeno predpisana, ampak se razvija skozi osebne izkušnje in odnose. Identiteto omenja tudi Steničnik (2012, str. 410–414), ki opisuje, da se očetovska identiteta začne razvijati že pred rojstvom otroka, v interakciji z vzpostavljanjem materinske identitete pri partnerici. Vsak moški si tako oblikuje idealizirano predstavo o sebi kot očetu, h kateri v vsakdanjem družinskem življenju tudi teži. Avtor meni, da je identiteta očeta socialno konstruirana skozi interakcije in se razvija ter nadgrajuje z izkušnjo očetovstva. Moški tako postane biološki oče takrat, ko se mu rodi otrok, v generativnem smislu pa mu ta vloga pripada šele s svojo skrbjo, nego in vzgojo otroka. Habib in Lancaster (2006, str. 238–243) poudarjata, da prehod v očetovstvo pomeni pomembno spremembo v identiteti moškega. Očetovstvo se začne oblikovati že v obdobju pred rojstvom otroka, kar pomembno vpliva na doživljanje starševske vloge. Avtorja ugotavljata, da večja osredotočenost na očetovstvo in višja stopnja

identifikacije z novo očetovsko vlogo vodi k višji ravni vključenosti pri negi in skrbi za otroka. Zanimivo je tudi, da se pri oblikovanju nove identitete in prevzemanju nove vloge pojavijo notranji in zunanji konflikti (med službo, pričakovanji partnerke in drugo), kar dodatno potrjuje, da sodobno očetovstvo poteka v kontekstu različnih zahtev in pritiskov. Pojavijo se lahko dvomi in negotovost. Tudi Švab (2006, str. 75–80) ugotavlja, da v primerih, ko očetje sodelujejo pri aktivnostih v času materine nosečnosti (priprava na porod) in ob rojstvu otroka, to pozitivno vpliva na oblikovanje očetovske identitete, kar kaže na pomen zgodnje vključenosti za kasnejšo aktivno očetovsko vlogo.

Novo očetovstvo Švab (2008, str. 37–40) razume kot ključni del procesa pluralizacije moškosti, v katerem pojmovanje moškosti postaja vse bolj razpršeno in oddaljeno od tradicionalnih norm. Očetovanje danes ni več uokvirjeno s točno določenim, tradicionalno izdelanim modelom, temveč postaja vse bolj individualiziran proces, v katerem si vsak oče izoblikuje svojo starševsko pot. Ule in Kuhar (2003, str. 22–28) pojasnjujeta, kaj v resnici sploh pomeni individualizacija in menita, da individualizacija posameznika vpliva tudi na družinsko življenje, ki postaja nenehno iskanje ravnotežja med različnimi ambicijami, hotenji in vlogami družinskih članov – med vzgojo otrok, izobraževanjem, delom ter skrbjo za dom. Posledično je sodobna družina pogosto pod pritiskom, saj morata oba starša uskladiti svoje poklicne in osebne načrte. Kljub spremembam pa Švab (2008, str. 37–42) opozarja, da tradicionalni vzorci očetovstva še vedno obstajajo v družbi in niso popolnoma izkoreninjeni. Govorimo lahko o soobstoju in prepletanju tradicionalnega modela očetovstva ter sodobnega modela aktivnega očetovstva, kar pri številnih očetih povzroča občutek razdvojenosti med pričakovanji družbe in lastnimi vrednotami. V nadaljevanju avtorica opiše dva prevladujoča modela očetovstva, ki sta bila prepoznana v Sloveniji:

- *tradicionalni oziroma komplementarni model*: Ta model ne predstavlja večje udeležbe očetov v skrbi za otroke. Očetje so redko udeleženi v skrbi za otroke in druga družinska opravila. Značilno je, da v družini opravljajo dela, ki tradicionalno pripadajo moškemu.
- *podporni model*: Za ta model je značilna večja vključenost očetov, delo med partnerjema ni enakomerno porazdeljeno, skrb za otroke in drugo družinsko delo je še vedno razumljeno kot primarno žensko delo. Pogosto je prisotna percepcija o aktivni udeležbi očetov v skrbi za otroke ter v družinskem delu nasploh, vendar v smislu, da so partnerke preobremenjene in potrebujejo pomoč pri opravljanju opravil (Švab, 2008, str. 37–42).

V povezavi z navedenima modeloma očetovstva, ki ju opisuje Švab (2008, str. 37–42), se mi poraja vprašanje, ali ta dva modela predstavljata edini prevladujoči obliki očetovstva v sodobni družbi. V praksi lahko namreč prepoznamo tudi številne vmesne oblike očetovstva, ki se gibljejo med obema skrajnostma - tradicionalnim in podpornim modelom - ter se prilagajajo specifičnim življenjskim okoliščinam in raznolikim situacijam posameznih družin. Vmesne oblike očetovstva lahko povežem z različnimi družbenimi in ekonomskimi okoliščinami, kot so delovni pogoji, delitev skrbstvenega dela med partnerjema in individualne predstave o starševstvu. Poleg tega se mi zdi smiselno izpostaviti tudi enostarševske družine, v katerih oče sam prevzame skrb za otroka, pa tudi druge družinske oblike, kjer je skrb za otroka delno ali v celoti prenesena izven klasične jedrne družine, na primer zaradi ločitve staršev ali drugih življenjskih okoliščin. Iz povzetih opisovanj sodobnega koncepta očetovstva različnih avtorjev je mogoče razbrati, da sodobni koncept očetovstva presega tradicionalno razumevanje očeta kot zgolj hranitelja in vse bolj poudarja njegovo aktivno, čustveno in skrbstveno vlogo v družinskem življenju. Razumevanje sodobnega koncepta očetovstva tako predstavlja ključno teoretično izhodišče za analizo, v kolikšni meri lahko določeni ukrepi dejansko prispevajo k spodbujanju aktivnega očetovstva in k uresničevanju enakosti spolov.

1.1.4. VPLIV STARŠEV NA OTROKA V ZGODNJEM OBDOBJU NJEGOVEGA RAZVOJA

Razvoj človekove notranje psihične strukture posameznika je oblikovan na podlagi njegovih izkušenj v odnosih z najpomembnejšimi osebami v zgodnji mladosti znotraj družinskega sistema, iz katerega posameznik izhaja (Poljanec in Simonič, 2008, str. 241). Pri tem je posebej pomembno, da so v te zgodnje odnose enakovredno vključita oba starša, saj to neposredno vpliva na otrokovo čustveno stabilnost in kasnejši razvoj. Družina predstavlja sistem odnosov med njenimi člani, ki zaznamujejo delovanje posameznika in tudi skupnosti. Ustrezen odziv staršev na otrokove potrebe gradi in vzdržuje njegovo vitalnost, hkrati pa preko neopaznega čustvenega truda in uglaševanja sooblikuje svet varne povezanosti, pripadnosti, zaščite pred stresom in ljubljenosti (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 10). Zato je pomembno, da tudi očetje aktivno sodelujejo pri skrbi in vzgoji otroka že od zgodnjega obdobja, k čemur lahko pomembno pripomore tudi koriščenje očetovskega in starševskega dopusta. Ključno vlogo ne predstavlja zgolj obstoj pravic, ampak njihovo dejansko koriščenje.

Gerhardt (2004, str. 89–92) za dojenčke pravi, da so kot neobdelan material, saj je njihovo telo do določene mere biološko programirano in se razvija v predvidenih smereh, vseeno pa razvoj ni avtomatičen. Za svoj napredek nujno potrebujejo prisotnost odrasle osebe. Dojenčki se niso zmožni umiriti sami, razen v osnovni obliki, kot na primer sesanje prstov, ko so lačni ali pa, da obračajo glavo stran od stresne situacije. Erzar in Kompan Erzar (2011, str. 14–17) zato poudarjata, da otroci potrebujejo bližnjo osebo, na katero se lahko navežejo z namenom, da dobijo občutek varnosti in zaščite. Otrokova potreba po varnosti in zaščiti je zadovoljena, kadar so starši pripravljeni in sposobni nuditi pravočasen in ustrezen odgovor na otrokove potrebe. Kadar so otroci v stiski zaradi različnih razlogov (poškodbe, ogroženosti in drugo), se najbolj očitno pokaže navezovalno vedenje. Pomembno je, da sta prisotna tako mama kot oče. Na tak način se otrok lažje uči, da varnost ni vezana le na enega od staršev, ampak na oba.

Poljanec in Simonič (2008, str. 244) pišeta še, da se vse, česar so otroci deležni v zgodnji navezanosti, kaže v emocionalni inteligentnosti, samopodobi, kogniciji in socialnih spretnostih. Čačinovič Vogrinčič (1998, str. 242–248) opisuje, da se v družini otrok srečuje z zahtevami in s pričakovanji s strani odraslih. Ta pričakovanja se pogosto razlikujejo od njegovih lastnih potreb. Ker starši v odnosu neizogibno vnašajo tudi svoje nezavedne konflikte in strahove, lahko otrok doživlja stisko med tem, kar čuti, in tem, kar se od njega pričakuje. Ključnega pomena je, da zaradi želje po varnosti otrok ne začne tlačiti svojih čustev in potreb. S pomočjo socializacije se postopoma uči, da sprejme vlogo in razvije toleranco do dvoumnosti. Prav toleranca mu omogoča, da zmore zdržati konflikt, ga razumeti kot priložnost za sodelovanje ter ohranjati lastno edinstvenost in avtonomijo.

Khadka (2021, str. 126) opisuje teorijo navezanosti, za katero je osnovne koncepte razvil John Bowlby, ki je trdil, da so vedenja navezanosti, kot na primer iskanje bližine starša oziroma skrbnika v stiski, biološko programirana in imajo prilagoditveno funkcijo. Menil je, da je varna navezanost na starša oziroma skrbnika temeljna za čustveni razvoj in duševno zdravje skozi vse življenje. Erzar in Kompan Erzar (2011, str. 18–20) opisujeta različne stile navezanosti in pravita, da ima večina otrok (med 55 in do 65 %) v svojem vedenju vzorec varne navezanosti. Za take otroke je značilno, da svobodno raziskujejo svoje okolje v prisotnosti skrbnika, občasno preverjajo njegovo prisotnost in v njegovi odsotnosti omejijo svoje raziskovanje. Igra otrok z varno navezanostjo je navadno kreativna in sproščena. Manjša večina otrok pa doživlja nevarno naveazanost. Starši takih otrok navadno na njihovo stisko reagirajo tako, da poskušajo otroka

zamotiti ali zmanjšati pomen in čustveni naboj stiske. Poleg Bowlbyja pa Khadka (2021, str. 130) omenja tudi Mary Ainsworth, za katero opisuje, da je pomembno prispevala k teoriji navezanosti, saj je identificirala več različnih stilov navezanosti. Za nevarno navezanost je odkrila izogibajoči, rezistentni ali ambivalentni stil in dezorganizirani ali dezorientirani stil navezanosti. Khadka (2021, str. 139) poudari, da je raziskovanje in prepoznavanje stilov navezanosti pomembno, saj sodobne raziskave kažejo na trajen vpliv stilov navezanosti na romantične odnose, starševstvo in duševno zdravje. V tem kontekstu se vse bolj poudarja tudi vloga očeta, saj njegova zgodnja vključenost vpliva na oblikovanje varne navezanosti in na kasnejše odnose z otrokom.

Sodobne raziskave navezanosti so pokazale, da so zgodnje telesne interakcije med očetom in novorojenčkom pomembno vplivale k oblikovanju očetovske navezanosti in k večji vključenosti v skrb za otroka. Chen in drugi (2017, str. 4–8) so raziskovali, kako dotiki in stiki ("*skin-to-skin contact*") novorojenčka ter očeta vplivajo na pozitiven odnos in navezanost med njima. Avtorji so izpostavili, da dotiki in stiki spodbujajo očetovo samozavest v starševski vlogi, prav tako pa se krepi interakcija z otrokom. Zgodnje in aktivno vključevanje očeta v nego novorojenčka torej ne pomeni le fizične prisotnosti, ampak tudi bolj kakovostno interakcijo, ki spodbuja oblikovanje zgodnje navezanosti. Vezano na besedilo avtorjev lahko sklepamo, da je prisotnost obeh staršev v zgodnjem obdobju otrokovega življenja izrednega pomena. Sploh zato je še toliko pomembneje, da država z različnimi ukrepi spodbuja zaposlene očete h koriščenju očetovskega in starševskega dopusta.

Za ustrezen razvoj otrokove psihične strukture so pomembni tudi zdravi odnosi in stabilni temelji v družini. Različni razboleli odnosi, ki se pojavljajo v družini, negativno vplivajo na posamezne družinske člane. Čez čas se je čedalje bolj uveljavilo spoznanje, da so zaupni in varni odnosi med ljudmi najmočnejši vir osebnega zadovoljstva, čustvene uravnoteženosti in osebnostne rasti. Za otrokov čustveni in socialni razvoj je občutek varnosti in zaščite pomemben vsaj toliko, kolikor je njegova dejanska varnost pomembna za njegovo fizično preživetje. Otroci potrebujejo bližnjo osebo, na katero se lahko navežejo in dobijo občutek varnosti in zaščite, kar opisujeta Erzar in Kompan Erzar (2011, str. 7–17). Davies in Coe (2019, str. 167–175) izpostavljata, da kakovost družinskih odnosov močno vpliva na razvoj otrokovih čustvenih in socialnih kompetenc. Kadar je odnos med staršema stabilen in usklajen ter podporen in med staršema poteka sodelovanje, otrok razvija občutek varnosti in zaupanja. Kadar so med starši

prisotni pogosti konflikti in prihaja do neusklajenosti pri vzgoji, pa se pri otroku povečuje nejegova negotovost, kar negativno vpliva na njegov razvoj, samoregulacijo čustev, socialno kompetentnost in samostojnost. Pogosti konflikti in napeto ozračje v družini povečajo tudi tveganje za vedenjske težave ter anksioznost. Avtorja poudarjata, da družinska dinamika in kakovost partnerskega odnosa nista le okvirna dejavnika, ampak aktivno oblikujeta otroka med njegovim odraščanjem. Iz tega izhaja, da kakovost partnerskega odnosa in usklajenost staršev pri vzgoji nista pomembna le za dobrobit otroka, ampak tudi za stabilnost celotnega družinskega sistema. Aktivno vključevanje obeh staršev pri skrbi otroka že od zgodnjega obdobja lahko pomembno prispeva k večji povezanosti med staršema, bolj enakomerni porazdelitvi obveznosti in zmanjšanju obremenjenosti enega izmed staršev. S tem se ustvarjajo tudi pogoji za bolj stabilno in podporno družinsko okolje, ki pozitivno vpliva na čustveni ter socialni razvoj otroka. Kaže se pomen aktivnega očetovstva, saj ta ne vpliva le na odnos med očetom in otrokom, ampak tudi na kakovost partnerskega odnosa in na delovanje celotne družine.

Dojemanje družine se je skozi zgodovino močno spreminjalo. V sodobnem času se družina razume kot sistem, ki na svoj edinstven način uravnava raznolikosti med posamezniki in ustvarja okolje, v katerem se člani lahko soočajo z izzivi ter prevzamejo odgovornost. Za posameznika je ključnega pomena, da v družini razvije temeljni občutek lastne vrednosti, obenem pa naj bi družina predstavljala prostor, kjer se učimo ravnanja s konflikti in pogajanja (Čačinovič Vogrinčič, 1998, str. 9–11). Švab in Urek (2006, str. 136–150) izpostavljata, da danes poznamo številne oblike družin, med njimi jedrne, razširjene, enostarševske, istospolne in druge. Vrednote in predstave o družinskem življenju so se s časoma pomembno preoblikovale, zato avtorici poudarjata, da naj sodobni koncept družine manj temelji na njeni strukturi in bolj na razumevanju procesov ter odnosov, ki se v družini dejansko odvijajo. Celotno poglavje prikazuje, kako pomembna je prisotnost in odzivnost ter vključenost obeh staršev v zgodnjem obdobju otrokovega življenja. Takšna vključenost omogoča varnejšo čustveno navezanost, stabilnejši otrokov razvoj in boljše dolgoročne socialne ter čustvene kompetence otroka. Država ima pri zagotavljanju časa, ki ga starši preživijo z otroki ključni pomen, saj staršem omogoča, da v najranljivejšem obdobju njegovega razvoja dejansko sodelujejo pri skrbi zanj.

1.2. SPODBUJANJE ENAKOSTI MED SPOLOMA

Pravice iz naslova starševstva igrajo pomembno vlogo pri spodbujanju enakosti med spoloma, saj vplivajo na možnost usklajevanja poklicnega in družinskega življenja in na porazdelitev skrbstvenih obveznosti med ženskimi in moškimi. Enakost spolov je v tem okviru razumljena kot eno temeljnih načel človekovih pravic in pomembno demokratično vodilo sodobnih družb, o čemur pišeta Ule in Kuhar (2003, str. 129–130) Avtorici opisujeta raziskovalne podatke, ki kažejo, da ženske v družini opravijo večino družinskega dela (gospodinjsko delo, skrb za otroke in drugo). Menita, da je za ženske nezadovoljiva, nesimetrična in nepravična delitev dela v gospodinjstvu tudi eden izmed razlogov za zmanjšanje števila otrok. Sta mnenja, da lahko k zagotovitvi institucionalnih razmer, ki podpirajo ženske pri usklajevanju dela in družinskega življenja, pomembno prispeva pozivanje ljudi k enakopravnejši delitvi domačega dela med spoloma. Evropska unija ima v ta namen različne programe, ki stremijo k temu. Margherita idr. (2009, str. 42–47) opisujejo pridobljene podatke Evropske komisije, ki se navezujejo na usklajevanje poklicnega in družinskega življenja ter na razlike med spoloma. Še vedno se pojavlja tradicionalni model moškega hranilca in ženske skrbnice, kar naj bi vplivalo na razmerje med spoloma na trgu dela. Tudi v državah, kjer naj bi veljala višja enakost med spoloma, ženske še vedno dvakrat več ur skrbijo za otroke kakor moški. Ženske so tako bolj obremenjene z dvema sferama – plačanim delom in neplačanimi gospodinjskimi nalogami. Avtorji poudarjajo, da usklajevanje poklicnega in družinskega življenja ni le odgovornost posameznika, ampak je tudi družbena in politična naloga. Politika Evropske unije mora zato iskati sistemske rešitve. Iz navedenega je tako jasno, da enakosti spolov ni mogoče dosegati brez aktivnejše vključenosti očetov v družinsko življenje in skrbstveno delo. Pri tem imata ključno vlogo očetovski in starševski dopust, saj očetom omogočata, da dejansko prevzamejo del skrbstvenih obveznosti in predstavljajo mehanizem za spreminjanje tradicionalnih vlog med spoloma, saj očetom omogočajo večjo prisotnost pri skrbi za otroka. Ule in Kuhar (2003, str. 129–130) menita, da je odločilen dejavnik doseganja večje enakopravnosti spreminjanje stališč širše javnosti, predvsem pa delodajalcev. V spreminjanje kultur, ki so se ustalile, prepričanj in stereotipov, da so otroci in gospodinjstvo odgovornost žensk, je potrebno vložiti še veliko truda. Stališča je mogoče spreminjati z informiranjem in izobraževanjem, prav tako pa je pomemben vpliv medijev.

Žnidaršič in Bernik (2021, str. 1176–1183) ugotavljata, da demografske in družbene spremembe ustvarjajo vse večjo potrebo po uravnoteženju dela in družine, saj v nasprotnem primeru prihaja do notranjih konfliktov. V ta namen sta izvedli raziskavo, kjer sta na podlagi pregleda literature želeli ugotoviti, ali med zaposlenimi med slovenskimi podjetji obstajajo razlike med spoloma glede usklajevanja delovnega in družinskega življenja ter doživljanja konflikta med delom in družino. Izvedli sta anketo, pri kateri je sodelovalo približno enako število moških in žensk, povprečna starost pa je bila 39,7 let. Rezultati so pokazali, da vprašani svoje usklajevanje delovnega in poklicnega življenja v povprečju ocenjujejo dobro in da med delom ter družino ne zaznavajo izrazitega konflikta. Statistično pomembnih razlik med spoloma niso potrdili, vseeno pa so moški nekoliko slabše ocenili svojo usklajenost vlog kakor ženske. Zanimivost, ki jo izpostavita avtorici, pa je, da je ta ugotovitev v nasprotju z raziskavami iz tujine, kjer so ženske zaradi večje obremenjenosti z gospodinjskim in s skrbstvenim delom pogosteje izpostavljene konfliktu med delom in družino. Menita, da bi lahko višje zaznane težave moških pri usklajevanju izhajale iz tega, da se želi vse več očetov aktivno vključevati v družinsko življenje in vzgojo otrok, soočajo pa se z nerazumevanjem delodajalcev in s pomanjkanjem prilagodljivih ukrepov, ki bi podpirali starševsko vlogo. Delina in Prabhakara (2013, str. 281) sta v ugotovitvah raziskave, ki sta jo izvedla, ugotovila, da se večina zaposlenih žensk sooča s konflikti med delom in družino, kar posledično vpliva na njihovo počutje, produktivnost in zadovoljstvo z življenjem. Vprašane ženske so v odgovorih navedle, da se največkrat srečujejo s težavami, kot so: dolge delovne ure, pomanjkanje fleksibilnosti delovnih pogojev, pomanjkanje podpore s strani družinskih članov in delodajalcev ter neenakomerno porazdeljene gospodinjske in skrbstvene obveznosti. Stier idr. (2012, str. 271–277) so v izvedeni raziskavi ugotavljali konflikt med delom in družino v 27 državah ter vplivom socialnih politik na intenzivnost konflikta. Ugotovili so, da države z razvitimi politikami in ukrepi, kot so na primer starševski dopust, fleksibilen delovni čas, dostopnost otroškega varstva in drugo, zaposlenim omogočajo lažje usklajevanje dela in družine, kar zmanjša konflikt. V državah, ki imajo manj razvite politike, pa zaposleni pogosteje poročajo o konfliktih, ki vplivajo na kakovost družinskega življenja in dobrobit posameznika. Ženske so torej še vedno bolj obremenjene z gospodinjskimi opravili in s skrbjo za otroke. Avtorji poudarjajo, da uspešno usklajevanje dela in družine ni odvisno zgolj od osebnih strategij, ampak tudi od institucionalnega in družbenega okvira.

Resolucija o družinski politiki 2018–2028 »Vsem družinam prijazna družba« v poglavju 3.5.2 opisuje dejansko stanje v Sloveniji. Opisano je, da se starši, tako matere kot očetje, na trgu dela srečujejo s težavami zaradi starševstva. Ženskam se dogaja, da zaradi nosečnosti pogosto nimajo podaljšane pogodbe o zaposlitvi ali pa jih po vrnitvi na delo s starševskega dopusta ne čaka isto delovno mesto. Težave imajo tudi pri napredovanju. Po drugi strani se moški srečujejo s težavo, da težje izkoristijo očetovski dopust, saj temu delodajalci niso naklonjeni. V poglavju 3.2.1 so navedene konkretne številke in statistični podatki, ki kažejo, da imamo v Sloveniji relativno nizko stopnjo izrabe starševskega dopusta s strani očetov, izraba očetovskega dopusta pa je relativno konstantna. Po navedbah resolucije obstaja več razlogov, zakaj se nekateri očetje ne odločijo za izrabo očetovskega dopusta, in sicer so to: slaba informiranost očetov v zvezi s pravicami, ki jim pripadajo ob rojstvu otroka, nerazumevanje delodajalcev za izrabo dopusta in nerazumevanje pomena ter cilja očetovskega in starševskega dopusta pri starših (Resolucija o družinski politiki 2018–2028 »Vsem družinam prijazna družba«, 2018). Vključevanje moških v skrbstveno delo predstavlja kompleksno vprašanje in rahlja tradicionalne spolne ideologije. Reprodukcija in produkcija sta med sabo tesno povezani in odvisni sferi življenja. Dnevna in medgeneracijska reprodukcija ljudi predstavlja temeljni pogoj sistema produkcije. Temu spoznanju se delodajalci izogibajo in ga ne želijo upoštevati. Raziskave kažejo, da so tudi moški, ki se ne podrejajo normam idealnega delavca in se aktivno vključujejo v skrb za otroke, kaznovani z diskriminacijo in s segregacijo na trgu dela (Hrženjak, 2016, str. 172). Na podlagi navedenega se kaže, kako pomembno vlogo imajo ukrepi in različne politike ter spremembe družbenih norm. Starševski in očetovski dopust omogočata enakomernejšo porazdelitev skrbstvenih obveznosti med staršema. Za doseganje dejanske enakosti je zato ključno, da se spodbuja izraba teh pravic ter ustvarja okolje, v katerem je skrb za družino prepoznana kot odgovornost obeh staršev.

1.3. USKLAJEVANJE ZASEBNEGA IN POKLICNEGA ŽIVLJENJA

Eden izmed dejavnikov večje vključenosti obeh staršev za opravljanje skrbstvenega dela in skrbi za otroka predstavlja tudi to, kako dobro starši usklajujejo zasebno in poklicno življenje. Filipovič Hrast in Rakar (2019, str. 97–100) opisujeta, da proučevanje družinske politike v zadnjem času pridobiva pomen, še posebej pa so zanimiva vprašanja, ki so povezana z usklajevanjem delovnega in družinskega življenja. Avtorici menita, da so ključni razlogi za vse

večje zanimanje za družinsko politiko poleg čedalje večjih potreb po usklajevanju delovnega in družinskega življenja ter participacije žensk na trgu dela tudi upad rodnosti in staranje prebivalstva ter enakost spolov in medgeneracijska solidarnost. Tudi Žakelj in Švab (2009, str. 215–216) opisujeta, da je usklajevanje dela in družine aktualno sociološko ter socialnopolitično vprašanje, ki postaja zanimivo predvsem zaradi spreminjanja družinskega življenja, rodnostnih sprememb in sprememb na trgu delovne sile oziroma množičnega zaposlovanja žensk. Ule in Kuhar (2003, str. 22–28) opisujeta, da življenjski poteki posameznikov postajajo vse bolj odvisni od njihovih osebnih odločitev. Družba se vse bolj razvija v smeri individualizacije, kar vodi do strukturnih sprememb v življenju. Z individualizacijo življenjskih potekov se pojavijo tako prednosti kot tudi tveganja. Za eno izmed tveganj avtorici navedeta rast različnih oblik družin in skupnega življenja. Tako se za navidezno trdnimi koncepti družine, poroke, starševstva, materinstva, očetovstva itd. skriva pravo morje razlik v položajih in situacijah posameznikov. Naštete razlike so privedle do novih organizacij gospodinjstva. Prav tako se pojavljajo konflikti in vprašanja, za katera avtorici krivita nasprotja med zahtevami družine in zahtevami trga dela. Starši so primorani iskati ravnovesje med delovno kariero in družinskim življenjem ter med javnim in zasebnim življenjem. Kanjuo-Mrčela in Černigoj-Sadar (2006, str. 733) ugotavljata, da se starši prilagajajo kulturi dolgih delavnikov kljub starševskim obveznostim. Avtorja predlagata, da bi država morala uvesti ukrepe, ki bi preprečevali, da bi dolgi delavniki postali norma za večino dni v tednu, delovni čas vrtcev pa bi bilo potrebno prilagoditi potrebam staršev. Na tak način bi rešili nekaj problemov usklajevanja starševskih in družinskih obveznosti.

Stropnik (2006, str. 70–72) opisuje, kakšen je položaj mladih družin z vidika zaposlovanja ter usklajevanja dela in družine. Avtorica je mnenja, da v Sloveniji usklajevanje dela in družine ni novost, nove pa so težave, s katerimi se spopadajo mladi oziroma potencialni mladi starši. Po besedah avtorice se je odnos delodajalcev do (potencialnih) staršev spremenil. Težave, s katerimi se soočajo starši majhnih otrok oziroma potencialni starši, naj bi bile naslednje: brezposelnost, ki se sicer precej zmanjšuje, negotovost zaposlitve, zaposlitve za določen čas, neustrezen delovni čas in neustrezni delovni pogoji, negativen odnos delodajalcev do potencialnih staršev, neustrezen odnos delodajalcev do starševskih obveznosti in neustrezen delovni čas vrtcev ter neusklajevnost le-tega z lastnim delovnim časom. Kanjuo-Mrčela in Černigoj-Sadar (2006, str. 733–735) sta izvedli raziskavo, kjer sta predstavili problematiko

odnosov med starševstvom in plačanim delom. Raziskava je pokazala različne primere diskriminacijskega vedenja delodajalcev do zaposlenih staršev:

- diskriminacija pri zaposlovanju – Približno petina žensk je imela težave pri iskanju zaposlitve zaradi nosečnosti, načrtovanja starševstva ali obstoječih starševskih obveznosti. Takih moških je bilo le okoli tri odstotke.
- negativne izkušnje po vrnitvi na delo po porodniškem dopustu – Številne matere so poročale, da se je odnos med delodajalcem in njimi poslabšal, zmanjšala se je tudi možnost za razvoj kariere.
- ovire pri napredovanju in kariernem razvoju – Naporedovanje je bilo nekaterim staršem zaradi starševstva onemogočeno.
- delodajalci očetovske vloge ne priznavajo in je ne jemljejo resno (Kanjuo-Mrčela in Černigoj-Sadar, 2006, str. 733–735).

V Resoluciji o družinski politiki v razdelku 3.6, ki opisuje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, lahko preberemo, da koncept usklajevanja poklicnega in družinskega življenja predstavlja pomemben del družinske politike. Koncept razumemo kot širši mehanizem, ki vključuje različne ukrepe. Ti so naslednji: otroško varstvo, ustrezno urejen plačani materinski, očetovski in starševski dopust ter nadomestila za odsotnost z dela v primeru bolezni otrok in drugo. Resolucija našteva različne izpolnjene pogoje za usklajeno družinsko in poklicno življenje. Izpolnjeni morajo biti pogoji, kot so: pravično porazdeljene skrbstvene in gospodarske obveznosti, soglasja med starši in drugo. Ukrepe za lažje usklajevanje naštetih obveznosti morajo sprejeti in izvajati država in hkrati tudi delodajalci (Resolucija o družinski politiki 2018–2028 »Vsem družinam prijazna družba«, 2018). Žnidaršič in Bernik (2021, str. 1174–1175) usklajevanje dela in družine opisujeta kot koncept, ki podpira trud posameznika, da razdeli svoj čas in energijo med delom in drugimi pomembnimi vlogami in nalogami v svojem življenju. Raziskave, ki so bile narejene na področju usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, kažejo tri vrste izkušenj, s katerimi se srečuje posameznik, ki usklajuje različne vloge. Prva je konflikt med delovnim in družinskim življenjem, druga je zadovoljstvo z usklajenostjo delovnega in družinskega življenja, tretja pa je bogatenje delovnega in družinskega življenja. Greenhaus in Powell (2006, str. 73–79) opisujeta, da konflikt med delom in družino nastane, kadar zahteve ene vloge ovirajo izpolnjevanje zahtev druge, saj posameznik razpolaga z omejenimi viri energije in časa, ki jih ima na voljo. Avtorja predstavita tudi koncept,

ki se imenuje *»work-family enrichment«,* ki pomeni, da lahko izkušnje, znanja, pozitivne vrednote in čustva, ki so pridobljena v eni vlogi, izboljšajo delovanje in zadovoljstvo v drugi vlogi. Po besedah avtorjev lahko tako delo bogati družinsko življenje, medtem ko družina krepi delovno učinkovitost. Tak pristop kaže na sodobno razumevanje usklajevanja obeh vlog namesto tradicionalnega dojemanja dela in družine, ki ti dve področji dojema kot nasprotujoči.

Žnidaršič in Bernik (2021, str. 1174) menita, da je usklajeno družinsko življenje pomembno za posameznika, hkrati pa ima velik pomen tudi za organizacijo, kjer je posameznik zaposlen, saj vpliva na zadovoljstvo pri delu, organizacijske veščine, produktivnost, uspešnost in učinkovitost. Delodajalci na tak način zadržijo obstoječe zaposlene. Bagari (2022a, str. 2–7) opisuje, da so prožne ureditve dela ene izmed najpomembnejših ukrepov za lažje usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, saj staršem predstavljajo pomembno orodje. V Sloveniji se šele v zadnjem času več pozornosti namenja izzivom, ki se pojavljajo na področju usklajevanja zasebnega in poklicnega življenja. Bagari meni, da taka ureditev dela prinaša pozitivne učinke, ne samo za delavca, ampak tudi za delodajalca, kot so na primer: večje zadovoljstvo delavcev, povečanje produktivnosti, manjša odsotnost z dela.

Delo s krajšim delovnim časom se obravnava kot eden izmed ukrepov, ki je namenjen lažjemu usklajevanju zasebnega in poklicnega življenja, saj staršem omogoča, da več časa namenijo varstvu in vzgoji otrok, vendar pa hkrati pomeni tudi sorazmerno nižje dohodke. Strban in drugi avotrji (2014, str. 64–65) opisujejo, da ima lahko krajši delovni čas pozitivne učinke za delodajalce. Delavci občutijo večje zadovoljstvo, delovno okolje je za njih spodbudnejše, poveča se produktivnost in zmanjša odsotnost z dela. Hkrati avtorji opozarjajo tudi na negativne vidike dela s krajšim delovnim časom. Zgodi se lako, da se s tem ukrepom poslabša položaj žensk na trgu dela. To pojasnjujejo z ugotovitvijo, da so v praksi pogosto matere tiste, ki opravljajo delo s krajšim delovnim časom, kar lahko vodi v posredno diskriminacijo žensk pri zaposlovanju, spolno segregacijo na trgu dela in ohranjanje tradicionalnih vlog med ženskami in moškimi. Pomembno je, da država spodbuja enakomernejšo izrabo prožnih oblik dela med obema spoloma, saj krajši delovni čas najpogosteje koristijo ženske, kar lahko prispeva k njihovemu slabšemu položaju in večji izpostavljenosti tveganju revščine ter socialne izključenosti.

1.4. PRAVICE, KI PRIPADAJO STARŠEM, KOT MEHANIZEM SPODBUJANJA AKTIVNEGA OČETOVSTVA

Z rojstvom otroka oziroma ob nastanku družine, na primer s posvojitvijo, nastane potreba po delitvi skrbi za otroka in drugih družinskih obveznosti. Delovno okolje predstavlja pomemben dejavnik, ki vpliva na delitev družinskih obveznosti (Žakelj in Švab, 2009, str. 221–222). Na to, kako se bodo razdelile obveznosti, imata vpliv starša, hkrati pa na delitev obveznosti vpliva tudi država. Njena naloga je, da ustvari pogoje, ki so ustrezni, da se državljani lahko odločijo ustvariti družino, poleg tega pa mora poskrbeti tudi za doseganje visoke ravni kakovosti življenja družin, zagotoviti pa mora tudi varstvo in zaščito vseh družinskih članov. Država torej delno ustvarja ustrezne pogoje za državljane, ki si želijo ustvariti družino, da staršem podeljuje posebne pravice, ki jim pripadajo zaradi starševstva (GOV.SI, b. d.). Ule in Kuhar (2003, str. 134) opisujeta, da si nobena država ne sme dovoliti, da ne bi imela do družine prijaznih ukrepov. Nujni sta sistematizacija družinskih politik in dolgoročna strategija. Avtorici menita, da četudi so starši popolnoma svobodni pri odločanju za otroka, na njihovo odločitev vpliva finančno, socialno in kulturno okolje, zato država ni nikoli nevtralna kar se tiče družinskega področja. Humer idr. (2008, str. 121) menijo, da se sistematično vključevanje očetov v skrb za otroke najpogosteje udejanja prav s pomočjo mehanizmov dopustov iz naslova starševstva.
Kot izhaja iz ugotovitev prejšnjih podpoglavij lahko očetovski dopust in starševski dopust lahko v primeru, ko ga koristi oče, prispevatata k oblikovanju očetovske identitete, hkrati pa tudi vplivata na aktivno vključevanje očetov v družinsko delo v zgodnjem obdobju takoj po rojstvu otroka (očetovski dopust) in kasneje do prvega leta starosti otroka (starševski dopust). Steničnik (2012, str. 411–412) meni, da je identiteta očeta socialno konstruirana skozi interakcije in se razvija ter nadgrajuje sorazmerno z izkušnjo očetovstva. Znanje in veščine ter ravnanja v starševski vlogi starši pridobijo skozi čas in izkušnje. Očetovski in starševski dopust tako pomembno vplivata na očetovo vključevanje v skrb in vzgojo otroka.

Družinsko politiko v Sloveniji opredeljuje Resolucija o temeljih oblikovanja družinske politike v Republiki Sloveniji, ki v uvodu opisuje, da vse države članice Organizacije združenih narodov priznavajo pomen in vlogo družine v družbi in tudi potrebo po njenem varstvu s strani družbe oziroma države. Resolucija opisuje, da družina predstavlja življenjsko skupnost staršev in otrok ter primarni socialni prostor, ki daje možnosti, da se otrok razvija (Resolucija o temeljih oblikovanja družinske politike v Republiki Sloveniji, 1993). Leta 2018 je začela veljati nova

resolucija, in sicer Resolucija o družinski politiki 2018–2028 »Vsem družinam prijazna družba«, ki v uvodu med drugim opisuje, da so pomembne prvine družinske politike tudi usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, trg dela ter zaposlovanja. Eden izmed ciljev resolucije omenja, da naj bi država poskrbela za ustvarjanje pogojev za lažje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja. Resolucija v točki 3.5.2 opisuje trg dela in družine. Med drugim poudarja potrebo po spodbujanju fleksibilnih oblik dela, ki omogočajo usklajevanje poklicnega in družinskega življenja ter spodbuja delodajalce, da uvedejo ustrezne delovne pogoje za starše (na primer delo od doma, prilagodljiv urnik, možnost skrajšanega delovnega časa in drugo). Posebna pozornost je namenjena tudi varstvu pravic pri zaposlovanju in preprečevanju diskriminacije staršev (Resolucija o družinski politiki 2018–2028 »Vsem družinam prijazna družba« (ReDP18–28), 2018). Žakelj in Švab (2009, str. 217–218) navajata, da je problem družinske politike ta, da so ukrepi razdrobljeni in niso povezani v sistemsko politiko, ki bi vključevala državo, zaposlene in delodajalce. Dejansko usklajevanje dela in družine se začne po vrnitvi na delo. Dragoš (2017, str. 163) opisuje, da se v zadnjih letih kaže premik od socialne politike k natalitetni, kar pomeni, da se lahko pravice, ki pripadajo staršem, vse bolj razume kot orodje za doseganje demografskih ciljev in ne kot celovita oblika socialne podpore družinam. Pomembno je, da družinska politika ohranja svojo socialno dimenzijo in aktivno podpira enakopravno delitev skrbstvenih nalog, blaginjo otrok ter stabilnost družine.

1.4.1. UREDITEV PRAVIC IZ NASLOVA STARŠEVSTVA NA RAVNI EVROPSKE UNIJE

Urejanje pravic iz naslova starševskega varstva je na ravni Evropske unije tesno povezano s prizadevanji za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja ter zagotavljanje enakosti spolov na trgu dela. V tem okviru je Evropska komisija leta 2015 sprejela načrt, s katerim je ponovno naslovila izzive za delovno aktivne družine. Nadaljnji pomemben korak je predstavljal sprejem Evropskega stebra socialnih pravic leta 2017, ki med drugim poudarja pomen usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja ter enake obravnave moških in žensk na trgu dela (Rataj, 2020, str. 207–210). Za uresničitev teh načel je bila leta 2019 sprejeta Direktiva Evropske unije št. 2019/1158 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev. Njen temeljni cilj je bil izboljšati možnosti za usklajevanje poklicnega in družinskega življenja ter prispevati k večji enakosti spolov. Pred njeno uvejavitvijo je bilo ugotovljeno, da pravni okvir EU ne zagotavlja zadostnih spodbud za enakovredno vključevanje

moških v skrbstvene obveznosti. Očetovski dopust v številnih državah članicah ni bil ustrezno razvit ali plačan, kar je zmanjšalo njegovo izrabo. Posledično so skrbstvene obveznosti ostajale predvsem v domeni žensk, kar je vplivalo na njihove karierne možnosti. Kot izhaja iz uvodne izjave direktive številka 26, raziskave kažejo, da ukrepi, ki spodbujajo aktivno vključenost očetov, zlasti skozi očetovski in starševski dopust, pomembno prispevajo k bolj uravnoteženi delitvi skrbstvenega dela. Ukrepi ne izboljšujejo le položaja žensk na trgu dela, ampak tudi spodbujajo zgodnejšo vključenost očetov v družinsko življenje ter krepijo kakovost družinskih odnosov (Direktiva (EU) 2019/1158, 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev).

Direktiva določa minimalne standarde na področju starševskega varstva. Očetovski dopust je urejen v 4. členu direktive. Države članice morajo očetom zagotoviti minimalno deset delovnih dni dopusta, ki ga izrabijo ob rojstvu otroka. V 5. členu je opisan starševski dopust. Države članice morajo vsem delavcem zagotoviti individualno pravico do štirimesečnega starševskega dopusta, ki ga je treba izrabiti, preden otrok dopolni določeno starost, najkasneje do osmega leta starosti. Dveh mesecev starševskega dopusta ni mogoče prenesti. V 8. členu je obravnavana pravica do plačila ali nadomestila. Države članice morajo delavcem, ki izrabijo očetovski ali starševski dopust, zagotoviti plačilo ali nadomestilo. Zanimiv je tudi 9. člen, ki opisuje, da imajo delavci pravico, da zahtevajo prožne ureditve dela zaradi oskrbe. Delodajalci morajo želje delavca preučiti in se na njih odzvati. V primeru zavrnitve zahtev delavca morajo podati ustrezne razloge (Direktiva (EU) 2019/1158, 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev).

V primerjavi s prejšnjo ureditvijo nova direktiva prinaša pomembne novosti. Rataj (2020, str. 211-223) primerja staro in novo ureditev. Nova direktiva izrecno ureja očetovski dopust. Avtorju se zdi pomembno, da direktiva predvideva, da je s strani držav članic predvideno, da dveh mesecev starševskega dopusta ni mogoče prenesti na drugega starša. Razlog za uvedbo tega pa je dejstvo, da je pred to ureditvijo velik del očetov svoj delež dopusta prenesel na matere. Glede prožne ureditve dela avtor meni, da se delavcem na tak način omogoči vsaj nekaj nadzora nad njihovim delovnim časom, krajem ali pogoji dela. Na ta način se lahko izboljša usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja. Rajić Ćalić (2025, str. 72–76) za Direktivo Evropske unije št. 2019/1158 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev prav tako poudarja, da stremi k enakosti spolov in vključevanju moških v skrb za otroka. Uvedba

očetovskega dopusta je bila s to direktivo prvič določena na ravni Evropske unije. Caracciolo di Torella (2020, str. 80) meni, da je direktiva pomemben korak naprej in lahko služi kot sredstvo za urejanje odnosa med delom in družinskim življenjem, vendar pa to ni končna rešitev. Avtorica meni, da bo potrebno, da države članice in institucije Evropske unije zagotovijo učinkovito izvajanje ukrepov in uredijo področja, ki še niso urejena.

1.4.2. UREDITEV PRAVIC IZ NASLOVA STARŠEVSTVA V SLOVENIJI

V slovenskem pravu Zavarovanje za starševsko varstvo in družinske prejemke ureja Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1), ki je bil sprejet leta 2014 in je nadomestil prej veljavni Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP) iz leta 2001. Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo, ki pripadajo staršem, so določene v 14. členu ZSDP-1. Te pravice so sledeče: dopust, nadomestilo, pravica do krajšega delovnega časa in pravica do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi starševstva, pravica do plačila prispevkov za socialno varnost v primeru štirih ali več otrok in nadomestilo v času odmora za dojenje ter pravica do plačila prispevkov za socialno varnost v času odmora za dojenje. Strban idr. (2014, str. 83) opisujejo, da je bil leta 2014 glavni razlog za sprejetje ZSDP-1 nova direktiva Evropske unije o starševskem dopustu iz leta 2010, ki je imela namen spodbuditi bolj uravnoteženo porazdelitev starševskih obveznosti med oba starša, to naj bi posledično privedlo tudi do enakopravnejšega položaja ženske in moškega na trgu dela.

Pomemben vpliv na slovensko ureditev starševskega varstva, sploh na področju očetovskega in starševskega dopusta, je imela Direktiva EU 2019/1158 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev ter oskrbovalcev, sprejeta leta 2019. Kot izpostavlja Bagari (2022a, str. 2), je namen direktive prav v izboljšanju možnosti za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter spodbujanje enakosti med spoloma na trgu dela. Direktiva uvaja minimalne standarde, ki jih morajo države članice prenesti v nacionalno zakonodajo. Direktiva je bila v slovenski pravni red prenesena s sprejetjem novele ZSDP-1F leta 2022. V 1. členu je opisano, da se novela nanaša predvsem na očetovski in starševski dopust, plačilo in nadomestilo ter prožne ureditve dela (Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1F), 2022).

V okviru starševskega varstva so staršem zagotovljene različne pravice. V nalogi se osredotočam predvsem na pravici do očetovskega in starševskega dopusta, saj sta ti dve pravici ključni z vidika vključevanja očetov v zgodnje obdobje skrbi za otroka ter spodbujanja enakopravnejše delitve obveznosti. Materinski dopust ostaja pomembna pravica, a ni v ospredju moje raziskave, vseeno pa je tesno povezana z očetovskim in s starševskim dopustom. Po 19. členu Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1) imajo matere pravico do 105 dni odsotnosti z dela, ki se začne 28 dni pred predvidenim datumom poroda in je namenjena pripravi na porod ter negi in varstvu otroka po rojstvu. Očetje očetovski dopust praviloma koristijo v obdobju po rojstvu otroka, ko mati koristi materinski dopust, najpogosteje v prvih tednih po vrniti iz porodnišnice, pri čemer morajo očetovski dopust izrabiti do tretjega meseca starosti otroka (Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, 2014).

1.4.2.1. OČETOVSKI DOPUST

Očetovski dopust je bil v Sloveniji prvič uveden z Zakonom o starševskem varstvu in družinskih prejemkih leta 2001. Takrat je imel oče pravico do skupno 90 dni dopusta, vendar je bilo od tega plačanih le 15 dni, medtem ko za preostalih 75 dni ni prejel nadomestila. Plačani so bili le prispevki za socialno varnost, in sicer v višini minimalne plače. Kljub temu se je pokazalo, da je bil očetovski dopust dobro sprejet, saj je večina očetov izkoristila vsaj plačani del dopusta. Kasnejši zakon, sprejet leta 2014, ki je bil še večkrat dopolnjen, je ureditev dodatno spremenil. Namesto daljšega, a večinoma neplačanega dopusta, je uvedel 30 dni v celoti plačan očetovskei dopusta (Bagari, 2022b, str. 72). V Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih je v 25. členu opredeljena pravica do očetovskega dopusta. Veljavna zakonodajna ureditev očetom omogoča pravico do očetovskega dopusta ob rojstvu otroka oziroma ob posvojitvi v trajanju 15 dni. Ta pravica ni prenosljiva. 26. člen tega zakona določa, kdaj očetom ne pripada očetovski dopust, in sicer kadar mati rodi mrtvega otroka, je očetu odvzeta starševska skrb oziroma mu je bil izrečen ukrep prepovedi približevanja materi ali otroku, kadar je s svojim ravnanjem pokazal, da ne bo skrbel za varstvo in vzgojo otroka, ali pa na drugačen način zanemarja starševsko skrb. Prav tako mu pravica ne pripada, če tako meni zdravnik oziroma oče trajno ali začasno ni sposoben za nego ter varstvo otroka. Način izrabe očetovskega dopusta je opisan v 27. členu, ki določa, da mora oče 15-dnevni dopust izrabiti strnjeno (brez prekinitev), v obliki polne ali delne odsotnosti z dela, do tretjega meseca starosti otroka. Pravica očetovskega dopusta pripada tudi partnerju oziroma partnerki registrirane istospolne partnerske skupnosti v

primeru, če dopusta ne izrabi oče otroka. To ureja 28. člen Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih.

Evropska komisija je v uvodu Direktive EU 2019/1158 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev ter oskrbovalcev iz leta 2019 navedla razloge za njeno sprejetje. Med drugim je zapisano, da je bil namen uvedbe očetovskega dopusta spodbujanje enakomerne porazdelitve skrbstvenih obveznosti med ženskami in moškimi ter omogočanje zgodnje vzpostavitve vezi med očeti in otroki. Raziskave so pokazale, da se v praksi očetje pogosto ne odločajo za izrabo starševskega dopusta ali pa ga v večjem deležu prenašajo na matere, zato so z uvedbo neprenosljivega dela dopusta želeli spodbuditi tudi očetovo aktivnejšo vključenost v skrb za otroka. Takšen ukrep naj bi tudi prispeval k lažji vključenosti mater na trgu dela po obdobju skrbi za otroka. Direktiva v uvodni izjavi (številka 26) poudarja tudi pomen ustreznega plačila oziroma nadomestila v času koriščenja dopusta, saj to predstavlja ključen dejavnik, ki naj bi vplival na dejansko odločitev staršev, zlasti očetov, za njegovo izrabo (Direktiva (EU) 2019/1158, 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev).

1.4.2.2. STARŠEVSKI DOPUST

Starševski dopust je namenjen nadaljnji negi in varstvu otroka takoj po poteku materinskega dopusta. Bagari (2022b, str. 74–75) opisuje, da je v preteklosti v Sloveniji starševski dopust veljal predvsem kot pravica matere, ki jo je lahko prenesla na očeta. Kasneje se je takšna ureditev spremenila, saj je dopust postala družinska pravica in ni veljala le za matere. To je pomenilo, da sta se morala starša med sabo pisno dogovoriti o načinu njegove izrabe. To je veljalo med obdobjem 2002 in 2014. Od leta 2014 dalje starševski dopust velja kot individualna pravica vsakega od staršev. Filipovič Hrast in Rakar (2019, str. 109–110) opisujeta, da predstavlja starševski dopust pomemben del družinske politike in politik socialnega investiranja, saj materam in očetom omogoča, da uspešno uskladijo delovno in družinsko življenje ob rojstvu otroka. Starševski dopust hkrati predstavlja tudi ukrep, ki je izrazito usmerjen na otrokovo korist. Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1) v 29. členu opisuje, da ima vsak od staršev pravico do starševskega dopusta, in sicer v trajanju 160 dni. Mati lahko na očeta prenese 100 dni starševskega dopusta, 60 dni pa je neprenosljivih. Prav tako lahko oče 100 dni prenese na mater, 60 dni pa je neprenosljivih. Eden od staršev mora

dopust izrabiti neposredno po izteku materinskega dopusta. Zakon opisuje tudi posebnosti, kot so na primer: rojstvo dveh ali več hkrati živorojenih otrok, rojstvo nedonošenčkov in drugo. Obstajajo tudi izjeme glede neprenosljivosti starševskega dopusta. 30. člen opisuje, da lahko eden od staršev v celoti izrabi starševski dopust v trajanju 320 dni, če je drugi od staršev umrl, zapustil otroka, je staršu odvzeta starševska skrb, so staršu prepovedani stiki z otrokom in drugo. Glede dogovora o izrabi starševskega dopusta 33. člen navaja, da se starša najpozneje v 30 dneh pred potekom materinskega dopusta pisno dogovorita, kako bosta koristila starševski dopust (Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, 2014).

Z vidika razmerja in pravic delavca ter obveznosti delodajalca Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1) v 186. členu opisuje starševski dopust in oskrbo. Delodajalec mora zagotavljati pravico do odsotnosti z dela ali krajšega delovnega časa delavcu zaradi izrabe starševskega dopusta ali oskrbe, ki je določen z zakonom. Delavec mora delodajalca obvestiti o začetku in načinu izrabe krajšega delovnega časa ali starševskega dopusta v 30 dneh pred začetkom izrabe pravic. Prav tako mora delodajalec delavcu po prenehanju starševskega dopusta ali oskrbe omogočiti, da začne opravljati delo pod pogoji iz pogodbe o zaposlitvi. 187. člen opisuje nadomestilo plače. Delavcu, ki izrablja starševski dopust, pripada pravica do nadomestila plače (Zakon o delovnih razmerjih, 2013).

Veljavna ureditev starševskega dopusta je posledica prenosa Direktive (EU) 2019/1158 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev ter oskrbovalcev, ki je državam članicam naložila sprejetje ukrepov, s katerimi zagotovijo, da ima vsak delavec individualno pravico do štirimesečnega starševskega dopusta, od katerih dveh mesecev starševskega dopusta ni mogoče prenesti. Pred uveljavitvijo novele ZSDP-1F, ki je v slovensko zakonodajo prenesla vsebino direktive, je imela le mati neprenosljivih 30 dni (ob hkrati 100 prenosljivih), očetov del starševskega dopusta (130 dni) pa je bil v celoti prenosljiv. Namen novele naj bi bil spodbuditi očete k temu, da tudi oni koristijo neprenosljivi dopust. Hkrati je z enakopravnejšo delitvijo družinskih obveznosti ženskam olajšana vrnitev nazaj v službo ali na trg dela. Na ta način se očete spodbudi, da se intenzivneje in pogosteje vključujejo v varstvo in skrb za otroke v najzgodnejših letih, hkrati pa naj bi sprememba prispevala k večji enakosti spolov, predvsem pa naj bi spodbujala aktivno očetovstvo in zmanjšala razliko v obremenjenosti med materami in očeti v zgodnjem starševstvu. Očetovski dopust se je tako s 1. aprilom 2023 skrajšal s 30 na 15 dni, starševski dopust pa se je podaljšal na 160 dni, ki pripadajo obema od staršev. Tudi

Resolucija o družinski politiki 2018–2028 »Vsem družinam prijazna družba« v poglavju 3.2 med drugim opisuje, kakšen je namen očetovskega dopusta. Kot je opisano že zgoraj, tudi resolucija vlogo te pravice vidi v tem, da naj bi očetje že v zgodnji dobi otroka sodelovali pri negi in varstvu (Resolucija o družinski politiki 2018–2028 »Vsem družinam prijazna družba« (ReDP18–28), 2018).

1.4.2.3. PRAVICA DO NADOMESTILA

V naši ureditvi se denarne dajatve, ki nadomeščajo izpadli dohodek pri odsotnosti z dela zaradi starševstva, zagotavljajo iz posebnega zavarovanja za starševsko varstvo. Starši imajo pravico do denarnega nadomestila, prav tako pa imajo pravico do odsotnosti z dela in dela s krajšim delovnim časom ter pravico do plačila prispevkov za socialno varnost v tem času (Strban idr., 2014, str.17). Tretje poglavje Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih opisuje pravico do nadomestila v času odsotnosti z dela zaradi starševstva. 41. člen tega zakona opisuje, da imajo pravico do nadomestila tiste osebe, ki imajo pravico do dopusta in so bile zavarovane po tem zakonu dan pred začetkom dopusta. Pravico lahko uveljavljajo tudi tisti, ki sicer nimajo pravice do dopusta, če so bili v zadnjih treh letih najmanj dvanajst mesecev vključeni v zavarovanje za starševsko varstvo. V 42. členu zakon določa, da traja pravica do nadomestila toliko časa, kolikor traja posamezna oblika dopusta – materinsko nadomestilo v času materinskega dopusta, očetovsko v času očetovskega in starševsko v času starševskega dopusta.

Nadomestilo za polno odsotnost z dela znaša 100 odstotkov osnove, nadomestilo za delno odsotnost z dela pa je enako sorazmernemu delu delne odsotnosti z dela. Osnova za posamezno vrsto nadomestila je povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo v strnjenih 12 mesecih, pri čemer se kot zadnji mesec šteje osnova, od katere so bili obračunani prispevki v predpreteklem mesecu od vložitve prve vloge za dopust. Zakon določa tudi najvišje in najnižje nadomestilo, in sicer je očetovsko ter starševsko nadomestilo omejeno na dvainpolkratnik zadnje znane povprečne bruto plače v Republiki Sloveniji za preteklo leto. Materinsko nadomestilo navzgor ni omejeno. Nadomestilo se izplača najmanj v višini osnovnega zneska minimalnega dohodka (46. člen ZSDP-1). Takšna ureditev nadomestila je pomembna, saj staršem zagotavlja, da v času koriščenja dopusta ohranjajo dohodkovno varnost, kar zmanjšuje tveganje in finančno oviro za dejansko izrabo dopusta. Zlasti 100-odstotno

nadomestilo pri polni odsotnosti z dela prispeva k temu, da koriščenje dopusta ne pomeni poslabšanja položaja družine, kar je ključni dejavnik pri odločitvi za odsotnost z dela. Zgornja omejitev denarnega nadomestila hkrati ohranja določeno socialno pravičnost sistema.

1.4.2.4. PRAVICA DO DELA S KRAJŠIM DELOVNIM ČASOM IN PRAVICA DO PLAČILA PRISPEVKOV ZA SOCIALNO VARNOST

Eden od staršev lahko za namen nege in varstva otroka do njegovega tretjega leta starosti dela s krajšim delovnim časom. V primeru, da neguje in varuje dva otroka, mu ta pravica pripada do osmega leta starosti. Kadar gre za otroka z zmerno ali s težjo gibalno oviranostjo oziroma motnjo v duševnem razvoju, ima starš pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega tudi po tretjem letu starosti, vendar ne dlje kot do 18. leta starosti otroka. Pravica starša do krajšega delovnega časa je zapisana v 50. členu Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, 2014).

Z vidika aktivnega očetovstva je omenjena pravica pomembna. V praksi pravico do dela s krajšim delovnim časom in pravico do plačila prispevkov za socialno varnost navadno koristijo ženske. Svet Evropske unije (b. d.) je na svoji spletni strani objavil rezultate raziskave, v kateri je bilo ugotovljeno, da je med zaposlenimi s krajšim delovnim časom 66 % žensk. Med ženskami jih 26 % dela s krajšim delovnim časom zato, da bi lahko skrbele za odrasle osebe z ovirami ali otroke. To pravico koristi samo 6 % moških med vsemi zaposlenimi s krajšim delovnim časom. Takšna neenakomerna izraba pravice kaže na to, da skrb za otroke še vedno v večji meri prevzemajo matere, kar pispeva k ohranjanju tradicionalne delitve vlog med spoloma. Posledično so ženske pogosteje izpostavljene slabšemu položaju na trgu dela. Po drugi strani nizka izraba pravice kaže tudi na to, da so še vedno močno prisotne družbene norme in pričakovanja s strani delodajalcev, ki očetom otežujejo aktivnejše vključevanje v skrb za otroke.

1.4.2.5. DRUGE PRAVICE IZ NASLOVA STARŠEVSTVA

Strban idr. (2014, str. 17) opisujejo, da je potrebno vedeti, da niso vsi starši tudi aktivni v družbi, saj so lahko vlogo starševstva prevzeli že pred začetkom ekonomske aktivnosti, kot na primer študenti, ali pa niso aktivni iz drugih razlogov – brezposelnost, invalidnost itd. Starši, ki nimajo lastnosti zavarovane osebe, tako ne morejo pridobiti pravic iz zavarovanja za starševsko

varstvo. V tem primeru se jim zagotavljajo pravice v sistemu družinskih prejemkov. Portal GOV.SI (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, b. d) opisuje, da staršem, ki niso zaposleni oziroma so študenti, pripada starševski dodatek. Dodatek koristi eden od staršev, upravičenec oziroma upravičenka pa je za čas trajanja pravice vključena v pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Pravica traja 365 dni od rojstva otroka, v posebnih primerih (na primer rojstvo dvojčkov, nedonošenčkov itd.) pa se lahko tudi podaljša. Poleg starševskega dodatka so lahko starši pod določenimi pogoji, in sicer neodvisno od predhodne vključenosti v socialno zavarovanje za starševsko varstvo, upravičeni še do pomoči ob rojstvu otroka, otroškega dodatka, dodatka za veliko družino, dodatka za nego otroka in delnega plačila za izgubljeni dohodek. Te pravice z vidika raziskovalnih vprašanj niso ključne, zato v nalogi niso podrobneje obravnavane.

1.4.3. ZAKONODAJNI OKVIR NEKATERIH EVROPSKIH DRŽAV

V publikaciji, ki jo je izdala organizacija OECD (2025, str. 2–3), lahko najdemo statistične podatke, ki prikazujejo razvoj in trende politik plačanega dopusta za očete v različnih državah članicah OECD in nekaterih drugih državah. Švedska skupno nudi 480 dni starševskega dopusta za oba starša skupaj, od tega je 90 dni neprenosljivih za vsakega starša. Očetje imajo pravico do 10 dni očetovskega dopusta ob rojstvu otroka. Haas in Hwang (2008, str. 86) opisujeta, da je bila Švedska tudi prva država, ki je že leta 1974 zaposlenim materam in očetom omogočila enak dostop do plačanega starševskega dopusta. OECD (2025, str. 2–3). Opisuje tudi, da v Nemčiji materinski dopust traja 14 tednov, od tega 6 tednov pred in 8 po porodu. Očetovski dopust traja 2 tedna in je bil uveden skladno z Direktivo EU 2019/1158. Starševski dopust traja do 12 mesecev, z možnostjo podaljšanja na 14 mesecev, če se oba starša odločita ostati doma. V Španiji je očetovski dopust popolnoma enak materinskemu dopustu in je v celoti plačan. Oče in mati lahko dopust izrabita hkrati ali zaporedno. Humer idr. (2008, str. 102–105) opisujejo, da je shema starševskih dopustov v evropskih državah izredno raznolika. Menijo, da so razlike posledica različnih prioritet nacionalnih politik, ki pri oblikovanju politike starševskega dopusta dajejo v ospredje različne prioritete. Razlike se kažejo v dolžini dopustov, fleksibilnosti in višini nadomestil. Tako Humer in drugi avtorji kot tudi OECD pišejo, da so skandinavske države prepoznane kot nosilke vključevanja očetov v skrb za otroke. Te države imajo dobro razvite aparate za doseganje enakosti spolov. Ukrepi, ki so se razvili na področju vključevanja očetov v skrb za otroke in njihovo večjo gospodinjsko vlogo, izhajajo iz prizadevanj za enakost spolov.

Poje in drugi (2016, str. 130–134) naštevajo primere dobrih praks norveških podjetij, ki zaposlenim nudijo različne ukrepe, ki spodbujajo aktivno starševstvo:

- vključitev tematike usklajevanja poklicnega in družinskega življenja v letne razgovore: Na letnih službenih razgovorih zaposleni dobijo priložnost za pogovor o morebitnih napetostih ali konfliktih, ki se jim porajajo med delom in družino oziroma zasebnim življenjem. Namen tega ukrepa je spodbuditi zaposlene (še posebej moške), da skupaj z delodajalci najdejo kompromise in se dogovorijo za prilagodljiv delovni čas, omejen obseg dela in drugo.
- očetovske skupine: Ukrep daje možnost očetom, ki imajo majhne otroke, da se pogovorijo o izzivih in težavah, ki jim predstavljajo skrbi.
- možnost premakljivega delovnega časa, ki je prilagojen delovnim uram vrtca: Delodajalci na tak način zaposlenim dajo možnost, da si organizirajo delovni čas, ki se sklada z delovnim časom varstvenih institucij.
- spodbujanje koriščenja daljšega starševskega dopusta med očeti: Podjetja očetom, ki koristijo 13 tednov ali več starševskega dopusta, zagotovijo plačilo dodatnega tedna (Poje idr., 2016, str. 130–134).

Publikacija OECD (2025, str. 4) opisuje tudi, kakšna je povprečna poraba dopusta. Dejstvo je, da je najvišja izraba dopusta značilna prav za skandinavske države – za Švedsko ali Norveško. V državah, kjer je koriščenje dopusta skoraj enakomerno razdeljeno (Islandija, Portugalska, Švedska ...), očetje izkoristijo le približno 20–30 odstotkov vseh dni dopusta. Na Norveškem je leta 2022 kar 90 odstotkov očetov koristilo starševski dopust, medtem ko so v Nemčiji leta 2024 očetje predstavljali le 26 odstotkov vseh uporabnikov starševskega dopusta. Haas in Hwang (2008, str. 97–101) sta v svoji raziskavi ugotovila, da švedska politika očetovskega oziroma starševskega dopusta res spodbuja očete k višji vključenosti v skrbstvenih nalogah, vendar le, če očetje vzamejo dovolj dolg dopust. Avtorja menita, da bi bile potrebne še močnejše politične spodbude. Ugotovitve raziskave služijo temu, da pokažejo, kako sama formalna možnost dopusta ni dovolj za preoblikovanje tradicionalne delitve skrbstvenega dela, ampak je za spremembe pomembno tudi trajanje dopusta in podpora politik, ki očete spodbujajo k daljši odsotnosti z dela.

2. PROBLEM

2.1. FORMULACIJA PROBLEMA

V sodobni družbi se pojmi, kot so družina, družinska struktura in delitev spolnih vlog ter pričakovanja družbe, hitro in izrazito preoblikujejo. Tradicionalni modeli družinskega življenja se srečujejo z novimi oblikami partnerstva, starševstva in usklajevanja poklicnega ter zasebnega življenja. Skladno s tem postaja vprašanje enakovrednejše delitve skrbstvenega dela in razvoja aktivnega očetovstva vse pomembnejše, tako z vidika koristi otroka kot tudi z vidika enakosti spolov ter socialne varnosti družin.

Med študijem socialnega dela in opravljanjem prakse na centru za socialno delo sem imela priložnost sodelovati z družinami, ki se soočajo z različnimi življenjskimi okoliščinami. Ravno to mi je omogočilo vpogled v raznolikost družinskih sistemov, njihove načine delovanja in delitev odgovornosti med partnerjema. Spoznala sem, da je razumevanje očetovske vloge v zgodnjem obdobju otrokovega življenja prepleteno z zakonodajnimi možnostmi, ekonomskimi pogoji, delovnim okoljem in širšimi družbenimi pričakovanji. Posebej me je začelo zanimati, kako sodobni starši razumejo koncept aktivnega očetovstva.

Analiza pravne ureditve v prvem poglavju je pokazala, da ima Slovenija na področju družinske politike razmeroma dobro razvito ureditev pravic, ki pripadajo staršem. Zakonodajni okvir staršem omogoča izrabo materinskega, očetovskega in starševskega dopusta ter s tem formalno odpira prostor za enakovrednejšo vključevanje očetov v zgodnjo skrb za otroka. Vseeno pa formalna pravica sama po sebi še ne zagotavlja dejanske enakosti pri delitvi skrbstvenega dela. Vprašanje aktivnega očetovstva je po mojem mnenju tudi tesno povezano s širšim konceptom socialne varnosti, ki družini ne pomaga zgolj pri finančnih transferjih, ampak ustvarja tudi pogoje, v katerih si lahko pari brez strahu pred izgubo zaposlitve in posledično dohodka ustvarijo družino. Država ima pri tem posebno vlogo, saj z različnimi ukrepi ustvarja okolje, ki podpira oziroma omejuje enakovredno starševstvo. Delovna okolja, ki spoštujejo in aktivno podpirajo starševstvo in odsotnost z dela zaradi starševstva, pomembno prispevajo k normalizaciji aktivne očetovske vloge, hkrati pa zmanjšujejo stereotipna pričakovanja glede spolnih vlog.

V svojem magistrskem delu želim raziskati, kaj danes staršem pomeni koncept aktivnega očetovstva. Zanimajo me doživljanja in izkušnje staršev in to, kako razumejo pravico koriščenja očetovskega, materinskega in starševskega dopusta. Zanima me, ali pravico razumejo kot formalnost ali kot dejansko priložnost za vzpostavljanje odnosa z otrokom in enakovrednejšo delitev skrbstvenega dela.

Tema je z vidika socialnega dela pomembna, saj menim, da socialno delo skrbi za podporo družinam, enakost spolov, otrokovo korist in razumevanje spolnih vlog ter družinske dinamike. Na centrih za socialno delo imajo strokovni delavci pomembno vlogo pri uveljavljanju pravic iz naslova starševstva, saj odločajo o različnih pravicah. Razumevanje, kako starši doživljajo pravice so zato pomembne tudi za kakovostno strokovno delo in podporo družinam v praksi. Z raziskavo želim prispevati k boljšemu razumevanju dejavnikov, ki oblikujejo aktivno očetovstvo v slovenskem prostoru in k razmisleku o tem, kako lahko strokovni delavci, delodajalci in zakonodajalec dodatno podprejo starše.

2.2. RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

1. Kako starši razumejo pomen aktivnega očetovstva za otrokovo dobrobit in razvoj?
2. Kako starši doživljajo starševski, očetovski in materinski dopust – kot formalno pravico, ali kot priložnost za aktivno vključevanje v starševstvo?
3. Kako očetje opisujejo svoje izkušnje, občutke, morebitne izzive pri koriščenju starševskega in očetovskega dopusta?
4. Kako matere razumejo in vrednotijo koriščenje starševskega ter očetovskega dopusta, ki so ga izkoristili očetje?
5. Katere ovire in spodbude v delovnem ter družinskem okolju vplivajo na odločitev očetov o tem, da so izkoristili celotni starševski dopust oziroma so ga del prenesli na matere?
6. Kakšno stališče imajo starši do družbenih pričakovanj glede družinskih opravil (na primer vzgoja in skrb za otroka, gospodinjstvo ...)?
7. Kako ta stališča staršev o družbenih pričakovanjih vplivajo na dejansko delitev dela v njihovi družini (na primer vzgoja in skrb za otroka, gospodinjstvo ...)?

3. METODOLOGIJA

3.1. VRSTA RAZISKAVE

Izvedena raziskava je kvalitativna, saj sem želela zbrati besedne opise, ki se nanašajo na moja zastavljena raziskovalna vprašanja. Pridobljeni podatki niso številčni. Poleg kvalitativne je raziskava tudi empirična, saj sem s spraševanjem poskušala zbrati novo, neposredno izkustveno gradivo (Mesec, 1997, str. 84–85).

Teme, ki sem jih raziskovala, so sledeče:

- razumevanje aktivnega očetovstva,
- doživljanje starševskega, očetovskega in materinskega dopusta,
- izkušnje očetov med koriščenjem starševskega in očetovskega dopusta,
- pogledi mater na očetovo izrabo dopusta,
- vpliv delovnega okolja in družinskih razmer na izrabo dopusta,
- družbena pričakovanja glede spolnih vlog v družini,
- dejanska delitev opravil in skrbstvenega dela v družini.

3.2. MERSKI INSTRUMENT

Merski instrument raziskave, ki sem jo izvedla, predstavljajo vnaprej pripravljene smernice za delno standardiziran intervju, ki omogočajo usmerjen, a hkrati prilagodljiv potek pogovora. Smernice so dodane v prilogi. Oblikovane so na podlagi pregleda relevantne literature in so povezane z raziskovalnimi vprašanji ter opredeljenim raziskovalnim problemom. Vprašanja so razdeljena na osem krajših tematik. Prilagajala sem jih skladno s tem, kako je potekal pogovor in v katero smer se je odvijal. Pri nekaterih sogovornikih sem se bolj dotaknila ene tematike, pri drugih druge, odvisno od tega, o čem so bili pripravljeni več govoriti. Vsak sklop vprašanj vključuje vprašanja odprtega tipa, ki so udeležencem omogočila opisne odgovore. Na tak način sem pridobila poglobljene podatke o doživljanjih, stališčih in izkušnjah staršev.

3.3. POPULACIJA IN VZOREC

Populacijo v raziskavi predstavljajo starši v Sloveniji, ki so že koristili starševski dopust po uveljavitvi sprememb zakonodaje (novela ZSDP-1F), to je od 1. 4. 2023 dalje. Ker je osrednji interes raziskave razumevanje aktivnega očetovstva in delitev skrbstvenih vlog, bodo v vzorec vključeni tako očetje kot matere, saj vsaka izmed skupin prispeva specifičen in dopolnjujoč pogled na potek in pomen koriščenja starševskega ter očetovskega dopusta.

Vzorec sestavlja osem staršev. Vključeni so štirje očetje in štiri matere. Starši, ki sem jih vključila, imajo vsaj enega otroka, starega najmanj eno leto. Ta starostna meja omogoča, da so starši do konca starševskega dopusta že dovolj časovno oddaljeni, da lahko reflektirajo svojo izkušnjo, hkrati pa je izkušnja še dovolj sveža. Za zagotovitev primerljivosti podatkov sem starše, ki imajo več otrok, prosila, da v intervjuju opisujejo izkušnje, povezane z najmlajšim otrokom. Ključni vključitveni pogoj je, da so starši starševski dopust koristili po 1. 4. 2023, saj je eden izmed ciljev raziskave tudi ta, da preučim doživljanje v okviru aktualne zakonodaje. Starši, ki so dopust koristili še pred spremembo zakonodaje, bodo vključeni le, če imajo tudi izkušnjo s starševskim dopustom po letu 2023.

Vzorec je priložnosten in neslučajen (Mesec 1997, str. 153–154), saj sem intervjuje opravila z osebami, ki so mi dostopne in bodo privolile v sodelovanje pri raziskavi. Pri iskanju udeležencev sem se omejila predvsem na osrednjeslovensko in jugovzhodno regijo, saj poznam največ sogovornikov iz teh okolij.

3.4. POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV

Podatke sem zbirala z metodo spraševanja, in sicer z delno standardiziranimi intervjuji. Potencialne udeležence sem najprej poskusila pridobiti preko osebnih in profesionalnih poznanstev. Po prvih opravljenih intervjujih sem uporabila še metodo snežne kepe, pri kateri sem že vključene sogovornike prosila, da mi predlagajo še dodatne možne udeležence, ki ustrezajo kriterijem.

Vseh osem intervjujev sem opravila v živo, saj se mi je to zdel najbolj pristen način komuniciranja. Pred začetkom intervjuja sem vse udeležence seznanila z namenom raziskave. Intervjuje sem s soglasjem udeležencev zvočno posnela, in sicer z namenom lažje analize

podatkov. Intervjuje sem opravila v časovnem obdobju enega meseca. Prvi intervju sem opravila 19. 1. 2026, zadnji pa 15. 2. 2026. V povprečju so intervjuji trajali 20 minut.

3.5. OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Pridobljene podatke sem obdelala na kvalitativen način. Posnetke intervjujev sem pretipkala v elektronsko obliko v dokument Microsoft Word. V primeru, da je bil kakšen del nepomemben oziroma se ni dotikal tematike moje raziskave, sem ga izločila. Vsi intervjuji so anonimni, označeni s svojo črko (na primer intervju A, intervju B itd.). Posamezne izjave znotraj intervjuja so oštevilčene (na primer A1, A7, A20 ...).

Analiza rezultatov je potekala v več fazah. Najprej sem izvedla odprto kodiranje, kjer sem določila pojme, kategorije in teme. Odprto kodiranje sem zaradi lažje preglednosti uredila v preglednici. Po zaključenem odprtem kodiranju sem se lotila osnega, kjer sem vzpostavila hierarhijo med pojmi, kategorijami in temami. Tako sem dobila boljšo preglednost nad rezultati. V prilogi so dodani vsi transkripti intervjujev ter preglednica odprtega kodiranja vseh osmih intervjujev. V celoti je priloženo tudi osno kodiranje.

Preglednica 1: Primer odprtega kodiranja intervjuja F:

ŠT. IZJAVE	***IZJAVA***	***POJEM***	***KATEGORIJA***	***TEMA***
F16	*Pa tudi, da zna postaviti neke meje in pravila, ne pa samo ugajati.*	*Postavlja meje*	*Razumevanje pojma idealni oče*	*Aktivno očetovstvo*
F17	*Mislim, da aktivno očetovstvo zelo vpliva na otrokovo samostojnost,*	*Samostojnost*	*Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo*	*Otrokov razvoj*
F18	*pa tudi na njegov občutek varnosti.*	*Občutek varnosti*	*Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo*	*Otrokov razvoj*
F19	*Po eni strani se pričakuje, da je oče vključen,*	*V družbi se čedalje bolj pričakuje vključenost očetov*	*Sodobna družbena pričakovanja*	*Družbena pričakovanja*

Primer osnega kodiranja:

DELOVNO OKOLJE

Prehod nazaj na delo

- *Ni bil/a v celoti osredotočen/a na delo, saj je razmišljal/a o drugih rečeh (A26, E33)*
- *Preskok nazaj na delo je bil naporen (A30, B20, D37)*
- *Prisoten strah (C35, H28)*
- *Stresno (F36)*
- *Hitro se je navadil/a na delo (C36, E34, H27, H29)*
- *Prehod je potekal gladko in pričakovano (D35)*
- *Prihoda na delo se je veselila, saj je pogrešala socialni stik (D38)*
- *Počutila se je bolj produktivno (D39)*

Razumevanje delodajalca

- *Prilagodljivo delovno okolje (A42, B46, C47, G36, G40, H40)*
- *Sodelavci so si njegovo delo med sabo razdelili (A43)*
- *Delodajalec je sprejel odsotnost z dela zaradi starševstva (A45, B37, B43, C46, D53, D54, E52, G24, G46, H38)*
- *Ni bilo negativnih pripomb (A46, E54)*
- *Odnos delovne organizacije do starševstva je odvisen od kulture v kolektivu (B45, H39)*
- *Delodajalec razume odsotnost z dela zaradi bolezni otroka (C48, C53, G42)*

4. REZULTATI

V nadaljevanju bom predstavila rezultate svoje raziskave. Rezultati so opisani glede na teme, ki so se pojavile v intervjujih. Poleg rezultatov so v oklepajih navedeni odgovori, ki so jih podali sogovorniki. Zapisani so dobesedno, kot so mi jih podali sogovorniki, in niso lektorirani.

STAROST

V izvedeni raziskavi je sodelovalo osem staršev, od tega štiri matere in štirje očetje. Starost otrok se je razlikovala. Najmlajši otrok intervjuvanih staršev je bil v času izvedbe intervjuja star 13 mesecev, najstarejši pa dve leti in pol. Ostali otroci sodelujočih staršev so bili stari 18 mesecev (en otrok), 20 mesecev (en otrok), dve leti (dva otroka) ter dve leti in en mesec (dva otroka). Na podlagi navedenih starosti otrok lahko potrdim, da je bil vzorec izbran ustrezno, saj so vsi sodelujoči starši izpolnjevali vnaprej predvidene kriterije za vključitev v raziskavo. Vsi starši so imeli otroke v predvidenem starostnem obdobju.

DOPUST

Večina staršev je opisovala, da so očetje celoten 15-dnevni očetovski dopust izkoristili takoj po rojstvu otroka ("*Jaz sem bil na začetku doma nekje 45 dni. Porabil sem vseh 15 dni očetovskega dopusta."*/G2). Ena izmed mater je pojasnila, da je oče takoj po rojstvu otroka izkoristil 10 dni očetovskega dopusta ("*Oče je koristil očetovski dopust, mislim, ga je koristil takoj po porodu, in sicer 2 tedna oziroma 10 dni."*/D3), preostanek pa je izkoristil kasneje ("*Kot sem že omenila, je partner koristil svoj del dopusta prva dva tedna po prihodu iz porodnišnice. En del dopusta mu je še ostal."*/D46). Starši, ki so v intervjujih navajali, da so očetje očetovski dopust koristili v več delih, verjetno kažejo na slabše poznavanje zakonodaje. V skladu s 27. členom ZSDP-1 se očetovski dopust praviloma izrabi v enem, neprekinjenem obdobju, medtem ko je prenosljiv starševski dopust.

Glede starševskega dopusta je vseh osem staršev navedlo, da matere svojega deleža dopusta, ki ga je mogoče prenesti na očete, niso prenašale, temveč so ga v celoti izkoristile ("*V kolikor je mišljen starševski dopust, sem jaz kot mama vzela ves dopust."*/D2). Vsi očetje so svojih 100 dni, ki jih je mogoče prenesti na matere, prenesli ("*Moja partnerka je bila doma 12 mesecev. Tako da je izkoristila celoten dopust."*/F2). Kot enega izmed razlogov za takšno odločitev so nekateri sogovorniki navedli dojenje ("*Mislim, da na začetku dojenček bolj rabi mamico, sploh*

zaradi dojenja. Odločitev nama je bila zaradi omenjenega samoumevna."/D30). Ena izmed sogovornic je povedala, da bi, tudi če bi se ponovno odločala, ravnala enako in svojega dela dopusta ne bi prenesla na partnerja ("*Če bi sedaj gledala za nazaj, bi naredila enako. Ne bi želela prenesti dnevov na partnerja. Mi je všeč, da sem se tako odločila*."/C45). Eden izmed očetov je povedal, da je 15 dni svojega starševskega dopusta namenil za uvajanje otroka v vrtec ("*Potem sem še 15 dni izkoristil za obdobje ob prehodu v vrtec. Ker je poletni otrok, se je ženi porodniški dopust zaključil, otrok pa gre lahko v vrtec šele septembra*."/B4). Nekateri očetje so se odločili, da po zaključku 15-dnevnega očetovskega dopusta, ki so ga izkoristili v celoti, koristijo še del starševskega dopusta ("*Očetovski dopust sem takoj ob rojstvu pokoristil v celoti, potem sem pa še en mesec koristil starševski dopust."/*G5). Eden izmed očetov je navedel tudi, da je del starševskega dopusta združil s kolektivnim dopustom v poletnem času ("*Pri starosti dveh let otroka mi je zaenkrat ostalo še 12 dni. Sem pa dve poletji združil kolektivni in starševski dopust, da smo bili doma lahko cel mesec*."/G6).

Starši so kot spodbude za koriščenja očetovskega dopusta navajali različne dejavnike. Ena izmed sogovornic je izpostavila, da očetje dopust koristijo z namenom, da bi z otrokom preživeli čim več časa in hkrati razbremenili partnerko ("*Očetje dopust koristijo zato, da so z otrokom in da pomagajo svoji partnerki. Na ta način lahko zares preživijo skupaj čas*."/C54). Druga sogovornica je poudarila, da je pomembna predvsem želja po aktivni vlogi pri skrbi za otroka ("*Spodbude za koriščenje očetovega dopusta so predvsem želja po aktivni vlogi pri skrbi za otroka."/*D56) in podpora partnerki. Kot pomemben dejavnik je bil dvakrat omenjena tudi podpora in razumevanje delodajalca pri koriščenju dopusta ("*Ja, delodajalec je bil naklonjen temu, da odhajam na očetovski dopust, seveda pod pogojem, da pa vseeno za kakšne nujne zadeve sem dosegljiv*."/B42). Eden izmed sogovornikov je izpostavil tudi razumevanje sodelavcev, kar mu je omogočilo večjo prisotnost pri skrbi za otroka ("*To mi je omogočilo, da sem bil doma bolj sproščen in sem se lahko posvetil družini.*"/A44). Dva sogovornika sta dodatno poudarila pomen družinsko usmerjene organizacijske kulture, v kateri očetovstvo ni razumljeno kot ovira za delo, ampak kot vrednota ("*Pomembno vlogo pa ima tudi odnos delodajalca in družbena klima, ki očetovstvo spodbuja in ga ne vidi kot ovira za delo*."/C55).

Med dejavniki, ki ovirajo očete pri koriščenju očetovskega dopusta, je ena izmed sogovornic izpostavila, da lahko daljše odsotnosti očeta z dela za delodajalca predstavlja breme, saj ima to lahko negativne posledice za delovni proces ("*Ker izpad za podjetje v 15 dneh, ko očeta ni ...*

delodajalcem to ni najbolj všeč."/E58). Vezano na delodajalca je druga sogovornica mnenja, da nekatere očete odvrača strah pred morebitnimi negativnimi posledicami na delovnem mestu ("*… ovire pa predstavljajo strah pred negativnimi posledicami na delovnem mestu*."/D59), kot oviro pa je omenila tudi finančne razloge. Eden izmed očetov je za oviro navedel pritisk stalne dosegljivosti delodajalcu tudi v času odsotnosti ("*Kot oviro mislim, da je še vedno prisoten pritisk, da moraš biti na voljo. Tudi če nisi uradno v službi, se pričakuje, da si dosegljiv.*"/F47). Pojavil se je tudi vidik širšega družbenega konteksta, in sicer prisotnost tradicionalnih vzorcev ter prepričanj, po katerih je oče primarno razumljen kot hranilec družine, medtem ko naj bi bila skrb za vzgojo in varstvo otrok predvsem odgovornost matere *("… pa tudi tradicionalni družbeni vzorci, ki očeta postavljajo predvsem v vlogo hranilca družine."/*D61).

Ob interpretaciji rezultatov sogovornikov je smiselno, da opozorim na to, da iz pogovorov ni bilo vedno najbolj jasno in mogoče razločiti, ali se navedene spodbude in ovire nanašajo predvsem na koriščenje očetovskega dopusta ali tudi na očetov del starševskega dopusta (60 dni neprenosljivega dopusta). V praksi je očetovski dopust bolj uveljavljen in družbeno sprejet, v primeru koriščenja očetovega dela starševskega dopusta pa je mogoče zaznati, da so ovire lahko večje, zlasti na ravni delovnega okolja in družbenih pričakovanj. Tako lahko zaključim, da naštete spodbude in ovire veljajo tako za koriščenje očetovskega dopusta kot tudi za očetov del starševskega dopusta.

AKTIVNO OČETOVSTVO

Sogovornike sem povprašala, <u>kako razumejo pojem aktivno očetovstvo</u>. Najpogosteje so ga opredelili kot prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih ter skrbi za otroka *("To je od nege, potem, ko je malo večji, tudi kopanje, hranjenje, nošenje, uspavanje. V glavnem, da si čim bolj vpet v vso dogajanje, ker je otrok darilo partnerske zveze in so zadeve deljene."*/B7). Ena izmed sogovornic je odgovorila, da aktivno očetovstvo pomeni vključevanje očetov v vse vidike skrbi za otroka ("*Pojem aktivno očetovstvo meni pomeni, da se oče aktivno vključuje v vse vidike skrbi za otroka. To je od uspavanja, hranjenja …"*/E5) in prevzemanje določenih vlog tudi na področju gospodinjskih opravil ("*Na začetku je bilo pri nas predvsem tako, da je prevzel tudi gospodinjska dela*."/E8). Eden izmed očetov se je dotaknil tudi druge plati, in sicer pomembnosti čustvene prisotnosti ("*Pomembno se mi zdi tudi, da je oče čustveno prisoten, da se ukvarja z otrokom, se z njim igra in mu nudi občutek varnosti*."/A6), medtem ko je ena izmed

mater poudarila, da je pomembno, da oče pozna otrokove navade, rutino in odzive ter ni zgolj pasiven opazovalec ("*Aktivno očetovstvo mi pomeni tudi to, da oče pozna otrokove navade, rutine in odzive, ne pa da je to znanje samo na strani matere*."/C10). Starši so izpostavili tudi pomen medsebojnega sodelovanja in usklajenosti partnerjev pri vzgoji ("*Pomembno je tudi, da sta oče in mama usklajena glede načina vzgoje, ki jo prakticirata*."/D15). Zanimiv je bil tudi pogled enega izmed očetov, ki je poudaril, da skrb za otroka ni zgolj pomoč partnerki, temveč prispevek k lastni vlogi in odgovornosti ("*Ni, da ti pomagaš ženi, ampak pomagaš tudi sebi."*/B8).

Starši so spregovorili tudi o tem, kako razumejo pojem idealni oče, pri čemer so se pojavljali različni pogledi. Nekateri so izpostavili, da je idealen oče čustveno prisoten, otroku nudi občutek varnosti in zna priznati lastne napake ter se iz njih učiti *("Idealni oče je tudi tak, ki zna priznati napake, se iz njih učiti in je otroku na voljo. Prisotnost se mi zdi pomembnejša od materialnih stvari ali pa od neke zunanje podobe uspešnosti."/*B12). Veliko sogovornikov je menilo, da je idealen oče predvsem tisti, ki otroku namenja veliko časa *("Zame je idealen oče tak, ki je veliko z otrokom."/*G11), in tak, ki je odgovoren, potrpežljiv, zna postaviti meje in zadovoljiti otrokove potrebe ("*Pri tem je pomembno, da se oče trudi po svojih najboljših močeh, da je otrok priskrbljen, ima zadovoljene vse osnovne potrebe in da mu da občutek, da mu je vedno na voljo. Tak oče poskrbi tudi za disciplino in je odločen pri postavljanju mej*."/D14). Čeprav so starši z velikim navdušenjem opisovali idealnega očeta, jih je večina poudarila, da idealnega očeta v resnici ni, obstaja pa približek idealu ("*Idealnega v današnjem času ni. Tako jaz razmišljam."/*G12). Izpostavili so potrebo po realnejšem prikazu očetovstva brez pretirane idealizacije ("*Morda bi dodal še to, da bi bilo dobro, da se o očetovstvu govori bolj realno."/*F58), saj je očetovstvo sicer lepo, a hkrati tudi odgovorno in zahtevno ("*Mislim, da je očetovstvo čudovito. Je pa hkrati tudi odgovorno in zahtevno bolj, kot sem si predstavljal prej."/*B61).

OTROKOV RAZVOJ

Zanimalo me je tudi, kakšno je stališče staršev glede vpliva aktivnega očetovstva na otrokov razvoj. Vsi vprašani so se strinjali, da ima aktivno očetovstvo veliko vlogo pri otrokovem razvoju ("*Mislim, da je vloga očeta in da je prisoten pri otrokovem razvoju zelo pomembna. Sploh pa to, da se že od začetka vzpostavlja vez. Ne samo z mamo, ampak tudi z očetom."*/E17).

Starši so izpostavili, da vključenost očetov pozitivno vpliva na otroka in se odraža tudi v njegovem nadaljnjem življenju, zlasti pri vzpostavljanju kakovostnega odnosa ("*Skupni čas se mi zdi zelo pomemben za najin odnos."*/A57). Nekateri starši so izpostavili tudi, da očetovska figura predstavlja pomemben zgled in avtoriteto ter ima drugačno, a dopolnjujočo vlogo v primerjavi z materinsko figuro ("*Tudi oče je drugačen kot mama. Oče ima drugačno avtoriteto kot pa mama."/*H13).

Starši so posebej izpostavili tudi področja, na katera po njihovem mnenju vpliva aktivno očetovstvo in prisotnost očeta v zgodnjih letih otroštva. Dva starša sta izpostavila pomen navezanosti in povezanosti ("*Ker otrok ve, da ima dva starša. Če ima samo mamo, ima samo njo in je potem ves čas samo ona. Če se pa še oče čim prej in čim več vključuje, sta pa oba. Na oba starša se potem otrok navezuje in potrebuje oba starša. Mislim, da je to dobro. Da je to zdravo."*/A10). Ena izmed sogovornic je opozorila, da se lahko matere z otrokom povezujejo že med nosečnostjo, zato je po rojstvu še posebej pomembno, da se oče otroku čim bolj posveča ("*Mama se z otrokom povezuje že med nosečnostjo. Potem pa tudi preko dojenja. Z otrokom sta tako lahko zelo povezana."*/H14). Po mnenju staršev aktivno očetovstvo vpliva tudi na otrokovo čustveno stabilnost, njegovo samopodobo v odrasli dobi in na razvoj samostojnosti ("*Aktivno očetovstvo vpliva tudi na otrokovo samopodobo v odraslosti. Oče tako vpliva na kognitivni, gibalni in emocionalni razvoj otroka."*/D19). Izpostavljen je bil tudi vpliv na občutek varnosti ("*Mislim, da aktivno očetovstvo zelo vpliva na otrokovo samostojnost pa tudi na njegov občutek varnosti."/*F18). Eden izmed očetov je še posebej poudaril pomen namenjanja pozornosti otroku, postavljanja meja, spoštovanja ter zagotavljanja varnosti in topline ("*Mogoče bi rekel, da otroku posvetiva veliko pozornosti, mu pokaževa, kje so meje, ga spoštujeva, mu dajeva varnost in toplino. To mislim, da je najbolj pomembno, kar mu lahko dajeva."*/B15).

DRUŽBENA PRIČAKOVANJA

Na vprašanja, ki so se nanašala na pričakovanja glede očetovstva in očetovske vloge v moderni družbi, so sogovorniki večinoma odgovarjali, da zaznavajo premik k večji vključenosti očetov pri skrbi in vzgoji otrok. Zaznati je lahko predvsem sodobna družbena pričakovanja ("*V družbi so čedalje bolj že odprti pogledi. Da naj se oče čim več vključuje."*/A11). Po njihovem mnenju se danes od očetov pričakuje sodelovanje pri vsakodnevnih nalogah, pri čemer oče ne

predstavlja več zgolj vlogo hranitelja družine ("*Družba danes veliko bolj pričakuje, da bo oče vključen v vsakdanje naloge in ne samo v vlogo hranitelja družine."*/C23). Sogovorniki menijo, da se je stanje v zadnjem času izboljšalo in se močno razlikuje od preteklosti ("*Ja, mislim, da se danes očete več vključuje, kot se jih je včasih. Mislim, da je malo drugače in da je boljše, kot je bilo včasih.*"/G16). Očetje naj bi prevzemali več različnih vlog, pri čemer prihaja do vse večjega prepletanja starševskih vlog ("*Vloge se vedno bolj prepletajo. Mi v hecu rečemo, da nas, mater, sploh ne bi več potrebovali, če bi očetje še dojiti imeli možnost."/*E60). Ena izmed mater je spremembe opisala kot pozitivne, saj prispevajo k razbremenitvi mater in izboljšanju družinske dinamike ("*Menim, da je to pozitivna sprememba, ker razbremeni tudi mame in izboljša družinsko dinamiko."*/C24). Druga sogovornica izpostavlja, da je danes samoumevno, da se očetje vključujejo tudi na drugih področjih otrokovega življenja, kot je na primer sestanek v vrtcu ("*Zdaj se očeta res povsod vključuje, prej se je pričakovalo, da bo vse naredila mama. Že v vrtcu na primer sestanki, razne obveznosti ... vse je bilo na mami. Zdaj pa je to prerazporejeno tudi na očeta. Nihče več ne gleda, zakaj je na primer prišel v vrtec ravno oče in kje je mama. Ni tistih vprašanj, zakaj mame ni. To se je res spremenilo."*/H17).

Kljub zaznanim pozitivnim spremembam pa sogovorniki opozarjajo, da so v družbi še vedno prisotna tradicionalna družbena pričakovanja. Eden izmed sogovornikov je poudaril, da imajo predvsem starejše generacije pogosto bolj tradicionalne poglede na očetovsko vlogo ("*Če pa bi šel do starega očeta, ki ima malo bolj tradicionalen pogled, bi pa mislil, da oče ne igra velike vloge pri skrbi za otroka*."/A12). Zanimivo je tudi pričevanje sogovornice, ki opisuje, da zaznava kar nekaj primerov, kjer očetje ne previjajo otrok ("*Če primerjam z mojo sestro na primer, ki ima dve hčerki, partner ni nikoli nobene previl. Tudi vidim, da je dosti takih očetov. Pri nas to ni težava."/*H48), druga sogovornica pa opisuje lastno izkušnjo iz otroštva, ko njen oče teh opravil ni opravljal, medtem ko so danes očetje pri tem bolj vključeni ("*Meni je moj oče rekel, da mene v življenju ni previl, ampak da sta to vse delali mami in babica. Moj oče je bil zelo prisoten pri meni, ampak teh stvari se pa ni nikoli lotil."*/C25). Smiselno se mi zdi vključiti še pogled očeta, ki meni, da se sicer vse bolj pričakuje očetova vključenost, vendar družba še vedno bolj tolerira odsotnost očeta kot pa odsotnost matere ("*Po eni strani se pričakuje, da je oče vključen, po drugi strani pa se mi zdi, da družba še vedno bolj tolerira odsotnost očeta kot pa odsotnost matere. Če mame ni zraven, je to hitro problem in polno predsodkov, če pa ni očeta, pa je to kar pogosto sprejeto."/F20).*

Eden izmed očetov je ob tem poudaril, da se na družbena pričakovanja ne ozira, saj se mu zdita pomembnejša lastno doživljanje očetovstva in prisotnost ob otroku ("*Na družbena pričakovanja se ubistvu ne oziram. Sam sebi si dovolj, ne oziraj se na ostale. Opazuj otroka, bodi prisoten."/B17*). Ob tem vseeno dodaja, da mu je pomembno predvsem mnenje strokovnjakov, ne pa splošno družbeno vrednotenje.

DOŽIVLJANJA MED KORIŠČENJEM (STARŠEVSKEGA, OČETOVSKEGA, MATERINSKEGA) DOPUSTA

Ker me je zanimalo, kako so starši doživljali obdobje koriščenja starševskega, očetovskega in materinskega dopusta, sem jih povprašala o njihovih občutjih v času, ko so doma preživljali prve tedne z otrokom in s partnerjem. Pogosto se je pojavil odgovor, da so se starši med koriščenjem dopusta soočili z različnimi izzivi. Največkrat se je pojavil odgovor, da je bilo to obdobje naporno in stresno ("*To je bilo kar naporno. Tisti prvi dnevi po rojstvu so kar intenzivni. Je kar bil zalogaj. Mislim, bilo je malo stresa, ker ne veš čisto, kako pa kaj."*/A18). Ena izmed mater je povedala, da je bilo obdobje naporno, a vseeno lepo ("*Bilo je naporno, ampak je bilo to res lepo obdobje."*/H23). Prav tako so sogovorniki poudarjali potrebo po pogostem prilagajanju ("*Potem pa vidiš, da se moraš otroku res prilagajati. Pri spanju, hranjenju in si več ali manj doma. Čas pa tudi gre kar hitro. Pa na primer je tudi sprememba. Že eno navadno kosilo, ko sva ga s partnerjem imela navadno ob dvanajstih, se je sedaj prestavilo, ker se prilagajava otroku. Prilagajava se spanju, kdaj se bo zbudil, da bomo imeli kosilo."*/H26). Večkrat je bilo izpostavljeno, da bi bilo partnerki brez pomoči očeta v začetnem obdobju zelo težko ("*Si težko predstavljam, kako bi bilo partnerki, če bi bila v tem sama, brez pomoči. Jaz si to ne predstavljam*."/A19). Ena izmed mater je povedala, da se po dveh tednih, ko se je partner vrnil na delo, še ni počutila dovolj sposobno in samozavestno za samostojno opravljanje vseh nalog ("*Namreč, ko je odšel po dveh tednih v službo, se še nisem počutila dovolj sposobno in močno, da opravim vsa opravila, ki naj bi jih uredila."/*D50). Podobno je druga mama poudarila, da je bilo prvih 15 dni, ki jih je oče preživel doma, premalo. Dodala je še, da bi zagotovo potrebovala še dodaten mesec pomoči ("*Tistih 15 dni, ki jih je bilo za njega, je bilo čisto premalo. Ker mama ne more sama. En mesec bi zagotovo potrebovala pomoč."/*E46). Starši so poleg navedenega našteli še različne izzive, kot so: improvizacija in učenje, neprespane noči ter težave s hranjenjem novorojenčka ("*Zlasti nahraniti je izziv, ker nisem vedel, ali ima dovolj hrane ali nima, ali je še lačna ... potem tisto tehtanje in vse to. Tudi*

dojenje je težko. Misliš, da bo šlo to partnerki takoj, pa je kar naporno. Tudi otrok se mora navaditi. Začeti dojiti je kar težko, pa boli ..."/A34). Pojavljali so se tudi različni dvomi, ki so jih sogovorniki povezovali z razliko med pričakovanji pred rojstvom in dejansko izkušnjo po njem ("*Prvo, veliko nepredstavljive obveznosti oziroma obremenitve, na katere te nobeden prej ne pripravi. Tudi če hodiš na šolo za starše ali pa karkoli. Tudi vsi prijatelji ti ponavadi olepšujejo situacijo."*/B22). Ena izmed mater je izpostavila tudi primanjkljaj socialnih stikov z drugimi osebami ("*Manjkal mi je socialni stik, sploh pogovor. Na začetku je bilo težko, vendar je z vsakim dnevom postajalo lažje*."/D51).

Kljub navedenim izzivom so sogovorniki delili tudi številna pozitivna občutja, ki so jih doživljali med koriščenjem dopusta. Obdobje koriščenja dopusta so opisali kot dragoceno in lepo ("*Če zdaj za nazaj pogledam, bi rekel, da je bilo to zelo lepo obdobje, vseeno zraven spadajo tudi skrbi. Ampak moram povedati, da je to najlepše obdobje*."/A39*).* Matere so izpostavile, da jim je bilo sploh lažje zaradi partnerjeve prisotnosti in podpore ("*Meni je bilo veliko lažje, da je bil partner takoj po porodu doma in nama je nudil fizično in psihično podporo in pomoč pri vseh opravilih."/*D27). Ena izmed mater je delila, da ji je veliko pomenilo to, da je partner občasno prevzel vsa opravila in skrb za otroka, ona pa je imela nekaj časa zase ("*Pridejo pa tudi trenutki, ko si mogoče zaželiš nekaj spremembe, ampak takrat je pa tudi vskočil partner, da sem imela kakšno prosto popoldne."/*C31). Starši so povedali tudi, da jim je to obdobje dalo možnost, da so se še bolj povezali z otrokom in tudi s partnerjem, poleg tega pa so se skupaj z njim tudi učili ("*Ta čas mi je ostal v lepem spominu, saj sem takrat najbolj potrebovala podporo in prisotnost nekoga, ki mu zaupam. Super je bilo, da sva se skupaj učila skrbeti za dojenčka in se med seboj podpirala ter si izmenjevala mnenja oziroma predloge za izboljšave."/*D47*).* Eden izmed očetov je poudaril, da je vesel, da je imel to možnost, da je lahko ostal doma s partnerko in z otrokom ("*Brez te pravice bi verjetno bil več v službi in bi tudi marsikaj zamudil."/*F34).

Starši so povedali, da jim je bila v veliko pomoč tudi družina. Šest sogovornikov je povedalo, da imajo družinske člane v bližini in so zato deležni velike pomoči in podpore ("*Od okolja nama je najbolj pomagala družina. Od nje sva dobila veliko nasvetov, pa tudi veliko kuhane hrane*. *To nama je veliko pomenilo."/*F38). Dva sogovornika sta povedala, da družine nimata v neposredni bližini, a vseeno dobita pomoč, če jo potrebujeta ("*Malo sva dislocirana od ostalih, niso čisto na dosegu roke. Ampak ob kakšni uri pa tudi lahko pridejo na pomoč*."/B26).

Družinski člani so novonastalim staršem pomagali predvsem s pripravo obrokov, z nasveti in občasnim varstvom ("*Družino imam čisto blizu, tako da so nama res pomagali. Obe družini sta nama, sploh takoj po rojstvu, ko je bila partnerka še malo boga, pomagali. Skuhali sta kakšno kosilo. Od partnerke sestra je vzgojiteljica in je tudi s kakšnim nasvetom pomagala. Še vedno pomaga. Z mojo sestro se tudi večkrat dogovorimo in se uskladimo, ker ima tudi ona majhnega otroka, da se skupaj igrajo."*/G38). Vsi starši so poudarili, da pomoč cenijo in so zanjo hvaležni ("*Že samo to, da veš, da imaš nekoga, na kogar se lahko obrneš, je veliko vredno."*/A38).

ZAKONODAJA

Starši so povedali, da so s trenutno ureditvijo zakonodaje zadovoljni, in menijo, da je pravica do očetovskega in starševskega dopusta v Sloveniji dobro urejena. Med pogovorom so večkrat izrazili hvaležnost za pravico, ki pripada očetom ("*Je pa to, kar je omogočeno zdaj, dobro. Sem hvaležen*."/B31). Eden izmed očetov je izrazil mnenje, da je na voljo dovolj dopusta, pri čemer je poudaril tudi pomen njegove smiselne razporeditve ("*Dodal bi še, da menim, da imamo dovolj dni dopusta. Če si ga pametno razporediš in ga znaš lepo izkoristiti, ga je dovolj*."/G56). Starši so izpostavili tudi, da se dopust nekoč mora zaključiti in ne more trajati neskončno dolgo ("*Mnogi rečejo, da je ta čas še prekratek, ampak je enkrat potrebno narediti rez."*/E27). Eden izmed staršev je ob tem poudaril, da ni vedel, da mu ob rojstvu otroka pripadajo še dodatni dnevi izrednega dopusta, saj o tem s strani delodajalca ni bil seznanjen ("*Morda še to, da s strani delodajalca nisem bil seznanjen, pa tudi jaz se ravno nisem pozanimal, da ti pripada še tri dni izrednega dopusta. To je ob rojstvu otroka*."/B32).

Nekateri sogovorniki so med pogovorom omenili tudi zakonodajno ureditev, ki je veljala do spremembe zakonodaje leta 2023. Eden izmed očetov je primerjal prejšnjo in trenutno ureditev ter povedal, da je nova ureditev ugodnejša, saj očetom omogoča več dni dopusta ("*Glede na to, da je bilo še nekaj mesecev, preden se je moj otrok rodil, veliko manj dopusta za očete, potem so pa dodali več dni, lahko rečem, da je to kar v redu."*/G43). Tudi drugi oče je spremembo zakonodaje ocenil kot pozitivno ter dodal, da je njen namen spodbuditi očete, da več časa preživijo doma z otrokom ("*Menim, da je pravica dobra, ker je potreba. Mislim, da ta sprememba ni bila uveljavljena zastonj, so ugotovili, da moramo biti tudi očetje malo več doma."*/A25).

Čeprav so starši v večini zadovoljni s trenutno zakonodajno ureditvijo, so med pogovorom vseeno našteli določene predloge za izboljšavo zakonodaje. Skoraj vsi starši so bili složni v tem, da bi bila lahko tako očetovski kot tudi starševski dopust daljša ("*Če bi bila možnost malo še podaljšati očetovski dopust, bi bil naklonjen temu. Sploh pa za matere se mi zdi, da bi bilo dobro."*/B50). Nekateri starši so povedali, da bi si želeli, da bi obdobje, ko so starši doma z otrokom, trajalo dovolj dolgo, da bi otrok že samostojno hodil in bi bil bolj pripravljen na vključitev v vrtec ("*Sploh, ko otroka uvajaš v vrtec, vidiš, da bi bilo morda potrebno še malo. Otrok je imel pri nama 14 mesecev, pa je bil že dovolj gibalno razvit. Je hodil in vse. Vidiš pa tudi tiste malčke, ki imajo 11 mesecev in so res tako, malo slabo pripravljeni."*/B29). Ena izmed mater se je dotaknila tudi dela s krajšim delovnim časom, ki pripada materam. Povedala je, da bi bilo smiselno, da bi bil poleg plačanih prispevkov za čas, ko mati ne dela, zagotovljen tudi delni dohodek, saj si številne družine zaradi izpada prihodka te pravice ne morejo privoščiti ("*Ali pa, da bi vsem omogočili štiri ure dela, pa bi bilo to plačano, ta razlika. Ne pa tako, kot je sedaj, ko si mnoge družine ne morejo privoščiti tega zaradi izpada dohodka. Pa, da je ta možnost, ko si ti na primer 3 ure doma, tudi plačano. Ker trenutno to ni plačano. Obstaja možnost, da delaš skrajšani delovni čas, plačajo se ti prispevki, plače pa ne dobivaš."*/E32).

Zdi se mi smiselno, da izpostavim še tematiko primerjave s tujino, ki so jo sogovorniki med pogovorom sami izpostavili. Eden izmed očetov je Slovenijo primerjal z Združenimi državami Amerike in predvideval, da tam očetovskega dopusta verjetno sploh nimajo ("*Če primerjam na primer z Ameriko, verjetno tam nimajo nič očetovskega dopusta, pa verjetno še v kakšni drugi državi tudi ne."*/A51). Drugi starš je izpostavil Avstrijo, kjer naj bi bilo obdobje dopusta za starše še daljše kot v Sloveniji ("*Gledal sem tudi v Avstriji. Se mi zdi, da imajo celo daljše obdobje kot v Sloveniji, sploh za ženske."*/B28). Sogovornica je izpostavila skandinavske države ("*Ravno sem brala, kako staršem podaljšujejo skandinavske države obdobje."*/E28*),* drug sogovornik pa je izpostavil primer mesta Dohe, kjer se je njegova sorodnica po rojstvu otroka morala hitro vrniti nazaj na delo ("*Če pa na primer primerjaš z mojo sestrično, ki je rodila v Dohi, ker je tam delala, pa je ona mogla iti delati že po treh mesecih, je pa naša zakonodaja res super."/G45).*

DELOVNO OKOLJE

Sogovorniki so opisali, kako je po zaključku dopusta potekal njihov prehod nazaj na delo. Nekateri so povedali, da so se na začetku težje osredotočili na delo, saj so veliko razmišljali o domačem okolju ("*Ko sem se vrnil v službo, sem bil še vedno na pol doma pa z mislimi drugje."*/A26). Opisovali so tudi različna občutja, kot sta strah in stres, ob vrnitvi na delovno mesto ("*Na začetku, ko sem se vrnila na delo, me je bilo zelo strah, kako bo, ko bom prišla nazaj."*/C35). Pojavljal se je tudi občutek napora, predvsem zaradi ponovnega uvajanja v delovni proces ("*Na začetku je bil prihod v službo malce težak, saj je bilo v podjetju veliko novosti. Dosti stvari sem tudi pozabila, tako da sem morala veliko znanja od prej tudi obnoviti."*/D37). Čeprav so se prehoda nazaj bali in so se počutili negotovo, pa je večina staršev izpostavila, da je bil prehod lažji, kot so sprva pričakovali ("*Ampak moram povedati, da ni bilo tako hudo, kot sem si predstavljala, da bo."*/E34). Ena izmed sogovornic je povedala tudi, da se je prihoda nazaj na delo zelo veselila, saj je pogrešala socialni stik, prav tako pa se je ob prihodu na delo počutila bolj produktivno ("*Prehoda nazaj na delo sem se veselila, saj sem med porodniškim dopustom pogrešala več socialnega stika, kar mi je veliko pomenilo. Zadovoljna sem bila, da sem se spet začela počutiti bolj produktivno in da sem se lahko z drugimi pogovarjala tudi o drugih stvareh, ne samo o otroku."*/D38).

Večina staršev je presenetljivo dobro opisala pozitivne izkušnje z delodajalci. Po njihovih besedah so bili delodajalci razumevajoči in so odsotnosti z dela zaradi starševstva sprejeli pozitivno ("*V službi so bili korektni. Vedeli so, da je odsotnost z dela zaradi tega, ker sem dobil otroka, nujno potrebna. Bili so prilagodljivi in so to sprejeli pozitivno."*/A42). Eden izmed staršev je opisal primer, ko mu je delodajalec zaradi narave njegovega dela – vožnje kamiona v tujini, po koncu dopusta omogočil prilagoditev delovnega urnika, da je nekaj časa ostajal bližje domu ("*Meni so v službi šli, ko sem končal z dopustom, toliko na roko, da sem en teden lahko vozil kamion samo po Sloveniji in nisem rabil iti v tujino. Tako sem lahko hodil vsak dan domov."*/G36). Starši so med drugim izpostavili tudi to, da je odnos delovne organizacije do starševstva odvisen predvsem od kulture, ki vlada v kolektivu ("*Mislim, da je veliko odvisno od tega, kakšno razumevanje ima nadrejeni in kakšna kultura vlada v kolektivu."*/B47), in od tega, kakšen odnos ima do starševstva vodja kolektiva ("*Ker delam v velikem podjetju, pa moram povedati, da je čisto različno do vodje do vodje, kakšen odnos imajo do zaposlenih."*/H39). Sogovorniki so dodali tudi, da delodajalci večinoma razumejo odsotnosti z dela zaradi otrokove

bolezni ("*Če pa ostaneš na bolniški z otrokom, pa razumejo in nikoli nisem imel problema ali pa, da bi bile kakšne grožnje."*/G42).

Kljub večinoma pozitivnim izkušnjam so sogovorniki navedli tudi nekaj primerov nerazumevanja s strani delodajalca. Eden izmed očetov je povedal, da delodajalec ni povsem sprejel dejstva, da v času dopusta ne bo dosegljiv ("*Omogočili so mi odsotnost, ko sem koristil starševski oziroma očetovski dopust, ni pa bilo veliko razumevanja za to, da bi bil popolnoma nedosegljiv."*/F46). Drug oče je izpostavil, da se mu zdi, da na splošno delodajalci niso naklonjeni temu, da očetje ostajajo doma z otroki ("*V službi imam v redu dogovorjeno, ampak se mi zdi, da pa nikjer ravno ne marajo, da očetje prevečkrat ostanejo z otrokom doma. Bolj razumejo, če mama ostane doma."*/G21). Tretji oče je omenil razliko med javnim in zasebnim sektorjem ter izpostavil, da naj bi bili v nekaterih podjetjih v zasebnem sektorju manj naklonjeni odsotnostim zaradi nege otrok ("*Sem slišal za primere recimo v privatnem sektorju, kjer so zelo nenaklonjeni negam in tem zadevam."*/B45).

Med pogovori se je odprla tudi tema usklajevanja zasebnega in poklicnega življenja. Nekateri starši so mnenja, da so uspeli ohraniti dobro razmerje med delom in družino, medtem ko so drugi priznali, da jim to ni vedno uspevalo. Nekateri so se občasno počutili razpeti med službenimi in družinskimi obveznostmi ("*Imel sem občutek, da sem razpet med službo in domom. Na delu sem veliko razmišljal o otroku, doma pa o obveznostih v službi. Sem potreboval kar nekaj časa, da sem našel nekakšno ravnovesje."*/F37). Eden izmed očetov je povedal tudi, da mu je žal, da je med očetovskim dopustom del časa namenil delu, namesto počitku in družini. Posledično zato včasih ni imel občutka, da je na dopustu ("*Med očetovskim dopustom sem bil delno vpet v službo, tako da nisem bil čisto razbremenjen. To mi je malo žal. Blazno se mi ni spremenilo. V obdobju, ko je otrok spal, sem malo tudi pogledal za službo."*/B35). Nekateri starši so poudarili, da jim pri usklajevanju zasebnega in poklicnega življenja veliko pomaga možnost dela od doma ("*Je pa res, da opravljam delo na računalniku, tako da v kolikor pride do nujne situacije, lahko delo opravim tudi od doma."*/D55). Ena izmed mater pa je izpostavila še, da dela s krajšim delovnim časom, kar ji olajša usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja ("*Odločila sem se tudi za skrajšani delovni čas in delam po 6 ur. Tako ohranjam zelo dobro razmerje med zasebnim in službenim življenjem."*/C38). Sogovorniki so poudarili, da fleksibilne oblike dela, kot sta delo od doma ali skrajšani delovni čas, pomembno prispevajo k lažjemu usklajevanju delovnih in družinskih obveznosti.

SKRBSTVENO DELO

Zanimalo me je, kako si starši v vsakdanjem življenju doma razdelijo skrbstvena opravila. Večina sogovornikov je poudarila, da si s partnerjem naloge delita ter pri skrbi za gospodinjstvo in otroka sodelujeta ("*S partnerjem si gospodinjska opravila deliva. Prav tako oba poskrbiva za otroka. Oba se z njim igrava, oba ga hraniva in previjava."*/D64). Skoraj vsi so delili tudi izkušnjo, da so partnerji po rojstvu otroka prevzeli večji del gospodinjskih opravil, da so se matere zares lahko posvetile skrbi za novorojenčka ("*Ampak takrat sem jaz res skrbela samo za otroka pa za to, da je jedla. Vse ostale stvari je prevzel on."*/E48). Eden izmed očetov je opisal, da je v tem obdobju prevzel tudi opravke zunaj doma, na primer nakupovanje, s čimer je želel razbremeniti partnerko ("*Če je bilo treba iti kaj v trgovino iskati, sem ponavadi jaz skočil. Tudi na začetku sem malo več postoril v gospodinjstvu, partnerka pa se je več posvečala otroku. Tudi zato, ker je dojila."*/F32).

Odgovori glede uspavanja otroka so bili precej raznoliki. Nekateri starši so povedali, da otroka najpogosteje uspava mama ("*Otroka ponavadi uspava moja partnerka."*/A53), medtem ko so drugi izpostavili, da očetje sodelujejo pri večerni rutini, na primer z branjem pravljic ("… *kar vključuje: branje pravljic, vključitev v jutranjo in večerno rutino, …"*/D22). Eden izmed očetov je povedal tudi, da je v času koriščenja starševskega in očetovskega dopusta večinoma on skrbel za uspavanje otroka.

Za igranje z otrokom je večina staršev poudarila, da si oba starša vzameta čas za skupno igro ("*Igramo se ponavadi skupaj."*/C61). Eden izmed očetov je povedal, da je med očetovskim in starševskim dopustom veliko časa namenil druženju z otrokom ("*Med dopustom, ko sva bila z otrokom sama, sem se z njim veliko ukvarjal. Veliko sva se crkljala, malo sem ga razvajal. Bilo je lepo, poletje je bilo*."/G27). Dodal je tudi, da sta v tem času pogosto hodila na sprehode *("Zjutraj sva se naspala, sva imela poseben ritem. Ko sva se naspala, sem ga dal v voziček in sva šla en krog po vasi*."/G28). Eden izmed očetov je povedal, da s partnerko skušata sprehode opravljati skupaj, kadar je to mogoče ("*Sprehode z otrokom probava opraviti skupaj, včasih je ločeno."*/B59). Poleg skupnih sprehodov so nekateri starši izpostavili tudi pomembnost skupnih obrokov oziroma hranjenja, saj želijo pri otroku razviti občutek rutine in družinskih navad

("*Tudi hranimo se skupaj, saj imamo itak skupne obroke. Na primer skupaj skuhamo večerjo in potem skupaj pojemo za mizo. Želiva si tudi, da se otrok teh navad navadi in rutine*."/C63).

Starše sem povprašala tudi po tem, kdo običajno koristi nego za otroka, kadar ta zboli. Večina sogovornikov je povedala, da se o tem odločajo sproti in vezano na situacijo ("*Glede nege otroka se s partnerko dogovarjava skupaj, odvisno od tega, kako se dogovoriva v službi. Včasih eden, drugič drug. Ni nekega pravila, ampak je res čisto odvisno."*/A58). Eden izmed očetov je pojasnil, da v njihovem primeru pogosteje doma ostane partnerka, saj mu narava dela otežuje odsotnosti z dela ("*Če zboli za vikend, potem ponavadi jaz ostanem z njim doma, če je pa med tednom, ko imam jaz ravno vožnje, pa z njim doma ostane partnerka. Zaradi narave dela partnerka večkrat ostane z njim doma. Sploh, če na hitro pride*."/G19). Ob tem je dodal še svoje opažanje o otrokovi navezanosti ("*Tudi mislim, da je sin bolj navezan na mamo kot pa name. Če je ni, sem tudi jaz dober ... ampak če bi pa moral izbirati, bi verjetno on izbral raje njo*."/G22). Ena izmed mater je povedala, da v njihovem primeru zaradi dojenja običajno ona ostane doma z otrokom, kadar ta zboli ("*Zaenkrat smo imeli samo dva dni nege, ker sem sveže nazaj v službi. Ker je punčka še majhna in se še doji, zaenkrat jaz ostanem doma*."/E38).

Sogovornike sem vprašala tudi, kdo je uvajal otroka v vrtec. V sedmih družinah so to vlogo prevzele mame ("*Otroka je v vrtec uvajala moja partnerka."*/A59), medtem ko je eden izmed očetov povedal, da je uvajanje opravil on ("*Ja, v vrtec sem otroka jaz uvajal."*/B5).

DELITEV VLOG

Zanimalo me je, kako starši doživljajo delitev vlog in skrbi za otroka v lastni družini ter kako zaznavajo delitev dela med starši v širši družbi. Večina staršev je povedala, da si v njihovi družini vloge in skrbstveno delo delijo precej enakovredno. Poudarili so, da oba starša sodelujeta pri skrbi za otroka in pri vsakodnevnih opravilih ("*Skrbstveno delo je pri nama dokaj porazdeljeno. Oba se z otrokom igrava, ga hraniva, uspavava. Nikjer se ne počutim izključen."*/F51). Po njihovem mnenju je enakovredna delitev nalog v sodobnih družinah nujna, še posebej, kadar sta oba starša zaposlena ("*Mislim, da je nujno, da se vloge in delo v družini razdelijo, še posebej, če sta oba starša v službah. Drugače to sploh ni možno, da vse samo eden dela*."/A64). Starši so opisali tudi načine, kako si delo razdelijo doma. Nekateri so povedali, da opravila razporedijo glede na preference oziroma glede na to, kdo določeno nalogo raje

opravlja. ("*Midva s partnerko si delo doma razdeliva in gledava, kdo bolj uživa v nekih opravilih. Meni osebno je lepo dat stvari prati, oblačila. Žena malo bolj uživa v čiščenju in to nama ustreza. Kuhanje si razdeliva*."/B57). Drugi so poudarili, da se o opravilih dogovarjajo sproti in si med sabo pomagajo ("*Se sproti dogovarjava. Smo družina in držimo skupaj. Res mi ogromno pomaga*."/H33). Ena izmed sogovornic je posebej izpostavila partnerjevo samoiniciativnost pri skrbi za gospodinjstvo in otroka ("*Partner je zelo samoiniciativen in se ne izogiba nobenemu opravilu, kar mi veliko pomeni in mi daje občutek, da nisem sama v skrbi za otroka."*/C42). Druga sogovornica pa je opisala, da se je partner začel bolj vključevati v vsakodnevne aktivnosti z otrokom, ko je ta postal starejši in samostojnejši ("*Ko pa se je hči začela samostojno gibati in prehranjevati, pa se je tudi partner bolj vključil. Sedaj, ko je že malo starejša, veliko stvari počneta skupaj*."/D44).

Poleg lastnih izkušenj so starši govorili tudi o tem, kako zaznavajo delitev vlog v družbi. Večina sogovornikov meni, da se je miselnost glede delitve dela v družini v zadnjih letih precej spremenila in da so danes očetje bolj vključeni v skrb za otroke, kot pa so bili v preteklosti ("*Mislim, da se je mišljenje zelo spremenilo in da pri delitvi dela ni več takih tradicionalnih navad. Tukaj v okolici Ljubljane teh tradicionalnih delitev ni več*."/C66). Ena izmed mater je dodala še, da pričakuje, da se bo enakovrednejša delitev dela in skrbi za otroke v prihodnosti še bolj uveljavila ("*Mislim, da se bo v prihodnosti zakonodaja še bolj prilagajala potrebam družine, pa tudi enakovredna delitev dela in skrbi za otroka bo postala še bolj normalizirana*."/C59). Po mnenju enega izmed očetov je pri delitvi nalog ključno predvsem medsebojno sporazumevanje in komuniciranje med partnerjema ("*Najbolj pomembno se mi zdi, da se partnerja pogovarjata in skomunicirata stvari med sabo."*/F57).

Kljub zaznanim spremembam pa so starši opozorili, da so v družbi še vedno prisotni tudi bolj tradicionalni pogledi na delitev vlog. Nekateri menijo, da je v določenih družinah skrb za gospodinjstvo in otroke še vedno predvsem odgovornost žensk, medtem ko so moški bolj usmerjeni v delo zunaj. Pojavljajo se neenakovredne oziroma tradicionalne delitve vlog ("*Pri nekaterih družinah je še vedno prisotno prepričanje, da je skrb za gospodinjstvo in otroke predvsem naloga ženske, moški pa so bolj usmerjeni v delo izven doma*."/C70), kar se kaže tudi po tem, da so posledično starši slabše vključeni v otrokovo vsakdanjo rutino ("*Mislim, da se to tudi kaže v manjši vključenosti očetov v vsakodnevno rutino otroka*."/C72). Starši so med sabo primerjali mestno in ruralno okolje. Po njihovih opažanjih je enakovrednejša delitev dela

pogosta v mestnih oziroma urbanih okoljih, medtem ko so v nekaterih ruralnih okoljih še vedno bolj prisotne tradicionalne predstave o vlogah moških in žensk ("*Ko pa gledam na Gorenjskem pri mojih prijateljicah, bi pa rekla, da je mogoče še vedno taka strožja delitev dela, kaj počne moški in kaj počne ženska*."/C68). Podobno je izpostavil tudi eden izmed očetov, ki meni, da je v nekaterih okoljih skrb za otroka še vedno predvsem odgovornost matere ("*Bi rekel, da je vsa odgovornost glede skrbi bolj na mami. Da je na vasi še vedno tako prepričanje, malo bolj tradicionalno*."/A63). V posameznih primerih so se pokazali tudi bolj tradicionalni pogledi na vloge staršev. Dva očeta sta na primer izrazila mnenje, da je v zgodnjem obdobju otrokovega razvoja pomembnejša prisotnost matere, medtem ko se oče izraziteje vključi kasneje ("*Na začetku sva bila bolj naklonjena temu, da je bila matera več z njim. To je zato, da se zave, da je mama ena in edina, oče pa potem pride pri drugem oziroma tretjem letu v ospredje in pokaže to moško figuro."/*B56). Podobno je eden izmed sogovornikov delo v gospodinjstvu še vedno deloma dojemal skozi delitev na moška in ženska opravila ("*Je pa tako, da nekatera dela so vseeno bolj moška ali pa ženska."*/G54).

5. RAZPRAVA

V tem delu bom povzela ključne ugotovitve, do katerih sem prišla na podlagi pridobljenih rezultatov. Hkrati bom odgovorila na svoja raziskovalna vprašanja, ki sem jih zastavila na začetku, ter odgovore povezala s teoretičnimi izhodišči.

Aktivno očetovstvo Švab (2008, str. 35) opredeljuje kot povečano vključenost očetov v družinsko življenje, predvsem na področju skrbi za otroke. Rezultati izvedene raziskave to razumevanje potrjujejo, saj so sogovorniki aktivno očetovstvo najpogosteje opisovali kot prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih ter skrbi za otroka. Ob tem so poudarili še pomen čustvene razpoložljivosti, potrpežljivosti, postavljanja meja ter zagotavljanja občutka varnosti, kar kaže na to, da večplastno dojemajo očetovsko vlogo.

Starši, ki so sodelovali v raziskavi, zaznavajo, da se je očetovska vloga skozi čas spreminjala. Po njihovem mnenju so očetje danes bolj vključeni v vzgojo in vsakdanje življenje otrok ter poznajo njihovo rutino, vloge med partnerjema pa naj bi bile enakovredneje porazdeljene. Spremembe očetovstva in očetovske vloge se povezujejo z navedbami avtorice Hrženjak (2016, str. 7–10), ki piše, da so očete v preteklosti dojemali kot hranitelje družine, kasneje pa se je to spremenilo, saj so očetje prevzeli tudi vlogo skrbnika za otroke. Prav tako Steničnik (2012, str. 414–415) meni, da imajo očetje danes številne pomembne vloge, delitev skrbi za otroke pa je med staršema postala povsem običajna. V raziskavi je bilo ugotovljeno, da so starši mnenja, da tako en kot drugi starš aktivno sodelujeta pri skrbi in vzgoji za otroka. Kljub zaznanim spremembam pa so sogovorniki opozorili, da so tradicionalni pogledi delitev vlog še vedno prisotni zlasti v določenih okoljih. Po njihovem mnenju je v nekaterih družinah skrb za otroke še vedno predvsem odgovornost mater, medtem ko očetje ohranjajo vlogo hranitelja. Kanjuo Mrčela, Štebe in Vuga Beršnak (2016, str. 31–37) opisujejo izvedeno raziskavo, kjer so vprašani za idealno podobo očeta na prvem mestu najpogosteje navedli čustveno skrb in čustveno angažiranega očeta. Že na drugem mestu se nahaja finančna skrb, šele potem pridejo na vrsto kategorije, kot so: prosti čas, časovna razpoložljivost, pomoč pri obveznostih in vsakodnevne potrebe. Čeprav je skoraj 90 odstotkov očetov mnenja, da je pomembna vsakodnevna nega in očetova skrb za otroka, pa jo več kot uro dnevno izvaja le 40 odstotkov vprašanih očetov, 50 odstotkov pa le manj kot uro na dan. Malo manj kot 10 odstotkov očetov nege in skrbi za otroka sploh ne izvaja. Moja raziskava kaže podobne odgovore, saj so starši za

idealnega očeta navedli takega, ki si vzame čas za otroka, je prisoten in ves čas na voljo. Pogosti so bili tudi odgovori, ki so se dotikali očetove čustvene plati.

Rezultati raziskave, ki sem jo izvedla, nadalje kažejo, da se starši zavedajo pomembnosti vpliva aktivnega očetovstva na otrokov razvoj. Vsi sogovorniki so se strinjali, da vključenost očeta pozitivno vpliva na otroka in se odraža tudi v njegovem nadaljnjem razvoju. Podobno ugotavljata tudi Poljanec in Simončič (2008, str. 244), ki poudarjata, da zgodnje izkušnje navezanosti pomembno vplivajo na razvoj čustvene inteligentnosti, samopodobe, doživljanja in socialnih spretnosti. Sogovorniki so v raziskavi kot ključna področja vpliva aktivnega očetovstva izpostavili navezanost, čustveno stabilnost, samopodobo ter razvoj samostojnosti, kar potrjujeta tudi avtorja Erzar in Kompan Erzar (2011, str. 14–17), ki poudarjata pomen varne navezanosti za zdrav razvoj otroka. Z navezanostjo na starša otrok dobi občutek varnosti in zaščite. Sogovorniki med pogovorom niso posebej izpostavili pomena telesnega stika in pomembnosti dotika med staršem in otrokom, ki ga v okviru koncepta "*skin-to-skin contact*" poudarjajo Chen in drugi avtorji (2017, str. 4–8). Telesni stik ima pomembno vlogo pri vzpostavljanju odnosa med staršem in otrokom.

Starši so v raziskavi opisali tudi, kako pomembno je sodelovanje in povezovanje partnerjev ter ustrezno komuniciranje. Menijo, da je zelo pomembno, da starša med sabo sodelujeta glede skrbi za otroka in se sproti skupaj učita, kako zadovoljiti otrokove potrebe. Tudi Erzar in Kompan Erzar (2011, str. 7–17) pišeta, da so za ustrezen razvoj otrokove psihične strukture pomembni zdravi odnosi in stabilni temelji v družini. Zaupni odnosi med člani družine za otroka predstavljajo občutek varnosti in zaščite.

Starševskega, očetovskega in materinskega dopusta starši ne doživljajo zgolj kot formalno pravico, temveč predvsem kot pomembno priložnost za aktivno vključevanje v skrb za otroka. Hvaležni so, da zakonodaja omogoča dolgo obdobje koriščenja dopusta. V ospredje postavljajo predvsem izkušnjo skupnega časa z otrokom in s partnerjem ter možnosti, ki jih dopust ponuja za vzpostavljanje odnosa z novorojenčkom. Preživeti čas z otrokom jim je dal priložnost intenzivnega učenja in prilagajanja. Starši so med intervjuji večkrat izpostavili hvaležnost za zakonodajno ureditev, ki jim omogoča relativno dolgo obdobje koriščenja dopusta, kar po njihovem mnenju prispeva h kakovostnejšemu začetku novega poglavja – družinskega življenja. Vprašane matere so poudarile, da jim je bila v tem obdobju v veliko pomoč prisotnost

partnerja, saj so se tako lahko popolnoma posvetile skrbi za otroka. Očetje so svojo vlogo pogosto opisovali kot podporno, ampak hkrati vseeno pomembno za vzpostavljanje zgodnjega odnosa z otrokom. Takšno doživljanje dopusta kaže, da so starši to obdobje razumeli kot ključno za oblikovanje družinskih odnosov. Ugotovitve lahko tako povežem s trditvami Humer idr. (2008, str. 121), ki poudarjajo, da se sistematično vključevanje očetov v skrbi za otroke pogosto udejanja prav preko mehanizmov in pogojev, ki jih oblikuje država. Avtorji izpostavljajo, da očetovski dopust ne predstavlja zgolj formalne pravice, ampak pomembno prispeva tudi k oblikovanju očetovske identitete in spodbuja aktivno vključevanje očetov v družinsko življenje že v zgodnjem obdobju po rojstvu otroka. Kot izhaja iz uvodne izjave direktive št. 19, je bil očetovski dopust na ravni EU uveden z razlogom, da se spodbudi enakomernejša porazdelitev odgovornosti za oskrbo med ženskami in moškimi, poleg tega pa se omogoči tudi zgodnje ustvarjanje vezi med očeti in otroki (Direktiva (EU) 2019/1158, 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev). Glede na pogovore s starši ugotavljam, da je ta cilj dosežen. Očetovski dopust je tako danes med starši uveljavljen in sprejet, medtem ko očetov del starševskega dopusta, ki ga očetje lahko prenesejo na matere, v večini primerov ni bil izkoriščen, ampak so ga očetje prenesli. To lahko nakazuje na to, da pravicas strani očetov še ni bila v celoti ponotranjena, ampak se še vedno dojema, kot del, ki pripada materi.

Nekateri izmed staršev so med pogovorom omenjali tudi zakonodajno ureditev, ki je veljala do spremembe zakonodaje leta 2023. Primerjali so prejšnjo in trenutno ureditev ter ugotavljali, da je nova ureditev zagotovo boljša, saj očetom omogoča večjo vključenost, ker predvideva več dni dopusta. Večjo vključenost očetov pri skrbi za otroka predvideva tudi Resolucija o družinski politiki 2018–2028 »Vsem družinam prijazna družba«, ki v poglavju 3.2 opisuje namen očetovskega dopusta kot spodbujanje aktivnega očetovstva in zmanjševanje obremenjenosti mater ter zgodnje sodelovanje očetov pri negi in varstvu (Resolucija o družinski politiki 2018–2028 »Vsem družinam prijazna družba« (ReDP18–28), 2018). Nekateri starši so primerjali slovensko ureditev s tujimi sistemi in pri tem izrazili zavedanje o razlikah med državami. Takšna primerjanja med državami kažejo na to, da starši ne poznajo le domače zakonodaje, ampak o njej razmišljajo širše in iščejo možnosti ter prakse, ki bi lahko še izboljšale položaj družin.

Očetje so v intervjujih opisovali, da so v času koriščenja starševskega in očetovskega dopusta doživljali precej raznolike in ambivalentne občutke. Večkrat so izpostavili, da so se soočili z novimi izzivi, saj je bilo očetovstvo zanje povsem nova življenjska izkušnja. Ob tem so omenjali tudi stresne in naporne trenutke, predvsem povezane s prilagajanjem na novo življenjsko situacijo, pri čemer so v ospredje postavljali potrebe otroka. Pogosto so poudarili, da je to obdobje zahtevalo veliko mero prilagodljivosti, improvizacije in sprotnega učenja. S tem se ujemajo ugotovitve Škvaril in Presslerova (2024, str. 106–109), ki prehod v očetovstvo opredeljujeta kot kompleksen in dinamičen proces, zaznamovan z učenjem, prilagajanjem ter prepletom različnih, tudi nasprotujočih si čustev. V intervjujih so nekateri očetje dodatno izpostavili še, da so bila njihova pričakovanja pred rojstvom otroka drugačna od dejanske izkušnje po njem. Eden izmed udeležencev je dodal tudi, da bi si želel, da se starševstvo ne bi samo idealiziralo, ampak bi se o njem govorilo bolj realno. Tudi Škvaril in Presslerova (2024, str. 106–109) pišeta, da posamezniki pogosto vstopajo v starševstvo z določenimi predstavami, ki se razlikujejo z realnostjo vsakdanjega življenja z otrokom. Avtorja dodajata še, da so ravno soočenja z neugodnimi izkušnjami in zahtevnimi situacijami tista, skozi katera očetje oblikujejo svojo identiteto.

Kljub opisanim izzivom pa so očetje med pogovorom delili tudi številne pozitivne izkušnje in občutke. Večina jih je obdobje koriščenja dopusta opisala kot eno izmed najlepših in najdragocenejših izkušenj v svojem življenju. Posebej so poudarili tudi pomen tega časa za vzpostavljanje odnosa z otrokom in tudi za krepitev partnerskega odnosa, kar potrjujejo tudi ugotovitve avtorjev Daviesa in Coe (2019, str. 167–175), ki poudarjata pomen kakovostnih družinskih odnosov za otrokov čustveni in socialni razvoj. Ob podpornih odnosih se pri otrocih razvije občutek varnosti in zaupanja. Dopust so tako očetje doživljali ne le kot obdobje skrbi za otroka, ampak tudi kot pomembno priložnost za povezovanje in oblikovanje družinskih vezi. Iz navedenih odgovorov je mogoče razbrati tudi, da so se očetje postopoma uspeli identificirati z novo vlogo. To se sklada z razumevanjem očetovske identitete, kot jo opisuje Steničnik (2012, str. 410–414), ki poudarja, da se ta oblikuje skozi vsakodnevne interakcije in izkušnje skrbi za otroka, ne zgolj z rojstvom otroka.

Matere v večini razumejo koriščenje starševskega in očetovskega dopusta s strani očetov kot zelo pomembno in nujno obliko podpore v zgodnjem obdobju po rojstvu otroka. Iz odgovorov je razvidno, da partnerjevo prisotnost doživljajo kot ključno, tako z vidika praktične pomoči

kot tudi čustvene opore. Več sogovornic je v intervjujih poudarilo, da si težko predstavlja, kako bi prve tedne po porodu zmogle same brez partnerjeve pomoči, kar kaže na velik pomen očetove prisotnosti v obdobju prehoda v starševstvo. Iz pogovorov s starši je mogoče zaznati elemente podpornega modela očetovstva, ki ga opisuje Švab (2008, str. 37–42), za katerega je značilna večja vključenost očetov v skrbi za otroka, vendar pogosto v obliki pomoči partnerki, ki ostaja primarno odgovorna za skrbstveno delo.

Nekatere matere so ocenile, da je obdobje očetovskega dopusta prekratko. Izpostavile so, da bi v tem obdobju potrebovale daljšo in kontinuirano podporo partnerja, da bi se lahko postopoma navadile na skrb za novorojenčka. Nekatere so opozorile tudi na občutke izoliranosti in pomanjkanje socialnih stikov, kar dodatno kaže na pomen partnerjeve prisotnosti. Pomembno se mi zdi izpostaviti, da je slovenska zakonodajna ureditev kljub zaznanim potrebam v osnovi razmeroma ugodna, saj v določenih delih presega minimalne standarde, ki so določeni z Direktivo (EU) 2019/1158, 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev. Direktiva na primer določa najmanj deset delovnih dni očetovskega dopusta, medtem ko slovenska ureditev očetom zagotavlja 15 dni očetovskega dopusta. Slovenski sistem prav tako omogoča relativno dolgo trajanje starševskega dopusta (160 dni vsakemu od staršev) in zagotavlja 100-odstotno plačano nadomestilo ob koriščenju, kar predstavlja pomembno podporo družinam.

Matere so partnerjevo koriščenje dopusta ovrednotile tudi kot pomembno priložnost za delitev skrbstvenega dela in razbremenitev. Med intervjuji so večkrat povedale, da jim je bilo veliko lažje, ker je bil partner prisoten in je prevzel skrb za gospodinjstvo, poleg tega pa je nudil še psihično podporo. Odgovori, ki so jih navedle matere, kažejo na to, da očetovski oziroma starševski dopust pomembno prispeva k lažjemu prehodu v starševstvo ter boljšemu počutju matere. Ugotovitve lahko povežem z raziskavo D'Orsi in drugih (2023, str. 7–8), ki kaže, da sama večja vključenost očeta še ne pomeni nujno nižje ravni materinega stresa, ampak je ključno predvsem sodelovanje in komuniciranje med partnerjema. V primerih, kjer je prisotno sodelovalno starševstvo, očetova vključenost deluje kot pomemben vir podpore, ki zmanjšuje materin stres in izboljša njeno počutje. Raziskava tako poudarja, da ni ključna le stopnja očetove vključenosti, ampak predvsem način sodelovanja med staršema, kar so v moji raziskavi potrdili tudi starši, saj so večkrat omenili, da se jim je zdelo sodelovanje pomembno.

Vseh osem staršev je navedlo, da v družini ni prišlo do prenosa dela starševskega dopusta, ki pripada materam, na očete. Vsi očetje so svoj del dopusta, ki ga je bilo mogoče prenesti na matere, to storili. Takšna porazdelitev dopusta nakazuje na ohranjanje določenih tradicionalnih vzorcev pri razdelitvi skrbstvenega dela kljub zaznanim spremembam v smeri večje vključenosti očetov. Na to opozarja tudi uvodna izjava direktive št. 11, ki poudarja, da neuravnotežena izraba dopusta med staršema krepi spolne stereotipe in ohranja tradicionalno delitev vlog med spoloma (Direktiva (EU) 2019/1158, 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev). Vseeno pa je potrebno v raziskavi upoštevati ključni razlog za tako odločitev, ki ga je navedlo veliko sogovornikov, in sicer dojenje, ki v zgodnjem obdobju po rojstvu otroka pogosto pogojuje večjo prisotnost matere. Starši so izpostavili številne spodbude, ki očete motivirajo za koriščenje dopusta. Najpogostejši odgovor, ki se je pojavil, je bila želja po preživljanju časa z otrokom, podpora in razbremenitev partnerke ter težnja po aktivni vlogi pri skrbi za otroka. Poleg družinskih dejavnikov so imeli pomembno vlogo tudi dejavniki delovnega okolja, kot so razumevanje in podpora delodajalca, pozitivno stališče sodelavcev ter družinsko usmerjene organizacijske kulture, v katerih je očetovstvo prepoznano kot vrednota in ne kot ovira za delo. Petts in Knoester (2018, str. 3–6) ugotavljata, da so dejavniki, ki očete spodbudijo h koriščenju starševskega dopusta, povezani predvsem z motivacijo očetov samih, ali želijo biti prisotni pri skrbi za otroka, vzpostaviti čustveno vez ter pridobiti nove starševske izkušnje. Avtorja poudarjata, da je zato ključna notranja motivacija očetov.

Po drugi strani so sogovorniki navajali tudi več ovir, ki lahko očete odvračajo od koriščenja dopusta. Med njimi so izstopali zunanji dejavniki, povezani predvsem z delovnim okoljem, kot so na primer breme za delodajalca zaradi odsotnosti zaposlenega, strah pred morebitnimi negativnimi posledicami na delovnem mestu ter pritiski po stalni dosegljivosti. Starši so poleg tega opozorili tudi na prisotnost tradicionalnih družbenih norm in prepričanj, ki dodatno vplivajo na očetove odločitve glede koriščenja dopusta. Podobne ovire navaja tudi Stropnik (2006, str. 70–72), ki med ključnimi izpostavlja negotovost zaposlitve, zaposlitve za določen čas, neustrezen delovni čas in delovne pogoje ter negativen odnos delodajalcev do potencialnih staršev in njihovih starševskih obveznosti. Avtorica izpostavlja tudi neustrezno organizacijo varstva otrok, kot je neustrezen delovni čas vrtcev, ki dodatno otežuje usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja. Na širši ravni podobne ugotovitve potrjuje tudi Resolucija o družinski

politiki 2018–2028 »Vsem družinam prijazna družba«, ki kot razloge za manjšo izrabo očetovskega dopusta navaja slabo informiranost očetov o njihovih pravicah, nerazumevanje delodajalcev in pomanjkljivo razumevanje pomena očetovskega ter starševskega dopusta med starši samimi (Resolucija o družinski politiki 2018–2028 »Vsem družinam prijazna družba« (ReDP18–28), 2018). Hrženjak (2016, str. 172) v povezavi z družbenimi normami opozarja, da so lahko tudi moški, ki se ne podrejajo normam idealnega delavca in se aktivno vključujejo v skrb za otroke, na trgu soočeni z diskriminacijo. To dodatno potrjuje, da družbeni in delovni kontekst pomembno prispevata k odločitvi očetov glede koriščenja dopusta.

Za starše je bila pomembna tematika, ki se je odprla med pogovori, tudi usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja, ki po njihovem mnenju pomembno vpliva na odločitve glede koriščenja dopusta. Večina sodelujočih staršev je ocenila, da so uspeli vzpostaviti ustrezno ravnovesje med delom in družino, vendar so nekateri hkrati priznali, da tega niso vedno zmogli. Opisovali so občutke razpetosti med delovnimi obveznostmi in družinskim življenjem, kar kaže na zahtevnost usklajevanja obeh področij. Zahtevno usklajevanje se ujema tudi z uvodno izjavo direktive št. 10, kjer je poudarjeno, da je usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja za številne starše velik izziv (Direktiva (EU) 2019/1158, 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev). Ule in Kuhar (2003, str. 22–28) menita, da se v družbi pojavljajo konflikti posameznikov, za katere krivita nasprotja med zahtevami družine in zahtevami na trgu dela. Starši so prisiljeni iskati ravnovesje med delom in družinskim življenjem ter med javnim in zasebnim življenjem. Starši se po mnenju Kanjuo-Mrčela in Černigoj-Sadar (2006, str. 733) čedalje bolj prilagajajo kulturi dolgih delavnikov. Čeprav so avtorji kritični glede usklajevanja, pa so sogovorniki vseeno izpostavili tudi ključne dejavnike, ki omogočajo lažje usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja. Izpostavili so predvsem fleksibilne oziroma prilagodljive oblike dela, kot sta možnost dela od doma in pravica do dela s krajšim delovnim časom. Takšne oblike organizacije dela po njihovem mnenju pomembno prispevajo k večji prisotnosti staršev v družinskem življenju in posledično tudi k večji vključenosti očetov v skrb za otroka. Bernhardt idr. (2021, str. 25–26) opisujejo rezultate izvedene raziskave, ki je pokazala, da je delo od doma, ki predstavlja enega izmed načinov prilagodljive oblike dela, prispevalo k boljšemu usklajevanju dela in družine. Delo od doma je omogočilo večjo razpoložljivost staršev za potrebe otrok, hkrati pa so starši vseeno uspeli opraviti službene obveznosti. V uvodni izjavi direktive št. 23 je zapisano, da večja prožnost pri organizaciji dela povečuje verjetnost, da bodo starši, sploh pa očetje, dejansko izkoristili

pravice, ki jim pripadajo (Direktiva (EU) 2019/1158, 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev).

Tudi Bagari (2022b, str. 77–79) opisuje prožne ureditve dela. Poleg pozitivnih izpostavlja še negativne vidike. Za delo s krajšim delovnim časom našteva določena tveganja, med drugim tudi to, da ta pravica lahko privede do zmanjšanja možnosti za karierno napredovanje, pridobivanje izkušenj in učenje. Glede na statistične podatke so navadno ženske tiste, ki koristijo možnost dela s krajšim delovnim časom, zato lahko ta pravica vodi tudi do diskriminacije na podlagi spola. Ena izmed sogovornic v moji raziskavi je izpostavila tudi, da si nekatere družine pravice dela s krajšim delovnim časom ne morejo privoščiti, saj za neoddelane ure ni denarnega nadomestila, ampak država plača le prispevke, kar se povezuje s trditvami Bagari (2022b, str. 77–79), ki prav tako piše o tem, da lahko to pravico načeloma uveljavljajo le družine z zadostno ravnjo dohodka.

Stališča staršev glede družbenih pričakovanj, povezanih z delitvijo skrbstvenega dela in družinskimi opravili, so bila v izvedeni raziskavi relativno usklajena. Večina staršev zagovarja načela enakovredne delitve dela med partnerjema, pri čemer poudarja, da je sodelovanje obeh staršev pri skrbi za otroka in vsakodnevnih opravilih ključno ter samoumevno. Starši so mnenja, da je delitev dela stvar sprotnega dogovarjanja in prilagajanja. V širšem družbenem okolju vseeno deloma zaznavajo, da so še vedno prisotna tradicionalna pričakovanja, po katerih naj bi bila skrb za otroke in gospodinjska opravila predvsem ženska zadolžitev. Njihovi odgovori nakazujejo na preplet enakovrednejših vrednot in stališč na ravni posameznikov ter zaznave bolj tradicionalnih stališč na širši oziroma družbeni ravni. Te ugotovitve lahko povežem z besedami avtorice Humer (2021, str. 20–21), ki izpostavlja, da se očetje danes aktivneje vključujejo v vzgojo. Vključenost očetov in spremembe v primerjavi s preteklostjo pojasnjuje z uveljavljenim konceptom, tj. »skrbna moškost«, ki pomeni odmik od tradicionalnega razumevanja moškosti, ki se osredotoča na moč in nadzor. V ospredje čedalje bolj prihajajo vrednote, kot so odgovornost, čustvena inteligentnost in skrb za druge. Tudi Elliot (2016, str. 21–22) poudarja, da skrbna moškost vključuje zavračanje tradicionalnih hierarhičnih odnosov med spoloma in bolj vrednoti čustva, odnose in skrbstveno delo.

V pogovorih s starši so se, kljub temu da so zagovarjali enakost in skupno skrb za otroka, pojavljali tudi odgovori, ki kažejo na tradicionalne poglede do družbenih pričakovanj. Dva očeta sta izpostavila, da se vloga očeta izraziteje pokaže v kasnejšem obdobju otrokovega razvoja, medtem ko naj bi bila v zgodnjem obdobju pomembnejša prisotnost matere. Izjave očetov so v nasprotju z navedbami avtorjev Habiba in Lancaster (2006, str. 238–243), ki opisujeta, da se začne očetovstvo oblikovati že v obdobju pred rojstvom otroka. Večja osredotočenost in višja stopnja identifikacije z novo očetovsko vlogo tako vodi k večjemu vključevanju očetov pri negi ter skrbi za otroka. Tudi Švab (2006, str. 75–80) ugotavlja, da v primerih, ko so očetje bolj vključeni in več sodelujejo pri aktivnostih v času materine nosečnosti ter ob rojstvu otroka, to pozitivno vpliva na oblikovanje očetovske identitete.

Eerola in drugi (2022, str. 12–18) opisujejo raziskavo, ki kaže, da starši poročajo o razmeroma enakopravni delitvi skrbstvenega dela, zlasti pri vsakodnevnih opravilih in skupnih aktivnostih z otrokom, kot so igra, sprehodi in skupni obroki. Tudi v moji raziskavi je večina sogovornikov poudarila, da si opravila s partnerji delijo razmeroma enakovredno. Eden izmed staršev je izpostavil, da je delitev dela sploh nujna pri družinah, kjer sta oba starša zaposlena, saj drugače ne gre. Skrb za otroka praviloma vključuje oba starša, vseeno pa se pri posameznih opravilih kažejo manjše razlike. Pri uspavanju otroka so na primer nekateri starši navedli, da to pogosteje opravljajo matere. Tako kot pri uspavanju se kombinacija skupnega sodelovanja in prilagajanja glede na situacije podobno kaže tudi pri drugih vidikih skrbstvenega dela. Starši poudarjajo pomen skupne igre, sprehodov, skupnih obrokov in vzpostavljanja rutine. V primerih, ko otroci zbolijo, se starši med sabo dogovorijo, kdo bo ostal doma z otrokom. Na splošno se zdi, da so starši precej složni, ko govorijo o enakopravni delitvi skrbstvenega dela med spoloma in dejanskim izvajanjem le-tega. Eerola in drugi (2022, str. 12–18) pišejo še, da je enakopravnejša delitev skrbstvenega dela povezana tudi z očetovim koriščenjem starševskega in očetovskega dopusta, saj ta omogoča razvoj praktičnih veščin skrbi za otroka. Čeprav v moji raziskavi sogovorniki tega niso izrecno naslovili, pa njihovi opisi vseeno kažejo na podobno dinamiko prilagajanja in sodelovanja med staršema ter razvijanja različnih znanj. Eerola in drugi (2022, str. 16–18) opozarjajo tudi na to, da nekatere dimenzije skrbstvenega dela pogosto ostajajo manj enakovredno porazdeljene, kar pa sama v izjavah svojih sogovornikov ravno nisem zaznala.

METODOLOŠKO OVREDNOTENJE RAZISKAVE

Izvedeno raziskavo lahko ocenim kot uspešno, saj sem pridobila odgovore na vsa zastavljena raziskovalna vprašanja, pri čemer se je uporaba delno strukturiranih intervjujev izkazala kot ustrezna za pridobivanje poglobljenih vpogledov v doživljanja, stališča in izkušnje udeležencev. Nekateri sogovorniki so na vprašanja odgovarjali krajše, zato sem jih dodatno spodbujala s podvprašanji. Raziskava ima kljub temu določene omejitve, saj pridobljenih rezultatov ni mogoče posplošiti na celotno populacijo staršev v Sloveniji. V raziskavi je sodelovalo osem udeležencev, kar je za kvalitativno raziskavo primeren vzorec, a vseeno ta ne zajame celotne raznolikosti izkušenj staršev. Dodatno omejitev predstavlja tudi uporaba metode snežne kepe ter geografska omejenost vzorca, kar lahko vpliva na podobnosti med udeleženci. Menim, da ima pomembno vlogo tudi raziskovalec. Med raziskavo sem si prizadevala ohranjati nevtralnost, a se zavedam, da je interpretacija podatkov povezana z mojim lastnim razumevanjem, predznanjem in umeščanjem v teoretični okvir. Kljub navedenim omejitvam ima raziskava pomembno uporabno vrednost, saj so lahko ugotovitve koristne za starše, delodajalce in zakonodajalce, ki se ukvarjajo s področjem usklajevanja dela in družine.

6. SKLEPI

Na podlagi izvedene raziskave in pregleda relevantne literature so v nadaljevanju predstavljeni ključni sklepi, ki kažejo na pomen očetovskega in starševskega dopusta ter njegovo vlogo pri spodbujanju aktivnega očetovsta, usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja ter krepitvi enakosti med spoloma.

- Rezultati izvedene raziskave kažejo, da starši starševski, očetovski in materinski dopust ne razumejo zgolj kot formalno pravico, ampak kot pomembno priložnost za aktivno vključevanje v družinsko življenje in skrb za otroka. Obdobje po rojstvu otroka sogovorniki doživljajo kot izjemno intenzivno in hkrati ključno za vzpostavljanje družinskih odnosov. Pomembno vlogo ima očetovski dopust, saj možnost, da očetje izrabijo očetovski dopust v strnjeni obliki v zgodnjem obdobju po rojstvu otroka, pomembno prispeva k dejanski prisotnosti in vključenosti v skrbi za otroka.

- Starši aktivno očetovstvo razumejo kot širok in večplasten koncept, ki vključuje fizično prisotnost, čustveno podporo in sodelovanje pri vsakodnevni skrbi za otroka. Čeprav se v posameznih odgovorih še pojavljajo elementi tradicionalne delitve vlog, kjer so nekatere vloge razumljene kot primarno materine, je zaznati premik v smeri sodobnejšega pojmovanja očetovske vloge. Očetje si želijo biti bolj vključeni in prisotni, na kar nakazuje tudi dejstvo, da vsi sogovorniki prepoznavajo pozitiven vpliv očetovske prisotnosti na otrokov razvoj.

- Kljub opaženim premikom rezultati raziskave kažejo, da se v praksi še vedno ohranjajo določeni tradicionalni vzorci. Posebej se to kaže pri izrabi prenosljivega dela starševskega dopusta. V mojem primeru so vsi očetje svoj prenosljivi del prenesli na matere, medtem ko matere svojega prenosljivega dela niso prenašale. Takšna porazdelitev potrjuje, da je skrb za otroka še vedno v veliki meri razumljena kot primarna odgovornost matere, oče pa ostaja v podporni vlogi.

- Glede neprenosljivega dela starševskega dopusta zaznavam, da gre za pomemben mehanizem, ki spodbuja večjo vključenost očetov. Kot izhaja iz uvodne izjave direktive, št. 20 (Direktiva (EU) 2019/1158, 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja

staršev in oskrbovalcev), je namen takšne ureditve spodbuditi očete k dejanski izrabi dopusta ter hkrati materam omogočiti lažjo in hitrejšo vključitev na trg dela. Ugotovitve moje raziskave to potrjujejo, saj so vsi sodelujoči starši poudarili, da je bila prisotnost očeta zelo pomembna, tako z vidika podpore materi kot z vidika vzpostavljanja odnosa med očetom in otrokom. Sklepam lahko, da neprenosljivi del dopusta v praksi dejansko prispeva k večji vključenosti očetov.

- Pomembno vlogo pri uresničevanju aktivnega očetovstva ima tudi delovno okolje. Podpora delodajalcev, razumevanje sodelavcev in možnost fleksibilnih oblik dela se kažejo kot ključni dejavniki, ki očetom omogočajo koriščenje dopusta in kasnejše usklajevanje poklicnega ter zasebnega življenja. Prožne oblike dela, kot so na primer delo od doma, prilagodljiv delovni čas in drugo, pomembno prispevajo k večji vključenosti staršev v družinsko življenje. Izvedena raziskava hkrati kaže, da nekatere pravice, kot je na primer pravica do dela s krajšim delovnim časom, ostajajo spolno zaznamovane. To pravico v praksi pogosteje koristijo matere, kar se delno kaže tudi v moji raziskavi, saj nihče od očetov ni omenil te pravice, medtem ko sta kar dve izmed štirih vprašanih mater v pogovoru to možnost omenili.

- Rezultati raziskave potrjujejo tudi pomembnost ustreznega finančnega nadomestila med koriščenjem dopusta. Slovenska ureditev, ki zagotavlja 100-odstotno nadomestilo za starševski dopust, predstavlja pomemben dejavnik, ki očete spodbuja k izrabi dopusta. To se sklada tudi z uvodnimi izjavami direktive št. 26 (Direktiva (EU) 2019/1158, 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev), kjer je navedeno, da očetje pogosteje izrabijo dopust v državah, kjer je ta ustrezno plačan. Na podlagi tega lahko zaključim, da finančna varnost vpliva na dejansko uveljavljanje pravice, in menim, da je slovenska zakonodaja na tem področju dobro urejena.

- Sogovorniki izražajo splošno zadovoljstvo z zakonodajno ureditvijo v Sloveniji in jo pozdravljajo. Ocenjujejo jo kot dobro ali celo boljšo kot v nekaterih drugih državah. Vseeno izpostavljajo tudi možnosti izboljšave, predvsem v smeri daljšega trajanja dopusta.

7. PREDLOGI

V tej točki želim predstaviti še predloge, do katerih sem prišla s pomočjo analize rezultatov. Predlogi bi lahko pripomogli k nadaljnjemu razvoju in izboljšanju obstoječe ureditve na področju starševskega in očetovskega dopusta ter učinkovitejšemu spodbujanju aktivnega očetovstva in enakomernejši delitvi skrbstvenega dela.

- Smiselno bi bilo nameniti več pozornosti dodatnim sistemskim ukrepom, ki bi očete bolj spodbudili h koriščenju prenosljivega dela starševskega dopusta. Na tak način bi bil delež vključevanja očetov v skrb za otroka še večji, hkrati pa bi to prispevalo tudi k enakomernejši porazdelitvi skrbstvenih obveznosti in posledično k večji enakosti med spoloma. Dodatni motiv bi lahko bili finančni bonusi ob koriščenju prenosljivega dela dopusta.

- Na podlagi ugotovitve, da pravico do dela s krajšim delovnim časom pogosteje koristijo matere menim, da bi bilo smsielno uvesti (delno) nadomestilo za izpad dohodka, vezano na koriščenje te pravice. Tak ukrep bi moral biti zasnovan univerzalno (za oba starša), hkrati pa bi ga bilo potrebno dodatno promovirati tudi med očeti. Ukrep bi pripomogel tudi k temu, da bi bila pravica dostopnješa za vse starše, saj si družine z nižjimi dohodki težje privoščijo delo s krajšim delovnim časom in zato te pravice ne izrabijo. Hkrati bi se s tem zmanjšala socialna neenakost.

- Dobro bi bilo razmisliti o uvedbi dodatnih (»bonus«) mesecev za delitev dopusta, kot je to urejeno v nekaterih evropskih državah. Družina bi pridobila dodatne mesece dopusta v primeru, da bi oba starša koristila določen del dopusta.

- Rezultati raziskave kažejo na pomanjkljivo poznavanje nekaterih pravic med starši, zato bi bilo smiselno vzpostaviti sistematično informiranje bodočih staršev o pravicah. Informiranje bi lahko potekalo v okviru centrov za socialno delo, kot del priprave na starševstvo, kjer bi socialni delavci staršem predstavili konkretne možnosti koriščenja dopusta, pravice in oblike podpore. S tem bi se okrepila pravočasna informiranost in lažje načrtovanje družinskega življenja. Na ta način bi centri za socialno delo prispevali k širjenju jasnih, dostopnih in razumljivih informacij.

- Glede na to, kako pomembno vlogo ima delovno okolje pri dejanski izrabi pravic, se mi zdi pomembno spodbujati delodajalce k uvajanju konkretnih ukrepov družini prijaznega delovnega okolja, kot so prilagodljive oblike dela, možnost prilagajanja delovnih obveznosti, aktivno spodbujanje očetov k izrabi dopusta in drugo. Morda bi država to podprla tudi z uvedbo certifikatov ali spodbud za organizacije, ki sistematično razvijajo podporno kulturo starševstva.

- Pomembno se mi zdi tudi naslavljanje družbenih stereotipov in predstav o očetovstvu ter spolnih vlogah. Tradicionalne predstave o vlogah moških in žensk so še vedno prisotne zato menim, da bi bilo smiselno razvijati ciljno usmerjene kampanje za normalizacijo aktivnega očetovstva že od rojstva otroka dalje. Kampanje bi poudarjale konkretne koristi očetove prisotnosti za otrokov razvoj in predstavljale očetovstvo kot enakovredno starševsko vlogo.

- Dodala bi še, da je ključno spodbujati zgodnje in enakovrednejše vključitve očetov v skrbstvena opravila. Pomembno je, da se očetov ne obravnava zgolj kot pomočnike mater, ampak kot enakovredne in samostojne starše. Velikokrat očetje niso v celoti vključeni v skrb in vzgojo za otroka, ker se počutijo negotove, zato bi bilo ustrezno, da bi država nudila delavnice za bodoče starše, ki bi oba starša nagovarjala enakovredno.

- Za socialno delo se mi zdi sploh pomembno zmožnost prepoznavanja raznolikosti družin in njihovih potreb. Menim, da bi politike morale upoštevati, da so si družine med seboj različne (na primer enostarševska družina, reorganizirana družina itd.). Vsaka družina ima različne potrebe, zato je pomembno oblikovati prožne in vključujoče ukrepe ter zakonodajo, ki omogočajo prilagajanje specifičnim situacijam posameznikov. Socialno delo ima pri tem pomembno vlogo, saj lahko s celostnim pristopom prispeva k temu, da se pravice in podporni mehanizmi dejansko približajo uporabnikom ter da nihče ne ostane spregledan.

- Za konec bi dodala še, da se mi zdi ustrezno sprotno spremljanje in vrednotenje obstoječe zakonodaje in podatkov, saj je za učinkovito izvajanje ukrepov to ključno. Zbiranje podatkov omogoča boljše razumevanje dejanske rabe pravic ter oblikovanje izboljšav. S starši bi se lahko na centrih za socialno delo izvajale tudi ankete, ki bi omogočale vpogled v razloge za (ne)koriščenje pravic, ki jim pripadajo.

8. UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI

Bagari, S. (2022a). Direktiva o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja ter pravica do zahteve za prožne ureditve dela. *Delavci in delodajalci* (22/2-3), str. 231-252.

Bagari, S. (2022b). L'équilibre entre vie professionnelle et vie privée en Slovénie à la lumière de la nouvelle directive européenne 2019/1158. *Revue de droit comparé du travail et de la sécurité sociale* (3), str. 70-81.

Bernhardt, J., Recksiedler, C., & Linberg, A. (2021). Work from home and parenting: Examing the role of work-family conflict and gender during the COVID-19 pandemic. *Journal of Social Issues,* 1-36. Pridobljeno 29.3.2026 s https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9349714/pdf/JOSI-9999-0.pdf

Caracciolo di Torella, E. (2020). One more step along the way: the 2019 Work Life Balance Directive. *Revue de droit comparé du travail et de la sécurité sociale,* 4(2020). Pridobljeno 26.10.2025 s https://journals.openedition.org/rdctss/803

Čačinovič Vogrinčič, G. (1998). Psihologija družine: prispevek k razvidnosti družinske skupine (pdf). Pridobljeno 15.11.2025 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-LNM2EHMH

Černigoj, Sadar, N. (1991). Socialni položaj, materialni standard in način preživljanja prostega časa. *Družboslovne razprave,* 8(12). Pridobljeno 30.10.2025 s https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-98OC736M/0bc65ddb-30da-4c55-b101-d76f540750a3/PDF

Chen, E. M., Gau, M. L., Liu, C. Y., & Lee, T. Y. (2017). Effects of Father-Neonate Skin-to-Skin Contact on Attachment: A Randomized Controlled Trial. *Nursing Research and Practice.* Pridobljeno 13.11.2025 s https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC5282438/

Davies, T. P., & Coe, L. J. (2019). Family relationship dynamics: A developmental perspective. V B. H. Fiese, M. Celano, K. Deater-Deckard, E. N. Jouriles, & M. A.

Whisman (ur.), *APA handbook of contemporary family psychology: Foundations, methods, and contemporary issue across the lifespan* (str. 165-185). Pridobljeno 13.11.2025 s https://www.researchgate.net/publication/378465681_Family_relationship_dynamics_A_developmental_perspective#fullTextFileContent

Delina, G., & Prabhakara, R. (2013). A study on Work-Life Balance in Working Women. *International Journal of Commerce, Business and Management (IJCBM),* 2(5). Pridobljeno 22.10.2025 s https://www.researchgate.net/publication/379224707_A_study_on_Work-Life_Balance_in_Working_Women

Direktiva (EU) 2019/1158 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU (PE/20/2019/REV/1) (2019). Pridobljeno 25.10.2025 s https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32019L1158

D'Orsi, D., Verissimo, M., & Diniz, E. (2023). Father Involvement and Maternal Stress: The Mediating Role of Coparenting. *Public Health,* 20(5457). Pridobljeno 30.3.2026 s https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10138638/pdf/ijerph-20-05457.pdf

Dragoš, S. (2017). Erozija družinske politike. *Socialno delo*, 56(3). Pridobljeno 7.10.2025 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-IA0XA6YR

Eerola, P., Narvi, J., & Lammi-Taskula, J. (2022). Can fathers leavetake-up dismantle gendered parental responsibilities? Evidence from Finland. *Journal of family research*, 34(3). Pridobljeno 31.3.2026 s https://www.researchgate.net/publication/360246763_Can_fathers'_leave_take-up_dismantle_gendered_parental_responsibilities_Evidence_from_Finland

Elliott, K. (2016). Caring masculinities: theorizing an emerging concept. *Men and Masculinities,* 19(3). Pridobljeno 2.11. 2025 s *https://www.researchgate.net/publication/339399914_Pre-print_-_Caring_masculinities#fullTextFileContent*

Erzar, T., & Erzar Kompan, K. (2011). *Teorija navezanosti.* Celje: Mohorjeva družba.

Filipovič Hrast, M., & Rakar, T. (2019). *Socialna politika danes in jutri* (pdf). Pridobljeno 15.10. 2025 s https://www.fdv.uni-lj.si/docs/default-source/zalozba/socialna-politika-danes-in-jutri-pdf.pdf

Gerhardt, S. (2024). *Why Love Matters: How Affection Shapes a Baby's Brain.* New York: Brunner-Routledge.

Greenhaus, J., & Powell, G. N. (2006). When Work And Family Are Allies: A Theory Of work-Family Enrichment. *Academy of Management Review,* 31(1). Pridobljeno 22.10.2025 s https://www.researchgate.net/publication/228079485_When_Work_And_Family_Are_Allies_A_Theory_Of_Work-Family_Enrichment

Habib, C., & Lancaster, S. (2006). The Transition to Fatherhood: Identity and Bonding in Early Pregnancy. *Fathering,* 4(3). Pridobljeno 4.11.2025 s https://www.researchgate.net/publication/235680209_The_Transition_to_Fatherhood_Identity_and_Bonding_in_Early_Pregnancy

Han, Y., Liu, K., & Xie, Y. (2023). Factors Affecting Father Involvement in Parenting and Solutions. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences,* 8. Pridobljeno 6.11.2025 s https://www.researchgate.net/publication/368380144_Factors_Affecting_Father_Involvement_in_Parenting_and_Solutions

Haas, L., & Hwang, P. (2008). The Impact of Taking Parental Leave on Father's Participation In Childcare And Relationships With Children: Lessons form Sweden. *Community, Work & Family,* 11(1). Pridobljeno 14.11.2025 s https://www.researchgate.net/publication/247516281_The_Impact_of_Taking_Parental_Leave_on_Fathers'_Participation_In_Childcare_And_Relationships_With_Children_Lessons_from_Sweden

Hrženjak, M. (2016). Transformacija in pluralizacija očetovstva. V M. Hrženjak, Ž. Humer, M. Frelih, I. Šori, A. Kanjuo Mrčela, J. Štebe, J. Vuga Beršnak, A. Poje, & I. Štamfelj (ur.). *Spremembe očetovstva: moški med delom in starševstvom* (str. 7-18). Ljubljana: Mirovni inštitut.

Hrženjak, M. (2016). Zaključek: od individualnih k strukturnim spremembam. V M. Hrženjak, Ž. Humer, M. Frelih, I. Šori, A. Kanjuo Mrčela, J. Štebe, J. Vuga Beršnak, A. Poje, & I. Štamfelj (ur.). *Spremembe očetovstva: moški med delom in starševstvom* (str. 171-176). Ljubljana: Mirovni inštitut.

Humer, Ž. (2021). »Najboljše, da me imate kar pod očeta.« Izkušnje gejevskih očeov pri uresničevanju starševskih pravic in skrbi za otroke. *Socialno delo,* 60(1). Pridobljeno 2.11.2025 s https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-ECPVUOE9/0de7eb2e-5bb5-4e92-9ada-00689ca8e30d/PDF

Humer, Ž., Švab, A., & Žakelj, T. (2008). Očetovstvo in družinska politika. V T. Rener, Ž. Humer, T. Žakelj, A. Vezovnik, & A. Švab (ur.), *Novo očetovstvo v Sloveniji* (str. 98-122). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Kanjuo-Mrčela, A., & Černigoj Sadar, N. (2006). Starši med delom in družino. *Teorija in praksa: revija za družbena vprašanja,* 43(5-6). Pridobljeno 25.10.2025 s https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-YM1DZM6F/05b5298b-1e40-4c65-b68c-c39606d2c2ed/PDF

Kanjuo-Mrčela, A., Štebe, J., & Vuga Beršnak, J. (2016). Očetje med službo in domom. V M. Hrženjak, Ž. Humer, M. Frelih, I. Šori, A. Kanjuo Mrčela, J. Štebe, J. Vuga Beršnak, A. Poje, & I. Štamfelj (ur.). *Spremembe očetovstva: moški med delom in starševstvom* (str. 21-61). Ljubljana: Mirovni inštitut.

Khadka, C. (2025). The Evolution of Attachment Theory: From Bowlby to Modern Perspectives. *TUTA Journal,* 9/10(1). Pridobljeno 6.11.2025 s strani https://www.researchgate.net/publication/388221175_The_Evolution_of_Attachment_Theory_From_Bowlby_to_Modern_Perspectives#fullTextFileContent

Margherita, A., O'Dorchai, S., & Bosch, J. (2009). *Reconciliation between work, private and family life in the European Union* (pdf). Pridobljeno 23.10.2025 s https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5705547/KS-78-09-908-EN.PDF.pdf/6180b5e6-e482-4d5f-a681-6a9bce05d733?t=1414774129000

Mesec, B. (1997). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I: Načrtovanje raziskave. Študijsko gradivo za interno uporabo.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (b.d.). *Novosti na področju starševskega varstva in družinskih prejemkov.* Pridobljeno 12.10.2025 s https://www.gov.si/novice/2023-03-29-novosti-na-podrocju-starsevskega-varstva-in-druzinskih-prejemkov/

OECD. (2025). *Paid leave for fathers: Recent OECD policy trends.* Pridobljeno 10.11.2025 s https://www.oecd.org/en/publications/paid-leave-for-fathers_07442bed-en/full-report.html

Petts, R. J,. & Knoester, C. (2018). Paternity Leave-Taking and Father Engagement. *Journal of marriage and the family,* 80(5). Pridobljeno 29.3.2026 s https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC6124678/pdf/nihms953399.pdf

Poje, A., Vuga Beršnak, J., & Štamfelj, I. (2016). Dobre prakse usklajevanja dela in družine: primerjava slovenskega in norveškega sistema. V M. Hrženjak, Ž. Humer, M. Frelih, I. Šori, A. Kanjuo Mrčela, J. Štebe, J. Vuga Beršnak, A. Poje, & I. Štamfelj (ur.). *Spremembe očetovstva: moški med delom in starševstvom* (str. 117-140). Ljubljana: Mirovni inštitut.

Poljanec, A., & Simonič, B. (2008). Starševstvo za tretje tisočletje v luči teorije navezanosti. *Socialno delo,* 47(3/6). Pridobljeno 6.11.2025 s https://www.revija-socialnodelo.si/mma/Starevstvo_URN_NBN_SI_DOC-5W5JDZRY.pdf/2019012412214614/

Portal GOV.SI. (b.d.). *Dopust ob rojstvu otroka.* Pridobljeno 12.10.2025 s https://e-uprava.gov.si/si/podrocja/druzina-otroci-zakonska-zveza/rojstvo.html?lang=si

Portal GOV.SI. (b.d.). *Pravice ob rojstvu otroka.* Pridobljeno 5.10.2025 s https://www.gov.si/teme/pravice-ob-rojstvu-otroka/

Rajić, Ćalić, J. (2025): Directive (EU) 2019/1158 on work-life balance for parents and carers – new era of reconciliation of family and professional life. *Revija za evropsko pravo,* 27(1). Pridobljeno 25.10.2025 s https://www.researchgate.net/publication/395292933_Directive_EU_20191158_on_work-life_balance_for_parents_and_carers_-_new_era_of_reconciliation_of_family_and_professional_life

Rataj, P. (2020). Nova Direktiva o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev (EU) 2019/1158 ter slovenska pravna ureditev. *Delavci in delodajalci,* (20/2-3). Pridobljeno 25.10.2025 s http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-B3CXT255

Rener, T. (2008). Spodleteli projekt? Novo očetovstvo v evropski politični in ekonomski zgodovini. V T. Rener., Ž. Humer., T. Žakelj., A. Vezovnik., & A. Švab (ur.), *Novo očetovstvo v Sloveniji* (str. 13-32). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Resolucija o družinski politiki 2018-2028 »Vsem družinam prijazna družba« (ReDP18-28) (2018). Ur. l. RS, št. 15/18. Pridobljeno 6.10.2025 s https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=RESO118

Resolucija o temeljih oblikovanja družinske politike v Republiki Sloveniji (1993). Ur. l. RS, št. 40/93. Pridobljeno 6.10.2025 s https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=RESO13

Roberts, S., & Prattes, R. (2024). Caring Masculinities in Theory and Practice: Reiterating the Relevance and Clarifzing the Capaciousness of the Concept. *Sociological Research Online,* 29(3). Pridobljeno 4.11.2025 s https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/13607804231205978

Sečnik, J. (2024). *Očetovstvo se rojeva v odnosu z otrokom.* Celje: Društvo Mohorjeva družba.

Skubic, M., & Jug, Došler, A. (2012). Dojemanje materinstva in starševstva skozi čas – preliminarna študija. *Andragoška spoznanja,* 18(4). Pridobljeno 2.11.2025 s https://www.academia.edu/94828254/Dojemanje_materinstva_in_starševstva_skozi_čas_preliminarna_študija

Steničnik, P. (2012). Nove dimenzije očetovstva. *Andragoška spoznanja* 16(4). Pridobljeno 2.11.2025 s https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-PI2ZX5ZO/7357b023-1332-4393-9d30-e7aa45ef33d0/PDF

Stier, H., Lewin-Epstein, N., & Braun, M. (2012). Work-family conflict in comparative perspective: The role of social policies. *Research in Social Stratification and Mobility,* 30(2012). Pridobljeno 22.10.2025 s *https://people.socsci.tau.ac.il/mu/noah/files/2018/01/Work-family-conflict-RSSM-2012.pdf*

Strban, G., Kresal, B., & Tičar, L. (2014). *Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZDSP-1) z uvodnimi pojasnili Grege Strbana in Barbare Kresal ter stvarnim kazalom Luke Tičarja.* Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

Stropnik, N. (2006). Položaj in problemi mladih družin z vidika zaposlovanja ter usklajevanja dela in družine. *IB revija (Ljubljana),* 40(4). Pridobljeno 25.10.2025 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-D87IEZEX

Svet Evropske Unije (b.d.). *Plačna vrzel med spoloma v EU: dejstva in številke*. Pridobljeno 14.4.2026 s: https://www.consilium.europa.eu/sl/policies/the-eu-s-gender-pay-gap-facts-and-figures/#0

Šori, I. (2016). Vpliv zaposlitve, strukture gospodinjstva in stališč o enakosti spolov na delitev družinskega dela. V M. Hrženjak, Ž. Humer, M. Frelih, I. Šori, A. Kanjuo Mrčela, J. Štebe, J. Vuga Beršnak, A. Poje, & I. Štamfelj (ur.). *Spremembe očetovstva: moški med delom in starševstvom* (str. 97-105). Ljubljana: Mirovni inštitut.

Škvaril, V., & Presslerova, P. (2024): Becoming a father: a qualitative study on the journey to fatherhood. *Health psychology report,* 12(2). *Pridobljeno 31.3.2026 s https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC11016947/pdf/HPR-12-176082.pdf*

Švab, A. (2000). Poti in stranpoti novih očetovskih identitet. Nekaj misli o sociološki interpretaciji novega ('postmodernega') očetovstva. *Teorija in praksa: revija za družbena vprašanja,* 37(2). Pridobljeno 30.10.2025 s http://dk.fdv.uni-lj.si/tip/tip20002svab.PDF

Švab, A. (2006). Družinske spremembe. V T. Rener, M. Sedmak, A. Švab, & M. Urek (ur.). *Družine in družinsko življenje v Sloveniji* (str. 63-89). Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno – raziskovalno središče.

Švab, A., & Urek, M. (2006). Nove partnerske in družinske oblike – primer istospolnih partnerskih zvez in družin v Sloveniji. V T. Rener, M. Sedmak, A. Švab, & M. Urek (ur.). *Družine in družinsko življenje v Sloveniji* (str. 127-150). Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno – raziskovalno središče.

Švab, A. (2008). Novo očetovstvo v kontekstu družinskih sprememb. V T. Rener., Ž. Humer., T. Žakelj., A. Vezovnik., & A. Švab (ur.), *Novo očetovstvo v Sloveniji* (str. 33-71). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Ule, M., & Kuhar, M. (2003). *Mladi, družina, starševstvo.* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1) (2013). Ur. l. RS št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPDVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22, 54/22 – ZUPŠ-1, 114/23, 136/23 – ZIUZDS in 70/25 – ZUTD-I. Pridobljeno 10.10. 2025 s https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO5944

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1F) (2022). Ur. l. RS št. 153/22. Pridobljeno 7.4.2026 s https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8641

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1) (2014). Ur. l. RS št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G, 14/18, 81/19, 158/20, 92/21, 153/22 in 36/25. Pridobljeno 5.10.2025 s https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO6688

Žakelj, T., & Švab, A. (2009). Usklajevanje dela in družine: med zakonodajnimi spodbudami in vsakdanjim življenjem. *Socialno delo*, 48(4). Pridobljeno 15.10.2025 s https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-JIBJ4FY8/d9a516e6-b519-44ef-b94f-78643df3bb65/PDF

Žnidaršič, J. in Bernik, M. (2021). Usklajevanje delovnega in družinskega življenja: vidik spola. V P. Šprajc, A. Žnidaršič, D. Maletič, D. Tomić, N. Petrović, O. Arsenijević, V. Uli, & Y. Ziegler (ur.), *40th International Conference on Organizational Science Development Values, Competencies and Changes in Organizations* (str. 1171-1186). Pridobljeno 22.10.2025 s https://www.vgs-bled.si/wp-content/uploads/2023/01/552-Celotna-knjiga-1269-4-10-20210324-Grafenauer.pdf

Wojnicka, K., & de Boise, S. (2025). Caring Masculinities: Rethinking the Concept. *Men and Masculinities,* 28(4). Pridobljeno 4.11.2025 s https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/1097184X251327673

9. PRILOGE

9.1. SMERNICE ZA INTERVJU

9.1.1. UVODNA VPRAŠANJA

- Koliko je star (najmlajši) otrok?
- Opišite, koliko starševskega in očetovskega oziroma materinskega dopusta ste izkoristili in koliko ga je izkoristil vaš partner.

9.1.2. RAZUMEVANJE POJMA »AKTIVNO OČETOVSTVO«

- Kako bi opisali pojem »aktivno očetovstvo«? Kaj vam ta izraz pomeni?
- Kako bi po vašem izgledal idealni oče?
- Kakšno vlogo ima po vašem mnenju aktivno očetovstvo pri otrokovemu razvoju?
- Kakšna so po vašem mnenju današnja družbena pričakovanja glede vloge očeta? Ali se z njimi strinjate? Kakšna so vaša stališča?

9.1.3. DOŽIVLJANJE STARŠEVSKEGA, OČETOVSKEGA, MATERINSKEGA DOPUSTA

- Kako ste doživeli materinski/očetovski/starševski dopust?
- Na kakšen način ste se s partnerjem dogovorili o delitvi starševskega dopusta?
- Kakšne priložnosti in izkušnje vidite v pravici do dopusta, ki vam pripada?
- Kako ste doživljali prehod nazaj v delo?

9.1.4. IZKUŠNJE OČETOV PRI KORIŠČENJU DOPUSTA – odgovarjajo očetje

- Kako bi opisali svojo izkušnjo koriščenja očetovskega in starševskega dopusta?
- S katerimi izzivi ste se srečevali med koriščenjem?
- Kakšno podporo vam je nudilo družinsko in delovno okolje?
- Kaj vam je bilo v času dopusta najlepše?
- Kako se je koriščenje dopusta odražalo v odnosu z otrokom?

9.1.5. POGLED MATER – odgovarjajo matere

- Kako ocenjujete partnerjevo vključenost v skrb za otroka?
- Kako ste doživljali čas, ko je partner koristil svoj del dopusta?
- Ali bi si želeli, da bi partner koristil več/manj dopusta? Zakaj?

9.1.6. DELOVNO OKOLJE IN ZAKONODAJA

- Kako bi ocenili odnos vaše organizacije do starševstva in odsotnosti z dela zaradi starševstva?
- Katere dejavnike bi izpostavili kot največjo spodbudo za očetovo koriščenje dopusta?
- Katere dejavnike bi izpostavili kot oviro?
- Kako doživljate trenutno zakonodajno ureditev? Kaj bi želeli spremeniti, dodati itd.?

9.1.7. STALIŠČA IN PRIČAKOVANJA STARŠEV GLEDE SPOLNIH VLOG V DRUŽINI IN SKRBSTVENEGA DELA

- Kako je v vaši družini organizirano skrbstveno delo (hranjenje, uspavanje, igra...)?
- Kakšna družbena pričakovanja glede materinstva in očetovstva zaznavate v svojem okolju?
- Kakšno stališče imate do delitve vlog v družini?

9.1.8. ZAKLJUČEK

- Ali bi želeli še kaj dodati?

9.2. TRANSKRIPTI INTERVJUJEV

9.2.1. INTERVJU A

UVODNA VPRAŠANJA

Jaz (J): Na začetku imam čisto splošna vprašanja. Zanima me starost otroka.

Sogovornik (S): Zdaj je dve leti in en mesec.

J: Ali se spomnite, koliko očetovskega dopusta ste na začetku izkoristili?

S: Čisto takoj na začetku mislim, da sem tri tedne – petnajst dni. Mislim, da je bilo petnajst dni, ja.

J: Potem je pa ostalo izkoristila vaša partnerka? Ali sta si še kaj razdelila?

S: Ostali del dopusta je izkoristila partnerka, ja.

RAZUMEVANJE POJMA »AKTIVNO OČETOVSTVO«

J: Kako bi vi opisali pojem aktivno očetovstvo? Kaj ti ta izraz pomeni?

S: Jaz bi aktivno očetovstvo opisal tako, da se pomaga pri opravili po rojstvu in kasneje pri odraščanju. To pomeni, da oče ni samo prisoten, ampak dejansko sodeluje pri vsakodnevnih opravilih. Pomembno se mi zdi tudi, da je oče čustveno prisoten, da se ukvarja z otrokom, se z njim igra in mu nudi občutek varnosti. Aktivno očetovstvo vidim kot sodelovanje obeh staršev in ne le kot pomoč mami, ampak tudi skupno odgovornost.

J: Kakšen se vam zdi idealen oče?

S: Idealen oče bi bil tak, ki bi bil ves čas z otrokom doma. Ali pa čim več z otrokom. To bi bilo super.

J: Kakšno vlogo pa igra aktivno očetovstvo pri otrokovem razvoju? Kako to ocenjujete?

S: Mislim, da ima veliko vlogo in je aktivno očetovstvo pomembno pri otrokovem razvoju. Ker otrok ve, da ima dva starša. Če ima samo mamo, ima samo njo in je potem ves čas samo ona. Če se pa še oče čim prej in čim več vključuje, sta pa oba. Na oba starša se potem otrok navezuje in potrebuje oba starša. Mislim, da je to dobro. Da je to zdravo.

J: Kaj mislite glede družbe? Kakšna so pričakovanja glede vloge očeta? Kaj naj bi oče počel?

S: V družbi so čedalje bolj že odprti pogledi. Da naj se oče čim več vključuje. Če pa bi šel do starega očeta, ki ima malo bolj tradicionalen pogled, bi pa mislil, da oče ne igra velike vloge pri skrbi za otroka.

J: Ali se vam zdi, da se je to skozi čas spremenilo?

S: Ja, mislim, da se je spremenilo skozi čas razmišljanje in pogled na aktivno očetovstvo ter starševstvo. Mislim, da je to čisto normalno, da je danes to sprejeto, da oče pomaga mami in da skupaj skrbita za otroka in da se čim več tudi on vključuje v vse skupaj. Včasih je bila skrb za otroke in družino videna bolj kot, da je ženska zadeva. V glavnem mislim, da so danes očetje več vključeni, kot pa so bili včasih.

DOŽIVLJANJE STARŠEVSKEGA IN OČETOVSKEGA DOPUSTA

J: Prosila bi vas, da za nazaj malo pogledate in razmislite, kako ste doživljali starševski in očetovski dopust, kako vam je bilo?

S: To je bilo kar naporno. Tisti prvi dnevi po rojstvu so kar intenzivni. Je kar bil zalogaj. Mislim, bilo je malo stresa, ker ne veš čisto, kako pa kaj. Si težko predstavljam, kako bi bilo partnerki, če bi bila v tem sama, brez pomoči. Jaz si to ne predstavljam. Mislim, da bi bilo težko, ker je bilo takoj po rojstvu potrebno iti kupiti sto stvari, iti v trgovino. Ves čas je bilo nekaj, se spomnim. Je bila kar polna zaposlitev. Ob tem so bila prisotna tudi zelo mešana čustva. Po eni strani veselje in sreča ob rojstvu otroka, po drugi strani pa tudi utrujenost, negotovost in strah, ali stvari delam prav, ali ne. Veliko je bilo skrbi in prilagajanja na novo situacijo. Kljub temu pa je bil to tudi poseben čas, ko se začneš zavedati odgovornosti in nove vloge, ki jo imaš kot oče.

J: Sej vi ste bili takrat, ko je. bila že ta nova zakonodaja, ane? Od aprila 2023 je bila spremenjena.

S: Ja, takrat je bila sprememba, da so imeli očetje malo več dni dopusta.

J: Kakšno pa je vaše mnenje o tej spremembi? Kaj menite o pravici do dopusta, ki vam pripada?

S: Menim, da je pravica dobra, ker je potreba. Mislim, da ta sprememba ni bila uveljavljena zastonj, so ugotovili, da moramo biti tudi očetje malo več doma.

J: Kako ste pa potem doživljali prehod, ko ste se vrnili na delo?

S: Ko sem se vrnil v službo, sem bil še vedno na pol doma pa z mislimi drugje. Mislim, da bi bil ta začetni očetovski dopust lahko tudi daljši. Prehod nazaj na delo mi je bil kar zahteven, saj sem bil psihično še vedno zelo vpet v dogajanje doma. Težko sem se čisto osredotočil na delo, ker sem veliko razmišljal o otroku in partnerki. Se mi je zdel kar hiter preskok iz zelo intenzivnega družinskega obdobja nazaj v delovni ritem.

J: Kakšni so bili kaj izzivi, ko ste bili doma? Na primer, ko ste bili več z otrokom?

S: To so tisti prvi trenutki, ko moraš otroka nahraniti in previjati. Zlasti nahraniti je izziv, ker nisem vedel, ali ima dovolj hrane, ali nima, ali je še lačna... potem tisto tehtanje in vse to. Pa prvi obisk patronažne sestre, pa potem tehtnica, če je dovolj težek otrok, pa če ni dovolj težek. Tudi dojenje je težko. Misliš, da bo šlo to partnerki takoj, pa je kar naporno. Tudi otrok se mora navaditi. Začeti dojiti je kar težko, pa boli... Sem bil kar zaskrbljen, ko sem to spremljal in utrujen.

J: Ali sta imela s partnerico od drugih družinskih članov podporo?

S: Ja, s partnerico sva imela podporo drugih članov družine. Družina nama je pomagala predvsem z nasveti in občasno tudi s praktično pomočjo. Že samo to, da veš, da imaš nekoga, na kogar se lahko obrneš, je veliko vredno.

J: Kaj vam je bilo med koriščenjem očetovskega dopusta, ko ste bili doma najlepše?

S: Če zdaj za nazaj pogledam, bi rekel, da je bilo to zelo lepo obdobje, vseeno zraven spadajo tudi skrbi. Ampak moram povedati, da je to najlepše obdobje.

J: Kako se je čas, ko ste bili doma z otrokom in ste koristili dopust, to odražalo na odnosu z otrokom?

S: Menim, da se je to, da sem bil doma z otrokom, v odnosu do njega odražalo zelo pozitivno. Z otrokom sem se bolj povezal, razvijala se je tudi navezanost.

DELOVNO OKOLJE IN ZAKONODAJA

J: Kakšna je bila podpora s strani delovnega okolja? Ali se vam je kaj prilagajalo?

S: Delovno okolje se je prilagajalo, kot je bilo mogoče. Imel sem razumevanje sodelavcev in nadrejenih, kar mi je veliko pomenilo. Delo so si med sabo razdelili in niso ustvarjali dodatnega pritiska. To mi je omogočilo, da sem bil doma bolj sproščen in sem se lahko posvetil družini.

J: Kako bi ocenili odnos vašega delovnega okolja do starševstva in odsotnosti z dela zaradi starševstva?

S: V službi so bili korektni. Vedeli so, da je odsotnost z dela zaradi tega, ker sem dobil otroka, nujno potrebna. Bili so prilagodljivi in so to sprejeli pozitivno. Imel sem občutek, da starševstvo jemljejo kot pomembno in da ni bilo nobenih negativnih pripomb. To mi je tudi dalo občutek, da je odločitev za koriščenje dopusta sprejeta kot nekaj normalnega, ne pa kot ovira za delo.

J: Kako pa doživljate trenutno zakonodajno ureditev? Ali bi želeli še kaj spremeniti?

S: Jaz mislim, da je ureditev glede očetovskega dopusta načeloma dobra. Morda bi edino želel spremeniti čas trajanja očetovskega dopusta. Več dni zagotovo ne bi bilo slabo. Vseeno pa mislim, da je že to, kar imamo, dobro. Če primerjam na primer z Ameriko, verjetno tam nimajo nič očetovskega dopusta, pa verjetno še v kakšni drugi državi tudi ne. Relativno se mi zdi dobro organizirano.

STALIŠČA IN PRIČAKOVANJA GLEDE SPOLNIH VLOG V DRUŽINI IN SKRBSTVENEGA DELA

J: Kako je v vaši družini organizirano skrbstveno delo? Na primer, kdo hrani otroka? Uspavanje, igra?

S: Otroka ponavadi uspava moja partnerka. S punčko se igram tudi jaz. Tudi pri drugih vsakodnevnih opravilih sodelujem, kolikor se le da. Trudim se, da sem vključen v njeno rutino, mi je pomembno, da me punčka doživlja kot enakovrednega starša. Skupni čas se mi zdi zelo pomemben za najin odnos.

J: Kdo navadno koristi nego za otroka, če na primer zboli?

S: Glede nege otroka se s partnerko dogovarjava skupaj, odvisno od tega, kako se dogovoriva v službi. Včasih eden, drugič drug. Ni nekega pravila, ampak je res čisto odvisno.

J: Kdo je otroka uvajal v vrtec?

S: Moja partnerka.

J: Kakšna družbena pričakovanja glede materinstva in očetovstva zaznavate v okolju?

S: Jaz bi rekel, da po mestih ni več tradicionalne delitve glede materinstva in očetovstva ter delitve vlog. Vsi vedo, da sta potrebna oba starša. Morda v kakšnem ekstra ruralnem okolju pa je malo drugače. Bi rekel, da je vsa odgovornost glede skrbi bolj na mami. Da je na vasi še vedno tako prepričanje, malo bolj tradicionalno.

J: Kakšno stališče imate do delitve vlog v družini?

S: Mislim, da je nujno, da se vloge in delo v družini razdelijo, še posebej, če sta oba starša v službah. Drugače to sploh ni možno, da vse samo eden dela. Kdor ima možnost, da so žene na primer doma pa če same želijo biti, da se ukvarjajo z otrokom. Vseeno mislim, da to zelo hitro postane monotono. Jaz še vseeno mislim, da se mora delo razdeliti, razen če je eden od staršev doma, drug pa hodi v službo. Mislim pa, da to postane monotono, oziroma za vsakega po svoje, mogoče pa komu to bolj ustreza.Prvo leto je itak porodniški dopust. Dobro bi bilo, če bi ta porodniški dopust trajal malo dlje časa. Da bi vsaj otrok shodil in začel malo govoriti. Do nekje 18. meseca bi moral trajati porodniški dopust. To bi bilo idealno.

ZAKLJUČEK

J:Ali želite še kaj dodati?

S: Ne.

9.2.2. INTERVJU B

UVODNA VPRAŠANJA

J: Za uvod bi vas prosila, da mi poveste starost vašega otroka.

S: Ima 18 mesecev.

J: Koliko dopusta ste izkoristili? Predvsem me zanima očetovski dopust? Ali ste ga izkoristili v celoti? Sta imela s partnerko morda prenos?

S: Partnerka je v celoti izkoristila vse, kar ji je pripadalo. Meni je zdaj še ostalo mislim, da 15 dni. Na začetku sem od 75, kolikor jih je bilo na voljo, izkoristil 45. To je bilo takrat na začetku, ko se je otrok rodil. Potem sem še 15 dni izkoristil za obdobje ob prehodu v vrtec. Ker je poletni otrok, se je ženi porodniški dopust zaključil, otrok pa gre lahko v vrtec šele septembra.

J: Aha, potem ste vi uvajali otroka v vrtec?

S: Ja, v vrtec sem otroka jaz uvajal.

RAZUMEVANJE POJMA »AKTIVNO OČETOVSTVO«

J: Zanima me, kako bi vi opisali pojem aktivno očetovstvo? Kako pojem razumete?

S: Ali te zanima v fazi na začetku, ali zdaj?

J: Kakor želite. Lahko opišete oboje.

S: Na začetku je aktivno očetovstvo bolj to, da si čim bolj vpet v nek dnevni postopek družinskega življenja, da prevzameš skrb za otroka. To je od nege, potem, ko je malo večji, tudi kopanje, hranjenje, nošenje, uspavanje. V glavnem, da si čim bolj vpet v vso dogajanje, ker je otrok darilo partnerske zveze in so zadeve deljene. Ni, da ti pomagaš ženi, ampak pomagaš tudi sebi. Aktivno očetovstvo zame pomeni tudi to, da si čustveno prisoten, da zaznavaš otrokove potrebe in da si pripravljen prevzeti odgovornost.

J: Kako si predstavljate besedno zvezo idealni oče?
S: Jaz bi rekel, da idealen oče... vsi imamo neke ideale v glavi. Realnost je nekaj drugačnega. Sploh, ko si vpet v življenje služb, še ostalih aktivnosti. Pomoje bi rekel, da si čim bolj prisoten. Brez motilcev telefona ali česarkoli drugega. Idealni oče je tudi tak, ki zna priznati napake, se iz njih učiti in je otroku na voljo. Prisotnost se mi zdi pomembnejša od materialnih stvari ali pa od neke zunanje podobe uspešnosti.
J: Kakšno vlogo ima po vašem mnenju aktivno očetovstvo pri otrokovem razvoju?
S: Da bi zdaj lahko ovrednotil, kako bo z mojim otrokom, ne vem točno, ker otrokov razvoj traja. Upam, da bo pri večji starosti to, kar sedaj sadimo, da bo zares dobro. Da bomo šele takrat videli. Ampak, kar trenutno je, deluje dobro. Otrok je miren ... oziroma ne vem, če je to prava beseda. Mogoče bi rekel, da otroku posvetiva veliko pozornosti, mu pokaževa, kje so meje, ga spoštujeva, mu dajeva varnost in toplino. To mislim, da je najbolj pomembno, kar mu lahko dajeva.
J: Kaj pa glede družbenih pričakovanj - glede vloge očeta? Kaj se vam zdi, da se danes pričakuje od očeta?
S: Na družbena pričakovanja se ubistvu ne oziram. Sam sebi si dovolj, ne oziraj se na ostale. Opazuj otroka, bodi prisoten. To ja, da vprašaš neke strokovnjake. Da bi se pa preveč oziral na to, kaj si drugi mislijo, se pa ne.

DOŽIVLJANJE STARŠEVSKEGA IN ČETOVSKEGA DOPUSTA
J: Kako ste doživljali očetovski dopust ali pa starševski? Kako vam je bilo takrat?
S: Realno mi je bil zahteven prehod. Najprej iz partnerske oziroma zakonske zveze dveh oseb v družino, kjer smo trije. Prvo veliko nepredstavljive obveznosti oziroma obremenitve, na katere te nobeden prej ne pripravi. Tudi, če hodiš na šolo za starše ali pa karkoli. Tudi vsi prijatelji ti ponavadi olepšujejo situacijo. Definitivno so čudoviti trenutki, ampak so pa tudi zahtevni. Na primer neprespane noči. Ampak dokler tega ne občutiš, se tega niti ne zavedaš. Si pa takrat notri v tem in prevzameš vse, kar je potrebno. Skočiš v lekarno, pomagaš ženi, odneseš smeti, skuhaš in karkoli, kar je pač potrebno. Mogoče tudi to, da je zelo pomembno, ali živiš sam s svojo družino, ali imaš morda še pomoč starih staršev, prijateljev in drugih.
J: Ali imata dobro podporo okolice? Vama pomagajo?
S: Malo sva dislocirana od ostalih, niso čisto na dosegu roke. Ampak ob kakšni uri pa tudi lahko pridejo na pomoč.
J: Kakšne priložnosti in izkušnje vidite v pravici do dopusta, ki vam pripada? Ali se vam zdi zakonsko dobro urejena pravica?
S: Pravica se mi zdi super. Gledal sem tudi v Avstriji. Se mi zdi, da imajo celo daljše obdobje kot v Sloveniji, sploh za ženske. Mislim, da je dve leti. Sploh, ko otroka uvajaš v vrtec, vidiš, da bi bilo morda potrebno še malo. Otrok je imel pri nama 14 mesecev, pa je bil že dovolj gibalno razvit. Je hodil in vse.

Vidiš pa tudi tiste malčke, ki imajo 11 mesecev in so res tako, malo slabo pripravljeni. Če bi bila možnost, bi definitivno podprl, da bi se porodniški dopust še malo podaljšal. Je pa to, kar je omogočeno zdaj, dobro. Sem hvaležen. Morda še to, da s strani delodajalca nisem bil seznanjen, pa tudi jaz se ravno nisem pozanimal, da ti pripada še tri dni izrednega dopusta. To je ob rojstvu otroka.

J: Kako si s partnerico. delita nego za otroka, ko je bolan? Kdo navadno ostane doma?

S: S partnerico si nego za otroka razdeliva tako, da preveriva, kakšne službene obveznosti imava, ali pa, če so kakšne neprestavljive stvari. Se prilagodiva. Gledava tudi, kdo je zdrav. Nimava ravno problema s tem, da bi bila obremenjena, kdo bo doma, kdo ne bo.

J: Kako ste doživljali prehod nazaj iz očetovskega dopusta v delo?

S: Med očetovskim dopustom sem bil delno vpet v službo, tako, da nisem bil čisto razbremenjen. To mi je malo žal. Blazno se mi ni spremenilo. V obdobju, ko je otrok spal, sem malo tudi pogledal za službo.

J: Kako bi opisali svojo izkušnjo med očetovskim dopustom? Kako vam je bilo? Ali so bili kakšni izzivi? Kaj so bile kakšne dobre oziroma slabe stvari, dogodivščine?

S: Tukaj sem pa hvaležen, da mi je delodajalec to omogočal... da ni bilo nekih dodatnih vprašanj, ko sem povedal, da me nekaj časa ne bo, da imam planiran očetovski dopust. To je delodajalec sprejel in ni bilo težav. Kar se tiče same izkušnje, bi rekel, da je bil očetovski dopust zelo pomemben predvsem za vzpostavljanje odnosa z otrokom in za to, da sem se kot oče bolj zavedal svoje vloge. Izzivi so bili predvsem v začetnem obdobju, ko še ne veš točno, kaj otrok potrebuje, veliko je improvizacije in učenja sproti. Tudi pomanjkanje spanja ali prilagajanje novem ritmu je bil kar velik izziv. Po drugi strani so bili zelo lepi trenutki, ko vidiš napredek otroka, ko se začne odzivati.

J: Je bil torej delodajalec naklonjen?

S: Ja, delodajalec je bil naklonjen temu, da odhajam na očetovski dopust, seveda pod pogojem, da pa vseeno za kakšne nujne zadeve sem dosegljiv.

DELOVNO OKOLJE IN ZAKONODAJA

J: O tem sva že nekaj govorila, vseeno pa me zanima, kako bi ocenili odnos vaše organizacije do starševstva in odsotnosti z dela?

S: Odnos organizacije ob odsotnosti z dela zaradi starševstva bi opisal kot zadovoljivo. Seveda bi bilo veliko možnosti za izboljšanje, bi bila pa izkušnja lahko tudi veliko slabša. Sem slišal za primere recimo v privatnem sektorju, kjer so zelo nenaklonjeni negam in tem zadevam. Tukaj na srečo do sedaj ni bilo težav. Mislim, da je veliko odvisno od tega, kakšno razumevanje ima nadrejeni in kakšna kultura vlada v kolektivu.

J: Kako doživljate trenutno zakonodajno ureditev? Kaj bi še želeli spremeniti ali pa dodati? Rekli ste, da bi še malo časovno podaljšali. Ali je še kaj drugega?

S: Blazno se ne spoznam na te zadeve, niti ne spremljam. Razen to, kar smo govorili z znanci, da obstaja še daljše obdobje. Če bi bila možnost malo še podaljšati očetovski dopust, bi bil naklonjen temu. Sploh

pa za matere se mi zdi, da bi bilo dobro. Takrat tisto obdobje, ko je otrok majhen, je to res investicija v čustveno stabilnost otroka, da se naveže.

STALIŠČA IN PRIČAKOVANJA STARŠEV GLEDE SPOLNIH VLOG V DRUŽINI IN SKRBSTVENEGA DELA

J: Zanima me, kako je v vaši družini organizirano skrbstveno delo? Kako si s partnerico razdelita skrbstveno delo? Ali imata enako porazdeljeno?

S: Pri skrbstvenem delu sva si kar enakovredna. Imava tudi tabelo glede kakšnih trgovinskih nakupov. Tam gor zapisujeva zadeve. Ko pride neka periodika, na primer 14 dni, narediva spet nov nakup, ker se izogibava trgovin. Tisti, ki ima neko nalogo, to opravi. Glede nege otroka, kot na primer tuširanje, igranje z njim, pa je tako, da probava narediti, da je čim bolj enakomerno porazdeljeno. Na začetku sva bila bolj naklonjena temu, da je bila matera več z njim. To je za to, da se zave, da je mama ena in edina, oče pa potem pride pri drugem oziroma tretjem letu v ospredje in pokaže to moško figuro.

J: Ali imate kakšna stališča glede delitev vlog v družini. Ali se vam zdijo določena stališča boljša? Nekateri pari imajo doma striktno razdeljene vloge po spolih?

S: Midva s partnerko si delo doma razdeliva in gledava, kdo bolj uživa v nekih opravilih. Meni osebno je lepo dat stvari prati, oblačila. Žena malo bolj uživa v čiščenju in to nama ustreza. Kuhanje si razdeliva. Sprehode z otrokom probava opraviti skupaj, včasih je ločeno. Upoštevava prioritete, kaj je komu bolj všeč.

ZAKLJUČEK

J: Ali bi želeli še kaj dodati?

S: Mislim, da je očetovstvo čudovito. Je pa hkrati tudi odgovorno in zahtevno bolj, kot sem si predstavljal prej.

9.2.3. INTERVJU C

UVODNA VPRAŠANJA

J: Koliko je star vaš otrok?

S: Moj otrok je zdaj star že 20 mesecev.

J: Kako sta si s partnerjem razdelila dopust ob rojstvu otroka?

S: Izkoristila sem celoten porodniški dopust. To je 12 mesecev, potem sem izkoristila še del dopusta, ki mi je ostal še iz leta 2024, potem sem pa imela še za tri mesece podaljšan porodniški dopust. Tako, da sem izkoristila kar veliko dopusta. Moj mož je izkoristil celoten očetovski dopust. Že od začetka sva se tako dogovorila, saj se nama je zdelo pomembno, da sem v prvem obdobju jaz čim več z otrokom, hkrati pa, da je tudi partner vključen in prisoten od samega začetka.

RAZUMEVANJE POJMA »AKTIVNO OČETOVSTVO«

J: Kako bi opisali pojem aktivno očetovstvo? Kaj vam ta izraz pomeni?

S: Aktivno očetovstvo meni pomeni, da oče res pomaga pri vsaki dejavnosti in je tudi seznanjen z vsako dejavnostjo. Na primer, da zna previti otroka in ga tudi velikokrat previje, da se z njim ukvarja preko igre, hranjenja. Obadva sva res enakovredno vključena v starševstvo in skrb za otroka. Aktivno očetovstvo mi pomeni tudi to, da oče pozna otrokove navade, rutine in odzive, ne pa, da je to znanje samo na strani matere.

J: Kako si predstavljate idealnega očeta?

S: Idealnega očeta si predstavljam tako, kot sem opisala. Torej aktivno starševstvo, da sta oba starša enakovredno vključena, da obadva zadostujeva otrokove potrebe, se posvetiva razvoju otroka in se sproti učiva. Da vsak lahko prevzame, če drug starš manjka, vlogo in naredi opravila. Pa tudi idealen oče daje otroku veliko ljubezni, pa tudi meni, je čustveno prisoten, zna ponuditi občutek varnosti. Zdi se mi pomembno, tudi, da zna sodelovati s partnerko, da se znata pogovarjati in usklajevati glede vzgoje in vsakdanjih obveznosti.

J: Kakšno vlogo ima po vašem mnenju aktivno očetovstvo pri otrokovemu razvoju?

S: Aktivno očetovstvo pri otrokovem razvoju igra zelo pomembno vlogo. Mislim, da je očetovska figura zelo pomembna. Da je oče otroku zgled. Zato mislim, da mora biti oče prisoten.

J: Kakšno mnenje imate glede današnjih družbenih pričakovanj glede očeta? Tukaj sem bolj mislila na način, kako vlogo očeta vidi družba? Morda še vedno bolj tradicionalna vloga ali bolj moderna?

S: Mislim, da se je očetovska vlogo pri otroku v današnjem svetu zelo spremenila. Meni je všeč, da se je to spremenilo, ker očetje zdaj veliko bolj sodelujejo pri vseh aktivnostih, kot pa so včasih. Družba danes veliko bolj pričakuje, da bo oče vključen v vsakdanje naloge in ne samo v vlogo hranitelja družine. Menim, da je to pozitivna sprememba, ker razbremeni tudi mame in izboljša družinsko dinamiko. Meni je moj oče rekel, da mene v življenju ni previl, ampak, da sta to vse delali mami in babica. Moj oče je bil zelo prisoten pri meni, ampak teh stvari se pa ni nikoli lotil. Tako, da mislim, da se je v zadnjih parih desetletjih to zelo spremenilo. Očetje so toliko vpeti v skrb za otroka, kot so mame. Zdi se mi dokaj enakovredno.

DOŽIVLJANJE STARŠEVSKEGA IN MATERINSKEGA DOPUSTA

J: Kako ste doživljali čas, ko ste bili doma z otrokom, torej ob materinskem dopustu?

S: Meni je bilo doma zelo lepo, seveda naporno. Všeč mi je bilo, da sem bila doma, veliko časa z otrokom. Pridejo pa tudi trenutki, ko si mogoče zaželiš nekaj spremembe, ampak takrat je pa tudi vskočil partner, da sem imela kakšno prosto popoldne.

J: Kakšne priložnosti in izkušnje vidite v pravici do dopusta, ki vam pripada?

S: Všeč mi je bilo to, da imamo v Sloveniji kar nekaj porodniške, saj se mi zdi, da otrok v svojem prvem obdobju življenja zares kar dosti potrebuje mamo. Želela bi si, da bi bilo porodniškega dopusta še več.
J: Kako ste pa potem doživljali prehod nazaj na delo?
S: Na začetku, ko sem se vrnila na delo, me je bilo zelo strah, kako bo, ko bom prišla nazaj. Ampak potem mi je pa ta sprememba bila tudi že všeč, ker so me v službi zelo lepo sprejeli. Odločila sem se tudi za skrajšani delovni čas in delam po 6 ur. Tako ohranjam zelo dobro razmerje med zasebnim in službenim življenjem.

POGLED MATER
J: Kako ocenjujete partnerjevo vključenost v skrb za otroka?
S: S partnerjem pri skrbi za otroka skupaj sodelujeva. Kot sem že omenila, si vse delo razdeliva. Obadva vse delava. Partner je zelo samoiniciativen in se ne izogiba nobenemu opravilu, kar mi veliko pomeni in mi daje občutek, da nisem sama v skrbi za otroka.
J: Kako ste doživljali čas, ko je tudi partner koristil svoj del dopusta – očetovski dopust? Ali ste si vzeli kaj časa zase?
S: Partner je že na začetku veliko očetovskega dopusta izkoristil in takrat mi je privoščil, da sem jaz malo pospala, da je on kakšno stvar pospravil. Šel je tudi po opravkih. Če nama je zmanjkalo mleka, ali pa kaj drugega, je skočil v trgovino.
J: Če bi sedaj za nazaj gledali, ali bi isto izbrali, da bi vi izkoristili celoten starševski dopust, ali bi želeli kaj tudi prenesti na partnerja?
S: Če bi sedaj gledala za nazaj, bi naredila enako. Ne bi želela prenesti dnevov na partnerja. Mi je všeč, da sem se tako odločila.

DELOVNO OKOLJE IN ZAKONODAJA
J: Kako bi ocenili odnos vaše organizacije/delodajalca do starševstva in odsotnosti z dela zaradi starševstva?
S: Odnos delodajalca do starševstva in odsotnosti z dela bi ocenila kot zelo, zelo vredu, saj so res razumevajoči. Če otrok zboli in moram biti z njim doma, nimam nobenih problemov. Karkoli glede odsotnosti z dela nisem imela nikoli problemov. Zdi se mi, da so zelo družinsko orientirano podjetje.
J: Ali lahko to besedno zvezo *družinsko organizirano podjetje* malo obrazložite?
S: S tem mislim, da delodajalec razume, da imajo zaposleni družinske obveznosti. Omogočajo fleksibilnost, razumevanje ob bolniških odsotnostih in ne ustvarjajo pritiska, če moraš zaradi otroka ostati doma.
J: Katere dejavnike bi izpostavili kot največjo spodbudo za očetovo koriščenje dopusta? Oziroma, kaj mislite, da očete spodbudi k temu, da koristijo očetovski dopust?

S: Očetje dopust koristijo zato, da so z otrokom in da pomagajo svoji partnerki. Na ta način lahko zares preživijo skupaj čas. Pomembno vlogo pa ima tudi odnos delodajalca in družbena klima, ki očetovstvo spodbuja in ga ne vidi kot ovira za delo.
J: Ali se vam zdi zakonodaja vredu urejena? Bi želeli še kaj spremeniti ali pa dodati? Razen tega, ko ste rekli, da bi želeli daljši porodniški dopust?
S: Menim, da je zakonodaja vredu urejena. Mislim pa, da se bo glede podaljšanja tega obdobja v prihodnosti še kaj spremenilo.
J: Kaj pa mislite, da bo v prihodnosti drugače?
S: Mislim, da se bo v prihodnosti zakonodaja še bolj prilagajala potrebam družine, pa tudi enakovredna delitev dela in skrbi za otroka bo postala še bolj normalizirana.

STALIŠČA IN PRIČAKOVANJA GLEDE SPOLNIH VLOG V DRUŽINI IN SKRBSTVENEGA DELA

J: Kako je v vaši družini organizirano skrbstveno delo, kot na primer hranjenje, uspavanje in igra?
S: V naši družini je skrbstveno delo organizirano tako, da se pri uspavanju izmenjujeva. Enkrat otroka uspava eden od naju, drugič drug. Igramo se ponavadi skupaj. Tudi hranimo se skupaj, saj imamo itak skupne obroke. Na primer skupaj skuhamo večerjo in potem skupaj pojemo za mizo. Želiva si tudi, da se otrok teh navad navadi in rutine.
J: Ali vama družina stoji ob strani? Vama pomaga?
S: Ja, družina nama zelo pomaga in nama stoji ob strani. Po obeh straneh. Moja družina je sicer malo bolj oddaljena, po moževi strani pa, ker živimo v isti hiši, ampak v različnih nadstropjih, starši kdaj pa kdaj popazijo na otroka, če imava midva kakšne opravke.
J: Kakšna družbena pričakovanja glede materinstva in očetovstva zaznavate v svojem okolju?
S: Mislim, da se je mišljenje zelo spremenilo in da pri delitvi dela ni več takih tradicionalnih navad. Tukaj v okolici Ljubljane teh tradicionalnih delitev ni več. Ko pa gledam na Gorenjskem pri mojih prijateljicah, bi pa rekla, da je mogoče še vedno taka strožja delitev dela, kaj počne moški in kaj počne ženska. Pri nas pa je tako, da smo vsi vpeti v delo.
J: Ali lahko še malo bolj opišete to strožjo delitev?
S: Pri nekaterih družinah je še vedno prisotno prepričanje, da je skrb za gospodinjstvo in otroke predvsem naloga ženske, moški pa so bolj usmerjeni v delo izven doma. Mislim, da se to tudi kaže v manjši vključenosti očetov v vsakodnevno rutino otroka.
J: Kakšno pa je vaše stališče glede delitve vlog v družini?
S: Moje stališče glede delitve vlog v družini je tako, da zagovarjam enakovredno delitev vlog, kjer se partnerja prilagajata glede na svoje zmožnosti, želje in trenutno situacijo. Menim, da toga delitev po spolu ni smiselna in da je za otroka najboljše, da vidi sodelovanje in povezanost obeh staršev.

ZAKLJUČEK

J: Ali bi želeli še kaj dodati?

S: Ne, to je to.

9.2.4. INTEVJU D

UVODNA VPRAŠANJA

J: Kakšna je starost vašega otroka?

S: Moj otrok je star dve leti in pol.

J: Koliko dopusta ste izkoristili ob rojstvu otroka? Koliko ga je vaš partner?

S: V kolikor je mišljen starševski dopust, sem jaz, kot mama, vzela ves dopust. Oče je koristil očetovski dopust, mislim, ga je koristil takoj po porodu, in sicer 2 tedna oziroma 10 dni.

RAZUMEVANJE POJMA »AKTIVNO OČETOVSTVO«

J: Kakšen pomen ima za vas pojem aktivno očetovstvo? Kako bi ga opisali?

S: Aktivno očetovstvo mi pomeni, da je oče prisoten in dejaven pri skrbi za otroka, da sodeluje pri vseh opravilih v zvezi z otrokom, hkrati pa je na voljo svoji partnerki. Prevzame svoj del odgovornosti za razvoj in skrb za otroka. Začne se že z rojstvom otroka.

J: Kako bi po vaše izgledal idealen oče?

S: Idealnega očeta zagotovo ni, lahko pa se približa idealu. Mislim, da so lastnosti, ki očete naredijo idealne: odgovornost, potrpežljivost, čustvena dostopnost, prisotnost… Pri tem je pomembno, da se oče trudi po svojih najboljših močeh, da je otrok priskrbljen, ima zadovoljene vse osnovne potrebe in da mu da občutek, da mu je vedno na voljo. Tak oče poskrbi tudi za disciplino in je odločen pri postavljanju mej. Pomembno je tudi, da sta oče in mama usklajena glede načina vzgoje, ki jo prakticirata.

J: Kakšno vlogo ima po vašem mnenju aktivno očetovstvo pri otrokovemu razvoju?

S: Aktivno očetovstvo ima po mojem mnenju močno vlogo pri otrokovem razvoju. Oče je otroku zgled in tudi njegov način življenja vpliva na otrokov pogled na svet in na njegovem delovanju v prihodnje. Aktivno očetovstvo vpliva tudi na otrokovo samopodobo v odraslosti. Oče tako vpliva na kognitivni, gibalni in emocionalni razvoj otroka.

J: Kakšna so po vašem mnenju družbena pričakovanja v današnjem svetu kar se tiče očetove vloge? Ali se vi s temi pričakovanji strinjate?

S: Današnja družbena pričakovanja so, da oče aktivno sodeluje pri vzgoji otrok. Poleg ekonomske preskrbljenosti mora poskrbeti še za ukvarjanje z otrokom, kar vključuje: branje pravljic, vključitev v jutranjo in večerno rutino, pomoč pri šolskih obveznostih, udeležba na roditeljskih sestankih in govorilnih urah in drugo. Z družbenimi pričakovanji se strinjam, saj je za otroka izredno pomemben prisoten oče.

DOŽIVLJANJE STARŠEVSKEGA IN MATERINSKEGA DOPUSTA

J: Kako ste doživljali materinski in starševski dopust po rojstvu otroka?

S: Dopust je obema prišel prav, predvsem zaradi navajanja na nov življenjski slog z dojenčkom. Meni je bilo veliko lažje, da je bil partner takoj po porodu doma in nama je nudil fizično in psihično podporo in pomoč pri vseh opravilih. Partnerju je bilo všeč, da se je lahko v miru navadil previjanja in skrbi za otroka, brez razmišljanja o službenih obveznostih.

J: Na kakšen način ste se s partnerjem dogovorili o delitvi starševskega dopusta?

S: S partnerjem sva takoj sklenila, da bom starševski dopust v celoti koristila jaz. Mislim, da na začetku dojenček bolj rabi mamico, sploh zaradi dojenja. Odločitev nama je bila zaradi omenjenega samoumevna.

J: Kakšne priložnosti vidite v pravici do dopusta, ki vam pripada?

S: Dopust nama je dal priložnost, da se lahko poveževa z otrokom in se tudi spočijeva, saj so bile noči kar pestre, z malo manj spanja kot prej, se izobraziva ter učiva o negi in skrbi za otroka. Všeč nama je bilo, da smo imeli skupen čas. Mislim, da je to potrebno, da se lahko v celoti posvetiš svojemu novemu malemu bitjecu.

J: Kako ste potem doživljali prehod nazaj v delovno okolje?

S: Prehod iz dopusta nazaj na delo je potekal gladko in povsem pričakovano. Najprej sem hčerko začela uvajati v vrtec. Vsak dan je bila v vrtcu dlje časa, tako da se je na srečo hitro uvedla. Na začetku je bil prihod v službo malce težak, saj je bilo v podjetju veliko novosti. Dosti stvari sem tudi pozabila, tako da sem morala veliko znanja od prej tudi obnoviti. Prehoda nazaj na delo sem se veselila, saj sem med porodniškim dopustom pogrešala več socialnega stika, kar mi je veliko pomenilo. Zadovoljna sem bila, da sem se spet začela počutiti bolj produktivno in da sem se lahko z drugimi pogovarjala tudi o drugih stvareh, ne samo o otroku. Mislim, da mi je pomagalo, da sem se mesec pred vstopom v službo začela psihično pripravljati na to.

POGLED MATER

J: Kako bi ocenili partnerjevo vključenost v skrb za otroka?

S: Partner je bil na začetku bolj malo vključen v skrb za otroka. Opažam pa, da se z naraščanjem starosti otroka njegova vključenost v skrb in vzgojo povečuje. Ko je bila hčerka dojenček, sem zanjo v večini skrbela jaz. Ko pa se je hči začela samostojno gibati in prehranjevati, pa se je tudi partner bolj vključil. Sedaj ko je že malo starejša, veliko stvari počneta skupaj. Mislim, da je trenutno oče primerno vključen v skrb in vzgojo otroka.

S: Kako ste doživljali čas, ko je tudi partner koristil svoj del dopusta – očetovski dopust?

J: Kot sem že omenila, je partner koristil svoj del dopusta prva dva tedna po prihodu iz porodnišnice. En del dopusta mu je še ostal. Ta čas mi je ostal v lepem spominu, saj sem takrat najbolj potrebovala podporo in prisotnost nekoga, ki mu zaupam. Super je bilo, da sva se skupaj učila skrbeti za dojenčka in se med seboj podpirala ter si izmenjevala mnenja oziroma predloge za izboljšave. Prav pa mi je prišla tudi pomoč pri gospodinjskih opravilih in skrbi za druge vidike bivanja.
J: Ali bi si želeli, da bi partner koristil več ali manj dopusta? Zakaj ja ali ne?
S: Definitivno bi si želela, da bi partner takrat koristil več dopusta, vsaj en mesec po porodu. Namreč, ko je odšel po dveh tednih v službo, se še nisem počutila dovolj sposobno in močno, da opravim vsa opravila, ki naj bi jih uredila. Manjkal mi je socialni stik, sploh pogovor. Na začetku je bilo težko, vendar je z vsakim dnevom postajalo lažje. Moje mnenje je, da bi moralo očetom pripadati več dopusta v prvih tednih po porodu, saj bi to pozitivno vplivalo na otroka, hkrati pa tudi na mamico.

DELOVNO OKOLJE IN ZAKONODAJA

J: Kako bi ocenili odnos vaše organizacije do starševstva in odsotnosti z dela zaradi starševstva?
S: V službi nimam težav zaradi morebitnih odsotnosti z dela oziroma nasploh zaradi starševstva. Direktorica ima prav tako 2 otroka, mlajša od štirih let in me je od začetka popolnoma razumela ter me podpirala. Je pa res, da opravljam delo na računalniku, tako da v kolikor pride do nujne situacije, lahko delo opravim tudi od doma.
J: Katere dejavnike bi izpostavili kot največjo spodbudo za očetovo koriščenje dopusta? Katere dejavnike bi izpostavili kot oviro?
S: Spodbude za koriščenje očetovega dopusta so predvsem želja po aktivni vlogi pri skrbi za otroka, podpora partnerke ter razumevanje in podpora delodajalca, ovire pa predstavljajo strah pred negativnimi posledicami na delovnem mestu, finančni razlogi, pa tudi tradicionalni družbeni vzorci, ki očeta postavljajo predvsem v vlogo hranilca družine.
J: Kako doživljate trenutno zakonodajno ureditev? Kaj bi želeli spremeniti ali pa dodati?
S: Kot sem že omenila, bi bilo smiselno podaljšati razpoložljivost dopusta za očete. Po mojem mnenju bi bilo tudi dobro, da bi porodniška trajala vsaj kakšen mesec več, saj je otroku stik oziroma čas z mamico v prvih letih zelo pomemben.

STALIŠČA IN PRIČAKOVANJA GLEDE SPOLNIH VLOG V DRUŽINI IN SKRBSTVENEGA DELA

J: Kako je v vaši družini organizirano skrbstveno delo?
S: S partnerjem si gospodinjska opravila deliva. Prav tako oba poskrbiva za otroka. Oba se z njim igrava, oba ga hraniva in previjava.
J: Kakšna družbena pričakovanja glede materinstva in očetovstva zaznavate v svojem okolju?

S: V svojem okolju zaznavam čedalje bolj moderna pričakovanja družbe. Če je bila včasih bolj pogosta delitev, da je mati bolj skrbela za otroke, oče pa je skrbel za finančno plat, lahko rečem, da je danes drugače. Zdi se mi, da v družbi ni več razlik, kot so bile včasih.
J: Kakšno pa je vaše stališče delitve vlog v družini?
S: Kot sem že omenila, s partnerjem si doma deliva delo in oba opravljava vsa opravila. Mislim, da mora biti delitev v družini enakovredna.

ZAKLJUČEK
J: Ali bi želeli še kaj dodati?
S: Ne.

9.2.5. INTERVJU E

UVODNA VPRAŠANJA
J: Koliko je star vaš otrok?
S: Moj otrok je star 13 mesecev.
J: Zanima me, koliko dopusta ste izkoristili in koliko ga je izkoristil vaš partner? Torej očetovski, starševski, materinski?
S: Jaz sem svojega materinskega in starševskega izkoristila v celoti. Oče je izkoristil takoj ob rojstvu tistih 15 dni, ki mu jih pripada. Še enkrat med letom je zdaj do prvega leta starševski dopust še 15 dni. Plan pa je, da bi vsako leto še dodatnih 15 dni izkoristil. Ker mu pripada 60 dni starševskega dopusta.

RAZUMEVANJE POJMA »AKTIVNO OČETOVSTVO«
J: Kako bi opisali pojem aktivno očetovstvo? Kaj vam ta izraz pomeni oziroma kako ga razumete?
S: Pojem aktivno očetovstvo meni pomeni, da se oče aktivno vključuje v vse vidike skrbi za otroka. To je od uspavanja, hranjenja... Na začetku je bilo pri nas predvsem tako, da je prevzel tudi gospodinjska dela. Torej, da pomaga mami.
J: Kako bi po vaše izgledal idealen oče?
S: Jaz imam vredu moža, ki se je zares vnesel in mu je šlo zelo dobro. Bil je velika podpora. Idealnega očeta si predstavljam kot neka podpora mami, ker se pa oba starša srečujeta z nečim novim, sploh če je to prvič, da sta starša. Torej, da pomaga pri umivanju, hranjenju, če je flaška, da zna uspavati otroka in se že od začetka uči. Pa seveda gospodinjska opravila, ker na začetku ni bilo časa, da bi jaz to delala.
J: Kakšno vlogo ima po vašem mnenju aktivno očetovstvo pri otrokovemu razvoju? Ali se vam zdi vloga očeta pomembna? Pa da je prisoten?
S: Mislim, da je vloga očeta in da je prisoten pri otrokovem razvoju zelo pomembna. Sploh pa to, da se že od začetka vzpostavlja vez. Ne samo z mamo, ampak tudi z očetom. Nekateri sicer rečejo, da otroci

očeta ne potrebujejo do nekje tretjega leta starosti, jaz pa mislim, da to ni res. Mislim, da se na otroku zelo pozna, da je oče od začetka prisoten in priseben ter da sodeluje.

J: Kakšna so po vašem mnenju današnja družbena pričakovanja glede vloge očeta? Ali se z njimi strinjate? Kakšna so vaša stališča?

S: Mislim, da so se družbena pričakovanja glede očeta zelo spremenila. V sodobni družbi se očetje veliko več vključujejo, kot pa so se včasih. Tudi nase očetje prevzemajo veliko vlog.

DOŽIVLJANJE STARŠEVSKEGA IN MATERINSKEGA DOPUSTA

J: Zanima me, kako ste doživljali obdobje, ko ste bili z otrokom doma na porodniškem dopustu?

S: To je bilo zelo lepo obdobje. Jaz sem se imela lepo. Je pa to res tudi odvisno od vsakega otroka. Mi res nismo imeli težav. Mala je bila dobrovoljček, veliko časa smo preživeli na morju. Jaz moram povedati, da je bilo to eno izmed lepših obdobij.

J: Kakšne priložnosti in izkušnje vidite v pravici do dopusta, ki vam pripada?

S: Priložnost je ravno to povezovanje z otrokom. Da je res ta čas namenjen otroku. Mnogi rečejo, da je ta čas še prekratek, ampak je enkrat potrebno narediti rez. Ravno sem brala, kako staršem podaljšujejo Skandinavske države obdobje.

J: Ja, jaz sem sploh za Švedsko opazila. So pa tudi drugi sogovorniki izpostavili, da bi si želeli, da bi bili lahko dalj časa doma.

S: Ali pa, da bi vsem omogočili štiri ure dela, pa bi bilo to plačano, ta razlika. Ne pa tako, kot je sedaj, ko si mnoge družine ne morejo privoščiti tega zaradi izpada dohodka.

J: Aha, da bi na primer delal 5 ur, potem pa si 3 ure še doma z otrokom?

S: Tako, ja. Pa, da je ta možnost, ko si ti na primer 3 ure doma, tudi plačano. Ker trenutno to ni plačano. Obstaja možnost, da delaš skrajšani delovni čas, plačajo se ti prispevki, plače pa ne dobivaš.

J: Kako ste doživljali prehod nazaj v delo? Zdaj, ko ste ravno prišli nazaj?

S: Preden sem prišla nazaj na delo, sem mislila, da bo še hujše, ker po enem letu se zares odklopiš od dela. Pa tudi možgani potrebujejo nekaj časa, da prideš nazaj v delo. Ampak moram povedati, da ni bilo tako hudo, kot sem si predstavljala da bo. Je pa tudi res, da je odvisno tudi od otroka. Mi nismo imeli težav z uvajanjem v vrtec. Tudi delo od doma mi omogoča neko fleksibilnost.

J: Ko ste ravno omenili vrtec me zanima, kdo je otroka uvajal v vrtec?

S: Otroka sem v vrtec jaz uvajala sama.

J: Kako si pa s partnerjem delita nego za otroka? Kdo ostane doma, če je bolan?

S: Zaenkrat smo imeli samo dva dni nege, ker sem sveže nazaj v službi. Ker je punčka še majhna in se še doji, zaenkrat jaz ostanem doma. Ko bo pa malo večja, pa si bova razdelila. V pretežni meri je to mama, ampak če bo na primer kdaj kakšna poškodba, je tudi partner pripravljen ostati doma.

POGLED MATER

J: Prej ste že nekaj omenili, ampak me vseeno zanima, kako ocenjujete partnerjevo vključenost v skrb za otroka?

S: Tako, kot sem rekla. Jaz nimam pripomb za partnerjevo vključenost. Zdaj smo se vsi skupaj privadili na družino. Se mi zdi, da smo dobro utečeni. Tudi kopanje, previjanje, vsa opravila, tudi hranjenje, ker je tudi že normalno hrano. Od začetka že je bil partner vključen in mi je bil v pomoč. Tudi zdaj se za vrtec dogovoriva, kdo pokriva katere dneve.

J: Kaj pa takrat, ko je bil tudi oče doma? Kako ste doživljali čas, ko je partner koristil svoj del dopusta? Ali ste takrat občutili kaj več razbremenitve?

S: To je bilo pa najboljše, ker je pa moj mož ravno menjal službo. Tako, da je bil dejansko en mesec in pol po mojem porodu doma. Tistih 15 dni, ki jih je bilo za njega, je bilo čisto premalo. Ker mama ne more sama. En mesec bi zagotovo potrebovala pomoč. No, razen, če imajo starši v hiši še koga drugega, ki jim lahko pomaga. Ampak takrat sem jaz res skrbela samo za otroka pa za to, da je jedla. Vse ostale stvari je prevzel on.

S: Ali imata tudi kje v bližini družino, ki vama lahko priskoči na pomoč? Ali pa kakšni znanci, če bi bilo nujno?

J: Družina je in ni blizu. Dvajset kilometrov stran. Babice so s kuhanjem zelo pripomogle. Je pa vseeno drugače. To, da je nekdo ves čas zraven tebe, res veliko pomeni.

DELOVNO OKOLJE IN ZAKONODAJA

J: Kako bi ocenili odnos vaše organizacije, torej delodajalca, do starševstva in odsotnosti z dela zaradi starševstva?

S: Tukaj, kjer sedaj delam, nimam težav. Vedno so razumeli. Tudi v nosečnosti, ko sem en mesec prej odšla na porodniško. Tudi zdaj se mi prilagajajo. Omogočajo mi delo od doma, tudi v primeru, ko sem imela nego, ni bilo nobenega vprašanja. Takoj razumejo, da je otrok majhen. Res ne smem nič slabega povedati.

J: Kakšna pa se vam zdi trenutna zakonodajna ureditev? Prej ste že rekli, da bi želeli, da bi bilo plačane še tiste ure, ko je mama doma. Ali je še kaj takega?

S: Trenutna zakonodajna ureditev je dobra. Vseeno pa z vidika očetov, pa tudi z vidika delodajalcev bi rekla, da bi bilo dobro, da ne bi bila samo strnjena oblika, torej 15 dni. Da bi se očetom kdaj omogočilo tudi krajše koriščenje. Ker izpad za podjetje v 15 dneh, ko očeta ni... delodajalcem to ni najbolj všeč.

STALIŠČA IN PRIČAKOVANJA STARŠEV GLEDE SPOLNIH VLOG V DRUŽINI IN SKRBSTVENEGA DELA

S: Kakšna družbena pričakovanja glede materinstva in očetovstva zaznavate v svojem okolju?

J: V okolju zaznavam, da smo dosti moderna družba. Vloge se vedno bolj prepletajo. Mi v hecu rečemo, da nas, mater, sploh ne bi več potrebovali, če bi očetje še dojiti imeli možnost. Očetje zares prevzemajo veliko nalog.

ZAKLJUČEK

S: Ali bi želeli še karkoli dodati?

J: Ne.

9.2.6. INTERVJU F

UVODNA VPRAŠANJA

J: Za začetek bi vas prosila, da mi poveste, koliko je star vaš otrok.

S: Moj sin je star dve leti in en mesec.

J: Koliko dopusta ste izkoristili vi in koliko vaša partnerka? Očetovski in starševski dopust?

S: Moja partnerka je bila doma 12 mesecev. Tako, da je izkoristila celoten dopust. Jaz sem ob rojstvu otroka izkoristil 15 dni očetovskega dopusta, kasneje pa še 30 dni starševskega.

J: Torej, če prav razumem, niste vsega dopusta v celoti izkoristili takoj po rojstvu?

S: Ne, nisem. To pa z namenom. Zdelo se mi je smiselno, da nekaj dni prihranim za kasneje, če bi prišlo do kakšne nepredvidene situacije.

RAZUMEVANJE POJMA »AKTIVNO OČETOVSTVO«

J: Kako vi razumete pojem aktivno očetovstvo?

S: Zame aktivno očetovstvo pomeni, da si prisoten na vseh ravneh. Da nisi samo fizično tam, ob otroku. Da si zraven pri vsakdanjih stvareh, ki se mogoče na prvi žogo zdijo manj pomembne, to je oblačenje, hranjenje, igra in pogovor. Da si zraven pri vsej tej rutini.

J: Kako bi opisali idealnega očeta?

S: Ne bi rekel, da ideal sploh obstaja v nekem popolnem smislu. Zame je dober oče tisti, ki je zanesljiv. Da otrok ve, da se lahko nanj zanese. Pa tudi, da zna postaviti neke meje in pravila, ne pa samo ugajati.

J: Kakšno pa se vam zdi, da igra vlogo aktivno očetovstvo pri otrokovem razvoju?

S: Mislim, da aktivno očetovstvo zelo vpliva na otrokovo samostojnost, pa tudi na njegov občutek varnosti.

J: Kako pa doživljate družbena pričakovanja glede vloge očeta danes? Kaj bi lahko rekli za današnjo družbo?

S: Po eni strani se pričakuje, da je oče vključen, po drugi strani pa se mi zdi, da družba še vedno bolj tolerira odsotnost očeta kot pa odsotnost matere. Če mame ni zraven, je to hitro problem in polno predsodkov, če pa ni očeta, pa je to kar pogosto sprejeto.

DOŽIVLJANJE STARŠEVSKEGA IN OČETOVSKEGA DOPUSTA

J: Kako ste doživljali čas, ko ste bili doma z otrokom na očetovskem oziroma na starševskem dopustu?

S: Iskreno, mi je bil ta čas precej drugačen, kot sem si ga prej predstavljal. Misli sem, da bo bolj umirjeno, pa ni bilo. Bilo je veliko prilagajanja, improvizacije, učenja, dvomov vase, saj je bila to prva izkušnja zame. Vseeno pa moram poudariti, da mi je bilo lepo obdobje.

J: Kaj vam je bilo najtežje?

S: Najtežje mi je bilo, ko sem bil utrujen in tisti občutek, da si ves čas na preži, kaj se dogaja. Tudi, ko otrok spi, nikoli zares ne izklopiš.

J: Kako sta se s partnerko dogovarjala glede delitve nalog v tem času?

S: S partnerko sva se glede delitve nalog dogovarjala sproti. Ni bilo neke jasne delitve. Če je bilo treba iti kaj v trgovino iskati, sem ponavadi jaz skočil. Tudi na začetku sem malo več postoril v gospodinjstvu, partnerka pa se je več posvečala otroku. Tudi zato, ker je dojila.

J: Kakšne priložnosti vidite v pravici do dopusta, ki vam pripada kot očetu?

S: Priložnost je predvsem v tem, da se lahko zares vključim in poskrbim za otroka in partnerko. Brez te pravice bi verjetno bil več v službi in bi tudi marsikaj zamudil. Pa tudi ne predstavljam si, da bi morala partnerka od začetka sama poskrbeti za otroka.

J: Kako pa ste potem doživljali prehod nazaj v delo?

S: Ta prehod sem doživljal kar stresno. Imel sem občutek, da sem razpet med službo in domom. Na delu sem veliko razmišljal o otroku, doma pa o obveznostih v službi. Sem potreboval kar nekaj časa, da sem našel nekakšno ravnovesje.

J: Kakšno podporo ste imeli iz okolja?

S: Od okolja nama je najbolj pomagala družina. Od nje sva dobila veliko nasvetov, pa tudi veliko kuhane hrane. To nama je veliko pomenilo.

J: Ali imate družini blizu?

S: Ja, moja družina je zelo blizu doma, od partnerke malo dalj stran, ampak vseeno blizu.

J: Kdo od vaju je uvajal otroka v vrtec?

S: Otroka je v vrtec uvajala partnerka.

J: Kako se je preživeti čas doma med koriščenjem dopusta odražal v odnosu z otrokom?

S: Zdi se mi, da me sin doživlja kot enakovrednega starša. Mislim, da je to posledica tega, ker sem res veliko časa želel preživeti z njim in sem se mu posvečal. Zdaj pa isto stremim k temu, da mu dam čim več pozornosti.

DELOVNO OKOLJE IN ZAKONODAJA

J: Kako bi ocenili donos vašega delovnega okolja do starševstva in odsotnosti z dela zaradi starševstva?

S: Odnos delovnega okolja do starševstva bi na splošno ocenil kot korekten, ne pa idealen. Omogočili so mi odsotnost, ko sem koristil starševski oziroma očetovski dopust, ni pa bilo veliko razumevanja za to, da bi bil popolnoma nedosegljiv.
J: Kaj bi izpostavili kot oviro pri koriščenju dopusta?
S: Kot oviro mislim, da je še vedno prisoten pritisk, da moraš biti na voljo. Tudi, če nisi uradno v službi, se pričakuje, da si dosegljiv. Po eni strani razumem delodajalca, po drugi strani pa se mi to ravno ne zdi prav.
J: Kako pa doživljate trenutno zakonodajno ureditev?
S: Trenutno mislim, da je zakonodaja dobra. Ampak bi lahko bile še kakšne izboljšave. Sploh glede trajanja starševskega dopusta.

STALIŠČA IN PRIČAKOVANJA STARŠEV GLEDE SPOLNIH VLOG V DRUŽINI IN SKRBSTVENEGA DELA
J: Kako je v vaši družini organizirano skrbstveno delo?
S: Skrbstveno delo je pri nama dokaj porazdeljeno. Oba se z otrokom igrava, ga hraniva, uspavava. Nikjer se ne počutim izključen.
J: Kdo navadno ostane doma, če otrok zboli?
S: Glede nege za otroka se dogovarjava glede na najine urnike in obveznosti. Ni avtomatično kar tako, da ostane z njim doma mama.
J: Kakšna družbena pričakovanja glede očetovstva zaznavate v svojem okolju?
S: Opažam, da so očetje sicer pohvaljeni že za osnovne stvari, kar se mi zdi malo smešno. Na primer, ko oče previje otroka, pa so nekateri zelo navdušeni nad tem. Meni se to zdi samoumevno. Skrb za otroka se mi zdi samoumevna, ne pa neka izjema.
J: Kakšno je vaše stališče glede delitve vlog v družini?
S: Menim, da morajo biti vloge v družini prilagodljive. Najbolj pomembno se mi zdi, da se partnerja pogovarjata in skomunicirata stvari med sabo.

ZAKLJUČEK
J: Ali bi želeli še kaj dodati?
S: Morda bi dodal še to, da bi bilo dobro, da se o očetovstvu govori bolj realno. Ni samo lepo, ampak je tudi naporno.

9.2.7. INTERVJU G

UVODNA VPRAŠANJA
J: Koliko je star vaš otrok?
S: Moj otrok ima dve leti.

J: Koliko dopusta ste izkoristili? Tukaj mislim starševskega in očetovskega?
S: Jaz sem bil na začetku doma nekje 45 dni. Porabil sem vseh 15 dni očetovskega dopusta in 30 dni starševskega dopusta. Očetovski dopust sem takoj ob rojstvu pokoristil v celoti, potem sem pa še en mesec koristil starševski dopust. Pri starosti dveh let otroka mi je zaenkrat ostalo še 12 dni. Sem pa dve poletji združil kolektivni in starševski dopust, da smo bili doma lahko cel mesec. Imam pa jaz tako službo, sem voznik kamiona, zato z ženo poskušava tudi kombinirati. Mene včasih cele dneve ni doma, na primer od ponedeljka do petka. Zato se mi zdi dobro, da je drugače urejeno, kot je bilo prej. Da bi bil jaz samo 14 dni doma, potem bi pa moral že iti nazaj v službo, otroka dolgo ne bi videl, ker bi moral voziti.

RAZUMEVANJE POJMA »AKTIVNO OČETOVSTVO«
J: Kako razumete pojem aktivno očetovstvo? Kaj vam ta izraz pomeni?
S: Pojem aktivno očetovstvo mi pomeni, da partnerki pomagam pri opravilih, pri skrbi za otroka, da ga previjem, nahranim, se z njim ukvarjam. Pa tudi, da sem čim več z otrokom, da skupaj preživimo veliko časa, da gremo na kakšen izlet. V današnjem tempu življenja ti služba vzame ogromno, zato pride prav, da si lahko malo več doma.
J: Kako bi po vašem izgledal idealen oče?
S: Zame je idealen oče tak, ki je veliko z otrokom. Idealnega v današnjem času ni. Tako jaz razmišljam. Vseeno pa se je potrebno truditi in izkoristiti čim več časa z otrokom. Da si čim več na voljo otroku.
J: Kakšno vlogo pa ima po vašem mnenju aktivno očetovstvo pri otrokovem razvoju?
S: Mislim, da to, da je oče bolj vključen pri otroku, pozitivno vpliva nanj. Je čisto drugače, ali je oče prisoten, ali pa ne. Mama ima bolj mehko srce in več popušča. Oče manj popušča in lažje odloča. Pa to ni v smislu, da otroka tepeš ali pa kaj takega, ampak so pa določene stvari, kjer je boljše, da je oče prisoten. Mislim, da ima potem taka vzgoja za kasnejša leta boljši vpliv. Na primer, da zna otrok bolj ceniti stvari in tako.
J: Kakšna so po vašem mnenju današnja družbena pričakovanja glede vloge očeta? Ali se z njimi strinjate?
S: Ja, mislim, da se danes očete več vključuje, kot se jih je včasih. Mislim, da je malo drugače in da je boljše, kot je bilo včasih. Mislim, da sem jaz veliko več vključen v vzgojo in skrb za otroka, kot pa so bili očetje včasih.
J: Kdo pa je otroka uvajal v vrtec?
S: Otroka je v vrtec uvajala partnerka.
J: Kdo od vaju pa vzame nego otroka, če zboli?
S: Če zboli za vikend, potem ponavadi jaz ostanem z njim doma, če je pa med tednom, ko imam jaz ravno vožnje, pa z njim doma ostane partnerka. Zaradi narave dela partnerka večkrat ostane z njim doma. Sploh, če na hitro pride. V službi imam vredu dogovorjeno, ampak se mi zdi, da pa nikjer ravno ne

marajo, da očetje prevečkrat ostanejo z otrokom doma. Bolj razumejo, če mama ostane doma. Tudi mislim, da je sin bolj navezan na mamo, kot pa name. Če je ni, sem tudi jaz dober... ampak, če bi pa moral izbirati, bi verjetno on izbral raje njo.
J: Vi tudi kdaj med vikendi in prazniki delate, a ne?
S: Ja, če je praznik sredi tedna, potem moram delati. Če je pa vikend, pa delam mogoče dvakrat na leto. Ni spet tako pogosto. Včasih kakšno soboto moram delati.
J: Ali ste pred tem, ko ste postali oče, več delali tudi za vikend, pa se je to potem spremenilo ob rojstvu otroka?
S: V službi se lahko za sproti dogovarjam, da kdaj ne bom vozil, če nekaj imam. Drugače je pa narava dela taka, da vozim v tujino in se zato ne morem kar spomniti, da bi bil pa kar cel teden doma. Lahko tako, če pride nekaj vmes in prej povem. Ne morem pa ves čas tega delati, tudi ne vidijo ravno radi tega. Mi pa gredo na roke, če je kaj pomembnega.

DOŽIVLJANJE STARŠEVSKEGA IN OČETOVSKEGA DOPUSTA
J: Kako ste doživljali obdobje, ko ste imeli očetovski in starševski dopust in ste bili doma z otrokom? Kako vam je bilo? Ali ste imeli kakšne izzive ali pa lepe stvari, ki se jih spominjate?
S: Med dopustom, ko sva bila z otrokom sama, sem se z njim veliko ukvarjal. Veliko sva se crkljala, malo sem ga razvajal. Bilo je lepo, poletje je bilo. Zjutraj sva se naspala, sva imela poseben ritem. Ko sva se naspala, sem ga dal v voziček in sva šla en krog po vasi. Potem sva se včasih ustavila pri babi in dediju na čaju, potem domov, sem ga dal spat, potem sem jaz malo postoril stvari po hiši. Ker ko otrok čuje, ne moreš ravno veliko delati drugih gospodinjskih stvari. Potem sva kaj na hitro skuhala, ali pa pogrela kosilo, da sva mamico pričakala s kosilom, potem je pa že partnerka prišla. Sem poskusil ta čas, ko sem bil z otrokom, dobro izkoristiti.
J: Ali je prišlo tudi do kakšnih izzivov? Ste se kaj lovili s partnerko na začetku?
S: Ja, je bilo kar nekaj izzivov. Ni vse tako idealno, kot nekateri pravijo. En primer je na primer bil decembra, nekaj dni pred božičem, sva imela oba s partnerko dopust vse do 6. januarja. Pogovarjala sva se, kam vse bomo lahko šli v tem času. Potem pa je otrok zbolel za vodenimi kozami in smo ostali doma, da se je lepo pozdravil. Ali pa kakšna druga stvar. Ves čas je nekaj.
J: Kako pa je izgledal prehod nazaj na delo? Ko ste zaključili z dopustom?
S: Meni so v službi šli, ko sem končal z dopustom, toliko na roko, da sem en teden lahko vozil kamion samo po Sloveniji in nisem rabil iti v tujino. Tako sem lahko hodil vsak dan domov. Priznam, da mi je pa zdej kdaj težje, kot mi je bilo takrat. Tudi zato, ker ko je bil otrok še mlajši, je veliko spal, ko sem šel. Je bil dojenček. Zdaj pa mi je veliko težje iti. Najtežje mi je bilo eno nedeljo zvečer, ko sem šel na Portugalsko za 10 dni. Partnerka in otrok sta me še peljala v službo in smo se poslovili. Ni bilo težjega, kot pa to.
J: Zanima me, kakšno podporo vam je nudilo družinsko okolje? Ali imate družino v bližini?

S: Družino imam čisto blizu, tako, da so nama res pomagali. Obe družini sta nama, sploh takoj po rojstvu, ko je bila partnerka še malo boga, pomagali. Skuhali sta kakšno kosilo. Od partnerke sestra je vzgojiteljica in je tudi s kakšnim nasvetom pomagala. Še vedno pomaga. Z mojo sestro se tudi večkrat dogovorimo in se uskladimo, ker ima tudi ona majhnega otroka, da se skupaj igrajo.

DELOVNO OKOLJE IN ZAKONODAJA

J: Kaj pa delovno okolje? Malo me zanima, kako bi ocenili odnos vašega delovnega okolja oziroma organizacije do starševstva? Da kdaj manjkate v službi in to?

S: Za službo lahko dam kar oceno 10 kar se tiče odnosa do starševstva. Je pa tako, da če kaj rabim, mi ustrežejo. Vseeno pa moram biti realen in sprejmem naloge. Ne morem se izgovoriti, da imam majhnega otroka in nekaj ne morem. Jaz tako gledam, da če je res nekaj nujnega, potem odstopim od naloge in to povem. Poskusim jim tudi to čim prej povedati. Če pa ostaneš na bolniški z otrokom, pa razumejo in nikoli nisem imel problema, ali pa, da bi bile kakšne grožnje.

J: Kaj pa zakonodaja? Kako doživljate trenutno zakonodajno ureditev? Bi si želeli kaj drugače?

S: To je tako. Dopusta ni nikoli preveč Moraš pa biti realen. Glede na to, da je bilo še nekaj mesecev, preden se je moj otrok rodil, veliko manj dopusta za očete, potem so pa dodali več dni, lahko rečem, da je to kar vredu. Je pa vedno biti luštno doma. Če bi bil lahko vsako poletje doma en mesec z otrokom, bi bilo to super, se ne bi branil. Če pa na primer primerjaš z mojo sestrično, ki je rodila v Dohi, ker je tam delala, pa je ona mogla iti delati že po treh mesecih, je pa naša zakonodaja res super.

J: Ali so vas med koriščenjem dopusta kaj motili? Da bi vas delodajalec klical domov?

S: Ne, delodajalec me med koriščenjem dopusta ni motil. Morda le za kakšne formalnosti, če je bilo potrebno urediti kakšne papirje.

STALIŠČA IN PRIČAKOVANJA STARŠEV GLEDE SPOLNIH VLOG IN SKRBSTVENEGA DELA

J: Zanima me, kako imate v družini organizirano skrbstveno delo? Kdo hrani otroka, ga uspava itd.?

S: Pretežno ta opravila opravlja partnerka. To priznam. Tudi mislim, da je nanjo bolj navezan, kar se mi zdi tudi logično glede na to, da je več z njim doma in mene več dni zaporedoma ni. Če pa sem sam doma z otrokom, pa poskrbim za njega in znam opraviti vsa opravila. Mi ni problem.

J: Kakšna družbena pričakovanja glede materinstva in očetovstva zaznavate v svojem okolju?

S: Zaznavam bolj moderna pričakovanja. Mislim, da se je skozi leta že veliko spremenilo. Se mi zdi, da se od očetov danes pričakuje skoraj enako kot od mame. Da ni več take delitve, kot je bila včasih.

J: Kakšno je pa vaše stališče do delitve vlog v družini?

S: Mislim, da si je treba naloge razdeliti. Je pa tako, da nekatera dela so vseeno bolj moška ali pa ženska. Pri nama je tako, da jaz bolj poskrbim, če je treba kje kaj popraviti na primer ali pa za avtomobile. Ampak travo pa kosi tudi moja žena, ne samo jaz. Tako, da si vseeno ne deliva čisto klasično.

ZAKLJUČEK

J: Ali bi želeli še kaj dodati?

S: Dodal bi še, da menim, da imamo dovolj dni dopusta. Če si ga pametno razporediš in ga znaš lepo izkoristiti, ga je dovolj. Ne bi pa bilo slabo, če bi dodali še kakšen dan več. Vseeno pa moramo biti realni.

9.2.8. INTERVJU H

UVODNA VPRAŠANJA

J: Za začetek bi prosila, da mi poveste, koliko je star vaš otrok.

S: Starost mojega otroka je dve leti.

J: Zanima me, koliko dopusta ste do sedaj izkoristili? Materinskega in starševskega?

S: Jaz sem bila doma eno leto, sem vse v celoti izkoristila.

J: Potem torej niste prenašali svoj del starševskega dopusta na partnerja?

S: Ne, nisem nič prenašala na partnerja, sem jaz izkoristila. Partner pa je bil na začetku z mano doma dva meseca. Najprej je izkoristil 15 dni očetovskega dopusta, potem si je pa vzel še dober mesec starševski dopust.

RAZUMEVANJE POJMA »AKTIVNO OČETOVSTVO«

J: Zanima me, kako vi razumete pojem aktivno očetovstvo? Kaj bi rekli zanj?

S: Aktivno očetovstvo meni pomeni, da oče res pomaga pri otroku, sploh pri novorojenčku. To ti ogromno odnese in pomaga, ko je bil partner doma dva meseca. Pomeni mi tudi, da se vključuje zraven pri vseh aktivnostih, tako pri hranjenju, previjanju in povsod. Zdaj, ko pa otrok ni več novorojenček, je pa tudi super. Jaz grem v službo, onadva sta pa lahko skupaj doma, ko še kdaj koristi dodatno starševski dopust.

J: Prosim, če lahko opišete, kako si predstavljate idealnega očeta.

S: Idealno bi bilo osem ur službe in da se potem lahko oba starša posvečata otroku. Pa tudi, da se lahko 100 odstotno zaneseš na očeta. Jaz kot mama, da ni vse na meni. To bi bilo zame idealno.

J: Ali mislite, da aktivno očetovstvo igra pomembno vlogo pri otrokovem razvoju?

S: Da, menim, da aktivno očetovstvo igra pomembno vlogo pri otrokovem razvoju. Tudi oče je drugačen, kot mama. Oče ima drugačno avtoriteto, kot pa mama. Mama se z otrokom povezuje že med nosečnostjo. Potem pa tudi preko dojenja. Z otrokom sta tako lahko zelo povezana. Rekla bi pa tudi, da je oče bolj odločen in zna včasih bolj postaviti meje.

J: Kakšna so po vašem mnenju današnja družbena pričakovanja glede tega, kakšno vlogo naj bi oče imel? Ali menite, da je prišlo do kakšnih sprememb v primerjavi z vašim otroštvom in zdaj?

S: Ja, v primerjavi s prej so se pričakovanja v družbi glede očetovske vloge kar spremenila. Zdaj se očeta res povsod vključuje, prej se je pričakovalo, da bo vse naredila mama. Že v vrtcu na primer sestanki, razne obveznosti... vse je bilo na mami. Zdaj pa je to prerazporejeno tudi na očeta. Nihče več ne gleda, zakaj je na primer prišel v vrtec ravno oče in kje je mama. Ni tistih vprašanj, zakaj mame ni. To se je res spremenilo.

J: Kdo od vaju s partnerjem je otroka uvajal v vrtec?

S: V vrtec sem jaz uvajala otroka.

J: Kaj pa, ko zboli? Kdo od vaju vzame nego v službi?

S: Če otrok zboli, večkrat jaz vzamem nego v službi, kdaj pa kdaj tudi partner. Če so hujše stvari, na primer kakšna visoka vročina, potem mislim, da je boljše, da jaz ostanem z njim doma.

DOŽIVLJANJE STARŠEVSKEGA IN MATERINSKEGA DOPUSTA

S: Kako se spominjate izkušnje, ko ste bili doma z otrokom in ste koristili starševski ter materinski dopust?

J: Med dopustom sem se imela lepo. Bilo je naporno, ampak je bilo to res lepo obdobje.

S: Je prišlo tudi do kakšnih izzivov?

J: Da, izzivi so, od kar se otrok rodi, od prvega dne. In tudi še trajajo.

S: Potem ni tako, vse idealno?

J: Ne, ni vse tako idealno. Nekaj je, kar si pred rojstvom predstavljaš, kako boš lahko izkoristil ta čas, ki ti pripada, kako bom šla k svoji družini malo na obisk z otrokom, pa kako bom z njim hodila vsepovsod. Potem pa vidiš, da se moraš otroku res prilagajati. Pri spanju, hranjenju in si več ali manj doma. Čas pa tudi gre kar hitro. Pa na primer je tudi sprememba. Že eno navadno kosilo, ko sva ga s partnerjem imela navadno ob dvanajstih, se je sedaj prestavilo, ker se prilagajava otroku. Prilagajava se spanju, kdaj se bo zbudil, da bomo imeli kosilo.

J: Kako pa je bilo potem, ko ste šli nazaj v službo? Kako je izgledal ta prehod iz domačega okolja nazaj na delo?

S: Jaz sem prehod nazaj na delo prenesla presenetljivo dobro. Tega me je bilo zelo strah, ampak je na koncu šlo zelo lepo. Tudi v vrtec se je uvajal zelo lepo in hitro, tako da mi potem res ni bil problem iti v službo.

J: Kakšno podporo vam je nudilo družinsko okolje?

S: Družina nama je stala ob strani. Sploh po rojstvu otroka sva imela veliko pomoči iz obeh strani. Moja družina je malo bolj oddaljena, partnerjeva je bližje, ampak to ni bila ovira. So nama oboji vglavnem veliko pomagali in še danes pomagajo.

POGLED MATER

J: Kako ocenjujete partnerjevo vključenost v skrb za otroka?

S: Partner mi pri skrbi za otroka veliko pomaga. Zelo veliko pomaga, nikoli ni problem se uskladiti. Jaz zdaj po novem tudi ob sobotah delam. On prevzame skrb. Se sproti dogovarjava. Smo družina in držimo skupaj. Res mi ogromno pomaga.

J: Kako ste doživljali čas, ko je partner koristil svoj del starševskega dopusta? Ste imeli kaj več časa zase?

S: Ja, ko je bil partner z otrokom doma, sem lahko jaz tudi kaj drugega naredila. Nisem rabila ves čas samo gledati, kje je otrok, ampak sem lahko res še kaj drugega naredila. To mi je ogromno pomenilo, ko je bil doma. Sploh pa prve dva meseca po porodu, ko sem bila jaz kar boga, je veliko pomagal. Če pa na primer zdaj gledam, je en tak primer dnevni počitek otroka. On približno spi nekje eno uro in pol. Jaz moram imeti ves čas pri sebi elektronsko varuško in jo spremljati. Takrat ne moreš še veliko zraven delati. Ne moraš iti v trgovino ali pa delati zunaj. Tako lahko eden popazi na otroka, drugi pa naredi kaj drugega. Dodala bi še, da ko sem jaz osem ur delala in je bil partner sam doma z otrokom, je on res dobro izkoristil svoj del dopusta. Jaz sem na primer pripravila kosilo, on pa ga je doma dokončal, preden sem prišla domov. Ko sem bila pa jaz sama z otrokom, pa nisem mogla dopoldne biti samo z otrokom, ker sem morala še oprati perilo, kaj pospraviti pa še skuhati.

DELOVNO OKOLJE IN ZAKONODAJA

J: Kako ocenjujete odnos vaše organizacije do starševstva in odsotnosti z dela zaradi starševstva?

S: Kar se tiče službe, nimam pripomb. Ocenjujem kot zadovoljivo in nimam pripomb ali pa problemov. Ker delam v velikem podjetju, pa moram povedati, da je čisto različno do vodje do vodje, kakšen odnos imajo do zaposlenih. Ampak jaz res nimam problemov. So zelo razumevajoči.

J: Kako doživljate trenutno zakonodajno ureditev? Ste zadovoljni s pravicami, ki vam pripadajo kot staršu?

S: Mislim, da je dobro zastavljeno vse skupaj. Sem bila vesela, da sem bila lahko toliko časa doma. Bi si pa seveda želela še malo več, ampak je enkrat treba iti nazaj v službo.

STALIŠČA IN PRIČAKOVANJA STARŠEV GLEDE SPOLNIH VLOG V DRUŽINI IN SKRBSTVENEGA DELA

J: Kako je v vaši družini organizirano skrbstveno delo?

S: Otroka večkrat jaz hranim, prav tako jaz bolj poskrbim za higieno. Če pa je partner sam doma, ali pa, če imam kakšne obveznosti, pa tudi on za vse poskrbi. Mu pa moram potem vse razložiti, kdaj dati otroku jest, kaj bo jedel. To še vseeno jaz poskrbim. Se organizirava. Znava pa vsa opravila obadva opraviti. Če primerjam z mojo sestro na primer, ki ima dve hčerki, partner ni nikoli nobene previl. Tudi vidim, da je dosti takih očetov. Pri nas to ni težava.

J: Kakšna so vaša stališča glede delitve vlog v družini?

S: Menim, da si je treba vloge v družini deliti in da vsak nekaj dela. Je pa to dogovor med partnerjema, kako si bosta razdelila. Pri nas si deliva glede na to, kdo rajši naredi kakšno opravilo.

ZAKLJUČEK

S: Ali bi želeli še kaj dodati?

J: Ne. To je to.

9.3. ODPRTO KODIRANJE

9.3.1. INTERVJU A

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	Zdaj je dve leti in en mesec.	Dve leti in en mesec	Starost otroka	Starost
A2	Čisto takoj na začetku mislim, da sem tri tedne – petnajst dni. Mislim, da je bilo petnajst dni, ja.	15 dni takoj po rojstvu	Očetovski dopust	Dopust
A3	Ostali del dopusta je izkoristila partnerka, ja.	Oče prenesel 100 dni dopusta na mater	Starševski dopust	Dopust
A4	Jaz bi aktivno očetovstvo opisal tako, da se pomaga pri opravili po rojstvu in kasneje pri odraščanju.	Pomoč pri opravilih med odraščanjem otroka	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
A5	To pomeni, da oče ni samo prisoten, ampak dejansko sodeluje pri vsakodnevnih opravilih.	Sodelovanje obeh staršev	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
A6	Pomembno se mi zdi tudi, da je oče čustveno prisoten, da se ukvarja z otrokom, se z njim igra in mu nudi občutek varnosti.	Čustvena prisotnost in občutek varnosti	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
A7	Aktivno očetovstvo vidim kot sodelovanje obeh staršev in ne le kot pomoč mami, ampak tudi skupno odgovornost.	Sodelovanje obeh staršev	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
A8	Idealen oče bi bil tak, ki bi bil ves čas z otrokom doma. Ali pa čim več z otrokom. To bi bilo super.	Nameni veliko časa otroku	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
A9	Mislim, da ima veliko vlogo in je aktivno očetovstvo pomembno pri otrokovem razvoju.	Aktivno očetovstvo ima veliko vlogo pri otrokovem razvoju	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
A10	Ker otrok ve, da ima dva starša. Če ima samo mamo, ima samo njo in je potem ves čas samo ona. Če se pa še oče čim prej in čim več vključuje, sta pa oba. Na oba starša se potem otrok navezuje in potrebuje oba starša. Mislim, da je to dobro. Da je to zdravo.	Navezanost otroka na starša	Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo	Otrokov razvoj
A11	V družbi so čedalje bolj že odprti pogledi. Da naj se oče čim več vključuje.	V družbi se čedalje bolj pričakuje vključenost očetov	Sodobna dužbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
A12	Če pa bi šel do starega očeta, ki ima malo bolj tradicionalen pogled, bi pa mislil, da oče ne igra velike vloge pri skrbi za otroka.	Starejši ljudje so mnejna, da oče nima pomembne vloge pri vzgoji otroka	Tradicionalna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja

A13	Ja, mislim, da se je spremenilo skozi čas razmišljanje in pogled na aktivno očetovstvo ter starševstvo.	Pogled na očetovstvo se je skozi čas spremenil	Sodobna dužbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
A14	Mislim, da je to čisto normalno, da je danes to sprejeto, da oče pomaga mami in da skupaj skrbita za otroka in da se čim več tudi on vključuje v vse skupaj.	V družbi se čedalje bolj pričakuje vključenost očetov	Sodobna dužbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
A15	Včasih je bila skrb za otroke in družino videna bolj kot, da je to ženska zadeva.	V preteklosti je bila skrb za otroka ženska zadeva	Tradicionalna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
A16	V glavnem mislim, da so danes očetje več vključeni, kot pa so bili včasih.	Očetje so danes bolj vključeni v vzgojo	Sodobna dužbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
A17	To je bilo kar naporno.	Naporno obdobje	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A18	Tisti prvi dnevi po rojstvu so kar intenzivni. Je kar bil zalogaj. Mislim, bilo je malo stresa, ker ne veš čisto, kako pa kaj.	Stresno obdobje	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A19	Si težko predstavljam, kako bi bilo partnerki, če bi bila v tem sama, brez pomoči. Jaz si to ne predstavljam.	Partnerka sama ne bi zmogla brez pomoči očeta	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A20	Mislim, da bi bilo težko, ker je bilo takoj po rojstvu potrebno iti kupiti sto stvari, iti v trgovino. Ves čas je bilo nekaj, se spomnim. Je bila kar polna zaposlitev.	Naporno obdobje	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A21	Ob tem so bila prisotna tudi zelo mešana čustva. Po eni strani veselje in sreča ob rojstvu otroka, po drugi strani pa tudi utrujenost, negotovost in strah, ali stvari delam prav, ali ne.	Dvomi vase	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A22	Veliko je bilo skrbi in prilagajanja na novo situacijo.	Skrb in prilagajanje	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A23	Kljub temu pa je bil to tudi poseben čas, ko se začneš zavedati odgovornosti in nove vloge, ki jo imaš kot oče.	Zavedanje odgovornosti	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A24	Ja, takrat je bila sprememba, da so imeli očetje malo več dni dopusta.	Očetje so po spremembi zakonodaje dobili več dni dopusta	Sprememba zakonodaje leta 2023	Zakonodaja
A25	Menim, da je pravica dobra, ker je potreba. Mislim, da ta sprememba ni bila	Sprememba je bila dobra, saj je pravica	Sprememba zakonodaje leta 2023	Zakonodaja

	uveljavljena zastonj, so ugotovili, da moramo biti tudi očetje malo več doma.	do večdnevnega dopusta potrebna		
A26	Ko sem se vrnil v službo, sem bil še vedno na pol doma pa z mislimi drugje.	Ni bil/a v celoti osredotočen/a na delo, saj je razmišljal/a o drugih rečeh	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
A27	Mislim, da bi bil ta začetni očetovski dopust lahko tudi daljši.	Očetovski dopust bi lahko bil daljši	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
A28	Prehod nazaj na delo mi je bil kar zahteven, saj sem bil psihično še vedno zelo vpet v dogajanje doma.	Prehod nazaj na delo je bil zahteven	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
A29	Težko sem se čisto osredotočil na delo, ker sem veliko razmišljal o otroku in partnerki.	Po vrnitvi ni bil v celoti osredotočen na delo, saj je razmišljal o drugih rečeh	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
A30	Se mi je zdel kar hiter preskok iz zelo intenzivnega družinskega obdobja nazaj v delovni ritem.	Preskok nazaj na delo je bil naporen	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
A31	To so tisti prvi trenutki, ko moraš otroka nahraniti in previjati.	Otroka je na začetku izziv nahraniti	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A32	Zlasti nahraniti je izziv, ker nisem vedel, ali ima dovolj hrane, ali nima, ali je še lačna... potem tisto tehtanje in vse to.	Otroka je na začetku izziv nahraniti	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A33	Pa prvi obisk patronažne sestre, pa potem tehtnica, če je dovolj težek otrok, pa če ni dovolj težek.	Obisk patronažne sestre	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A34	Tudi dojenje je težko. Misliš, da bo šlo to partnerki takoj, pa je kar naporno. Tudi otrok se mora navaditi. Začeti dojiti je kar težko, pa boli...	Otroka je na začetku izziv nahraniti	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A35	Sem bil kar zaskrbljen, ko sem to spremljal in utrujen.	Naporno obdobje	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A36	Ja, s partnerico sva imela podporo drugih članov družine.	Imela sta podporo družine	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A37	Družina nama je pomagala predvsem z nasveti in občasno tudi s praktično pomočjo.	Družina je pomagala z nasveti	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A38	Že samo to, da veš, da imaš nekoga, na kogar se lahko obrneš, je veliko vredno.	To, da imaš nekoga, je dragoceno	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta

A39	Če zdaj za nazaj pogledam, bi rekel, da je bilo to zelo lepo obdobje, vseeno zraven spadajo tudi skrbi. Ampak moram povedati, da je to najlepše obdobje.	Obdobje koriščenja (starševskega, očetovskega in materinskega) dopusta je bilo lepo	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
A40	Menim, da se je to, da sem bil doma z otrokom, v odnosu do njega odražalo zelo pozitivno.	Preživet čas se je pozitivno odražal na otroku	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
A41	Z otrokom sem se bolj povezal, razvijala se je tudi navezanost.	Povezanost	Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo	Otrokov razvoj
A42	Delovno okolje se je prilagajalo, kot je bilo mogoče.	Prilagodljivo delovno okolje	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
A43	Imel sem razumevanje sodelavcev in nadrejenih, kar mi je veliko pomenilo. Delo so si med sabo razdelili in niso ustvarjali dodatnega pritiska.	Sodelavci so si njegovo delo med sabo razdelili	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
A44	To mi je omogočilo, da sem bil doma bolj sproščen in sem se lahko posvetil družini.	Zaradi razumevajočih sodelavcev se je lahko bolj posvetil družini	Spodbude za koriščenje očetovskega dopusta	Dopust
A45	V službi so bili korektni. Vedeli so, da je odsotnost z dela zaradi tega, ker sem dobil otroka, nujno potrebna. Bili so prilagodljivi in so to sprejeli pozitivno.	Delodajalec je sprejel odsotnost z dela zaradi starševstva	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
A46	Imel sem občutek, da starševstvo jemljejo kot pomembno in da ni bilo nobenih negativnih pripomb.	Ni bilo negativnih pripomb	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
A47	To mi je tudi dalo občutek, da je odločitev za koriščenje dopusta sprejeta kot nekaj normalnega, ne pa kot ovira za delo.	Delodajalec odsotnosti z dela ni videl kot ovira, ampak kot nekaj normalnega	Spodbude za koriščenje očetovskega dopusta	Dopust
A48	Jaz mislim, da je ureditev glede očetovskega dopusta načeloma dobra.	Pravica do očetovskega dopusta v Sloveniji je dobro urejena	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
A49	Morda bi edino želel spremeniti čas trajanja očetovskega dopusta. Več dni zagotovo ne bi bilo slabo.	Očetovski dopust bi lahko bil daljši	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
A50	Vseeno pa mislim, da je že to, kar imamo, dobro.	Pravica do očetovskega dopusta v Sloveniji je dobro urejena	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
A51	Če primerjam na primer z Ameriko, verjetno tam nimajo nič očetovskega dopusta, pa verjetno še v kakšni drugi državi tudi ne.	V ZDA verjetno nimajo očetovskega dopusta	Primerjava s tujino	Zakonodaja

A52	Relativno se mi zdi dobro organizirano.	Pravica do očetovskega dopusta v Sloveniji je dobro urejena	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
A53	Otroka ponavadi uspava moja partnerka.	Otroka uspava mama	Uspavanje	Skrbstveno delo
A54	S punčko se igram tudi jaz.	Z otrokom se igrata oba starša	Igra	Skrbstveno delo
A55	Tudi pri drugih vsakodnevnih opravilih sodelujem, kolikor se le da.	Opravila si delita	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
A56	Trudim se, da sem vključen v njeno rutino, mi je pomembno, da me punčka doživlja kot enakovrednega starša.	Očetu se zdi pomembno, da ga otrok doživlja kot enakovrednega starša	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
A57	Skupni čas se mi zdi zelo pomemben za najin odnos.	Preživet čas se je pozitivno odražal na otroku	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
A58	Glede nege otroka se s partnerko dogovarjava skupaj, odvisno od tega, kako se dogovoriva v službi. Včasih eden, drugič drug. Ni nekega pravila, ampak je res čisto odvisno.	Ob bolezni otroka se glede koriščenja nege starša dogovarjata sproti	Koriščenje nege otroka	Skrbstveno delo
A59	Otroka je v vrtec uvajala moja partnerka.	Otroka je v vrtec uvajala mama	Vrtčevske obveznosti	Skrbstveno delo
A60	Jaz bi rekel, da po mestih ni več tradicionalne delitve glede materinstva in očetovstva ter delitve vlog.	V mestih ni več tradicionalne delitve vlog	Neenakovredno razdeljene vloge/ tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog
A61	Vsi vedo, da sta potrebna oba starša.	Oba starša morata skrbeti za otroka	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
A62	Morda v kakšnem ekstra ruralnem okolju pa je malo drugače.	V strogo ruralnem okolju se pojavlja tradicionalna delitev vlog	Neenakovredno razdeljene vloge/ tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog
A63	Bi rekel, da je vsa odgovornost glede skrbi bolj na mami. Da je na vasi še vedno tako prepričanje, malo bolj tradicionalno.	V strogo ruralnem okolju je odgovornost skrbi za otroka na mami	Neenakovredno razdeljene vloge/ tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog
A64	Mislim, da je nujno, da se vloge in delo v družini razdelijo, še posebej, če sta oba starša v službah.	Meni, da je pomembno, da so vloge enakovredno razdeljene	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
A65	Drugače to sploh ni možno, da vse samo eden dela.	Oba starša morata skrbeti za otroka	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
A66	Kdor ima možnost, da so žene na primer doma pa če same želijo biti, da se ukvarjajo z otrokom.	Meni, da je pomembno, da so vloge enakovredno razdeljene	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
A67	Vseeno mislim, da to zelo hitro postane monotono.	Oba starša morata skrbeti za otroka	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
A68	Jaz še vseeno mislim, da se mora delo razdeliti, razen če	Meni, da je pomembno, da so	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog

	je eden od staršev doma, drug pa hodi v službo.	vloge enakovredno razdeljene		
A69	Mislim pa, da to postane monotono, oziroma za vsakega po svoje, mogoče pa komu to bolj ustreza.	Meni, da je pomembno, da so vloge enakovredno razdeljene	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
A70	Prvo leto je itak porodniški dopust. Dobro bi bilo, če bi ta porodniški dopust trajal malo dlje časa. Da bi vsaj otrok shodil in začel malo govoriti.	Porodniški dopust bi lahko trajal daljše obdobje	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
A71	Do nekje do 18. meseca bi moral trajati porodniški dopust. To bi bilo idealno.	Porodniški dopust bi lahko trajal daljše obdobje	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja

9.3.2. INTERVJU B

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
B1	Ima 18 mesecev.	18 mesecev	Starost otroka	Starost
B2	Partnerka je v celoti izkoristila vse, kar ji je pripadalo.	Oče prenesel 100 dni dopusta na mater	Starševski dopust	Dopust
B3	Meni je zdaj še ostalo mislim, da 15 dni. Na začetku sem od 75, kolikor jih je bilo na voljo, izkoristil 45. To je bilo takrat na začetku, ko se je otrok rodil.	Na začetku izkoristil 45 dni starševskega in očetovskega dopusta	Starševski dopust	Dopust
B4	Potem sem še 15 dni izkoristil za obdobje ob prehodu v vrtec. Ker je poletni otrok, se je ženi porodniški dopust zaključil, otrok pa gre lahko v vrtec šele septembra.	15 dni za uvajanje otroka v vrtec	Starševski dopust	Dopust
B5	Ja, v vrtec sem otroka jaz uvajal.	Otroka je v vrtec uvajal oče	Vrtčevske obveznosti	Skrbstveno delo
B6	Na začetku je aktivno očetovstvo bolj to, da si čim bolj vpet v nek dnevni postopek družinskega življenja, da prevzameš skrb za otroka.	Vpetost v otrokovo rutino	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
B7	To je od nege, potem, ko je malo večji, tudi kopanje, hranjenje, nošenje, uspavanje. V glavnem, da si čim bolj vpet v vso dogajanje, ker je otrok darilo partnerske zveze in so zadeve deljene.	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
B8	Ni, da ti pomagaš ženi, ampak pomagaš tudi sebi.	Pomoč samemu sebi	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo

B9	Aktivno očetovstvo zame pomeni tudi to, da si čustveno prisoten, da zaznavaš otrokove potrebe	Zaznavanje otrokovih potreb	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
B10	in da si pripravljen prevzeti odgovornost.	Prevzemanje odgovornosti	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
B11	Jaz bi rekel, da idealen oče... vsi imamo neke ideale v glavi. Realnost je nekaj drugačnega. Sploh, ko si vpet v življenje služb, še ostalih aktivnosti. Pomoje bi rekel, da si čim bolj prisoten. Brez motilcev telefona ali česarkoli drugega.	Nameni veliko časa otroku	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
B12	Idealni oče je tudi tak, ki zna priznati napake, se iz njih učiti in je otroku na voljo. Prisotnost se mi zdi pomembnejša od materialnih stvari ali pa od neke zunanje podobe uspešnosti.	Prizna napake in se iz njih uči	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
B13	Da bi zdaj lahko ovrednotil, kako bo z mojim otrokom, ne vem točno, ker otrokov razvoj traja. Upam, da bo pri večji starosti to, kar sedaj sadimo, da bo zares dobro. Da bomo šele takrat videli.	Otrokov razvoj je dolgotrajen proces in se bo odražal v prihodnosti	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
B14	Ampak, kar trenutno je, deluje dobro. Otrok je miren ... oziroma ne vem, če je to prava beseda.	Umirjenost	Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo	Otrokov razvoj
B15	Mogoče bi rekel, da otroku posvetiva veliko pozornosti, mu pokaževa, kje so meje, ga spoštujeva, mu dajeva varnost in toplino. To mislim, da je najbolj pomembno, kar mu lahko dajeva.	Aktivno očetovstvo ima veliko vlogo pri otrokovem razvoju	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
B16	Na družbena pričakovanja se ubistvu ne oziram.	Ne ozira se na družbena pričakovanja	(Ne)zanimanje za družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
B17	Sam sebi si dovolj, ne oziraj se na ostale. Opazuj otroka, bodi prisoten.	Pomembno je, da si prisoten pri otroku, ne pa mišljenje drugih	(Ne)zanimanje za družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
B18	To ja, da vprašaš neke strokovnjake.	Zanima se za mnenje stroke, splošne družbe pa ne	(Ne)zanimanje za družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
B19	Da bi se pa preveč oziral na to, kaj si drugi mislijo, se pa ne.	Ne ozira se na družbena pričakovanja	(Ne)zanimanje za družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
B20	Realno mi je bil zahteven prehod.	Prehod nazaj na delo je bil naporen	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
B21	Najprej iz partnerske oziroma zakonske zveze dveh oseb v družino, kjer smo trije.	Prehod iz partnerske zveze v družino je bil naporen	Prehod iz partnerstva v starševstvo	Doživljanja med

				koriščenjem dopusta
B22	Prvo veliko nepredstavljive obveznosti oziroma obremenitve, na katere te nobeden prej ne pripravi. Tudi, če hodiš na šolo za starše ali pa karkoli. Tudi vsi prijatelji ti ponavadi olepšujejo situacijo.	Pred rojstvom so pričakovanja drugačna	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
B23	Definitivno so čudoviti trenutki, ampak so pa tudi zahtevni. Na primer neprespane noči. Ampak dokler tega ne občutiš, se tega niti ne zavedaš.	Neprespane noči	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
B24	Si pa takrat notri v tem in prevzameš vse, kar je potrebno. Skočiš v lekarno, pomagaš ženi, odneseš smeti, skuhaš in karkoli, kar je pač potrebno.	Takoj po rojstvu je oče prevzel vsakodnevna opravila	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
B25	Mogoče tudi to, da je zelo pomembno, ali živiš sam s svojo družino, ali imaš morda še pomoč starih staršev, prijateljev in drugih.	To, da imaš nekoga, je dragoceno	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
B26	Malo sva dislocirana od ostalih, niso čisto na dosegu roke. Ampak ob kakšni uri pa tudi lahko pridejo na pomoč.	Oddaljenost od družine	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
B27	Pravica se mi zdi super.	Pravica do očetovskega dopusta v Sloveniji je dobro urejena	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
B28	Gledal sem tudi v Avstriji. Se mi zdi, da imajo celo daljše obdobje kot v Sloveniji, sploh za ženske. Mislim, da je dve leti.	V Avstriji starševski dopust traja dalj časa	Primerjava s tujino	Zakonodaja
B29	Sploh, ko otroka uvajaš v vrtec, vidiš, da bi bilo morda potrebno še malo. Otrok je imel pri nama 14 mesecev, pa je bil že dovolj gibalno razvit. Je hodil in vse. Vidiš pa tudi tiste malčke, ki imajo 11 mesecev in so res tako, malo slabo pripravljeni.	Starševski dopust bi lahko bil daljši	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
B30	Če bi bila možnost, bi definitivno podprl, da bi se porodniški dopust še malo podaljšal.	Porodniški dopust bi lahko trajal daljše obdobje	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
B31	Je pa to, kar je omogočeno zdaj, dobro. Sem hvaležen.	Hvaležen/a za trenutno pravico do (očetovskega, starševskega, materinskega) dopusta	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja

B32	Morda še to, da s strani delodajalca nisem bil seznanjen, pa tudi jaz se ravno nisem pozanimal, da ti pripada še tri dni izrednega dopusta. To je ob rojstvu otroka.	Ni vedel, da mu pripada tri dni izrednega dopusta za rojstvo otroka	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
B33	S partnerico si nego za otroka razdeliva tako, da preveriva, kakšne službene obveznosti imava, ali pa, če so kakšne neprestavljive stvari. Se prilagodiva. Gledava tudi, kdo je zdrav.	Ob bolezni otroka se glede koriščenja nege starša dogovarjata sproti	Koriščenje nege otroka	Skrbstveno delo
B34	Nimava ravno problema s tem, da bi bila obremenjena, kdo bo doma, kdo ne bo.	Ne obremenjujeta se s tem, kdo bo ob bolezni otroka, ostal z njim doma	Koriščenje nege otroka	Skrbstveno delo
B35	Med očetovskim dopustom sem bil delno vpet v službo, tako, da nisem bil čisto razbremenjen. To mi je malo žal.	Med koriščenjem očetovskega dopusta je bil delno vpet v službo	Usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja	Delovno okolje
B36	Blazno se mi ni spremenilo. V obdobju, ko je otrok spal, sem malo tudi pogledal za službo.	Ko je otrok spal, je delal za službo	Usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja	Delovno okolje
B37	Tukaj sem pa hvaležen, da mi je delodajalec to omogočal... da ni bilo nekih dodatnih vprašanj, ko sem povedal, da me nekaj časa ne bo, da imam planiran očetovski dopust. To je delodajalec sprejel in ni bilo težav.	Delodajalec je sprejel odsotnost z dela zaradi starševstva	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
B38	Kar se tiče same izkušnje, bi rekel, da je bil očetovski dopust zelo pomemben predvsem za vzpostavljanje odnosa z otrokom	Očetovski dopust je pozitivno vplival na vzpostavljanje odnosa z otrokom	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
B39	in za to, da sem se kot oče bolj zavedal svoje vloge.	Zavedanje očetovske vloge	Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo	Otrokov razvoj
B40	Izzivi so bili predvsem v začetnem obdobju, ko še ne veš točno, kaj otrok potrebuje, veliko je improvizacije in učenja sproti. Tudi pomanjkanje spanja ali prilagajanje novem ritmu je bil kar velik izziv.	Improvizacija in učenje	Izivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
B41	Po drugi strani so bili zelo lepi trenutki, ko vidiš napredek otroka, ko se začne odzivati.	Ko se otrok začne odzivati, so to lepi trenutki	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
B42	Ja, delodajalec je bil naklonjen temu, da odhajam	Podpora delodajalca	Spodbude za koriščenje	Delovno okolje

	na očetovski dopust, seveda pod pogojem, da pa vseeno za kakšne nujne zadeve sem dosegljiv.		očetovskega dopusta	
B43	Odnos organizacije ob odsotnosti z dela zaradi starševstva bi opisal kot zadovoljivo.	Delodajalec je sprejel odsotnost z dela zaradi starševstva	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
B44	Seveda bi bilo veliko možnosti za izboljšanje, bi bila pa izkušnja lahko tudi veliko slabša.	Delodajalec je sprejel odsotnost z dela zaradi starševstva	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
B45	Sem slišal za primere recimo v privatnem sektorju, kjer so zelo nenaklonjeni negam in tem zadevam.	Odnos delovne organizacije do starševstva ni idealen	Nerazumevanje delodajalca	Delovno okolje
B46	Tukaj na srečo do sedaj ni bilo težav.	Prilagodljivo delovno okolje	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
B47	Mislim, da je veliko odvisno od tega, kakšno razumevanje ima nadrejeni in kakšna kultura vlada v kolektivu.	Odnos delovne organizacije do starševstva je odvisen od kulture v kolektivu	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
B48	Blazno se ne spoznam na te zadeve, niti ne spremljam.	Ne spremlja sprememb zakonodaje	Nezanimanje za zakonodajo	Zakonodaja
B49	Razen to, kar smo govorili z znanci, da obstaja še daljše obdobje.	Ni vedel, da mu pripada tri dni izrednega dopusta za rojstvo otroka	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
B50	Če bi bila možnost malo še podaljšati očetovski dopust, bi bil naklonjen temu. Sploh pa za matere se mi zdi, da bi bilo dobro.	Očetovski dopust bi lahko bil daljši	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
B51	Takrat tisto obdobje, ko je otrok majhen, je to res investicija v čustveno stabilnost otroka, da se naveže.	Čustvena stabilnost	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
B52	Pri skrbstvenem delu sva si kar enakovredna.	Vloge imata razdeljene enakovredno	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
B53	Imava tudi tabelo glede kakšnih trgovinskih nakupov. Tam gor zapisujeva zadeve. Ko pride neka periodika, na primer 14 dni, narediva spet nov nakup, ker se izogibava trgovin. Tisti, ki ima neko nalogo, to opravi.	Sproti se dogovarjata, kdo opravlja katero delo	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
B54	Glede nege otroka, kot na primer tuširanje, igranje z njim, pa je tako, da probava narediti, da je čim bolj enakomerno porazdeljeno.	Vloge imata razdeljene enakovredno	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
B55	Na začetku sva bila bolj naklonjena temu, da je bila matera več z njim. To je za to, da se zave, da je mama ena in edina,	Ko se je otrok rodil, je na začetku več časa z njim preživela mama	Neenakovredno razdeljene vloge/ tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog

B56	oče pa potem pride pri drugem oziroma tretjem letu v ospredje in pokaže to moško figuro.	Oče začne za otroka skrbeti kasneje in pokaže moško figuro	Neenakovredno razdeljene vloge/ tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog
B57	Midva s partnerko si delo doma razdeliva in gledava, kdo bolj uživa v nekih opravilih.	Opravila si delita glede na to, kdo v njih bolj uživa	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
B58	Meni osebno je lepo dat stvari prati, oblačila. Žena malo bolj uživa v čiščenju in to nama ustreza. Kuhanje si razdeliva.	Opravila si delita glede na to, kdo v njih bolj uživa	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
B59	Sprehode z otrokom probava opraviti skupaj, včasih je ločeno.	Večinoma hodijo skupaj na sprehode	Sprehodi	Skrbstveno delo
B60	Upoštevava prioritete, kaj je komu bolj všeč.	Opravila si delita glede na to, kdo v njih bolj uživa	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
B61	Mislim, da je očetovstvo čudovito. Je pa hkrati tudi odgovorno in zahtevno bolj, kot sem si predstavljal prej.	Očetovstvo je lepo, a naporno	Lepo, a naporno	Aktivno očetovstvo

9.3.3. INTERVJU C

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
C1	Moj otrok je zdaj star že 20 mesecev.	20 mesecev	Starost otroka	Starost
C2	Izkoristila sem celoten porodniški dopust. To je 12 mesecev, potem sem izkoristila še del dopusta, ki mi je ostal še iz leta 2024, potem sem pa imela še za tri mesece podaljšan porodniški dopust. Tako, da sem izkoristila kar veliko dopusta.	Oče prenesel 100 dni dopusta na mater	Starševski dopust	Dopust
C3	Moj mož je izkoristil celoten očetovski dopust.	15 dni takoj po rojstvu	Očetovski dopust	Dopust
C4	Že od začetka sva se tako dogovorila, saj se nama je zdelo pomembno, da sem v prvem obdobju jaz čim več z otrokom, hkrati pa, da je tudi partner vključen in prisoten od samega začetka.	Starša sta se ob rojstvu otroka uskladila glede koriščenja starševskega dopusta	Dogovor med staršema glede koriščenja starševskega dopusta	Dopust
C5	Aktivno očetovstvo meni pomeni, da oče res pomaga pri vsaki dejavnosti in je tudi seznanjen z vsako dejavnostjo.	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
C6	Na primer, da zna previti otroka in ga tudi velikokrat previje,	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo

C7	da se z njim ukvarja preko igre,	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
C8	hranjenja	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
C9	Obadva sva res enakovredno vključena v starševstvo in skrb za otroka.	Vloge imata razdeljene enakovredno	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
C10	Aktivno očetovstvo mi pomeni tudi to, da oče pozna otrokove navade, rutine in odzive, ne pa, da je to znanje samo na strani matere	Vpetost v otrokovo rutino	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
C11	Idealnega očeta si predstavljam tako, kot sem opisala. Torej aktivno starševstvo, da sta oba starša enakovredno vključena,	Idealni oče je enakovredno vključen v skrb za otroka	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
C12	da obadva zadostujeva otrokove potrebe, se posvetiva razvoju otroka in se sproti učiva.	Sprotno učenje	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
C13	Da vsak lahko prevzame, če drug starš manjka, vlogo in naredi opravila.	Zna prevzeti vlogo mame	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
C14	Pa tudi idealen oče daje otroku veliko ljubezni, pa tudi meni,	Daje otroku in partnerki ljubezen	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
C15	je čustveno prisoten,	Čustvena prisotnost	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
C16	zna ponuditi občutek varnosti.	Občutek varnosti	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
C17	Zdi se mi pomembno, tudi, da zna sodelovati s partnerko, da se znata pogovarjati in usklajevati glede vzgoje in vsakdanjih obveznosti.	Sodeluje s partnerko	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
C18	Aktivno očetovstvo pri otrokovem razvoju igra zelo pomembno vlogo.	Aktivno očetovstvo ima veliko vlogo pri otrokovem razvoju	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
C19	Mislim, da je očetovska figura zelo pomembna. Da je oče otroku zgled.	Očetovska figura je otroku zgled	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
C20	Zato mislim, da mora biti oče prisoten.	Aktivno očetovstvo ima veliko vlogo pri otrokovem razvoju	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
C21	Mislim, da se je očetovska vlogo pri otroku v današnjem svetu zelo spremenila.	Pogled na očetovstvo se je skozi čas spremenil	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
C22	Meni je všeč, da se je to spremenilo, ker očetje zdaj veliko bolj sodelujejo pri	Očetje so danes bolj vključeni v vzgojo	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja

	vseh aktivnostih, kot pa so včasih.			
C23	Družba danes veliko bolj pričakuje, da bo oče vključen v vsakdanje naloge in ne samo v vlogo hranitelja družine.	V družbi se čedalje bolj pričakuje vključenost očetov	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
C24	Menim, da je to pozitivna sprememba, ker razbremeni tudi mame in izboljša družinsko dinamiko.	Sodobna družbena pričakovanja so pozitivna sprememba družbe	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
C25	Meni je moj oče rekel, da mene v življenju ni previl, ampak, da sta to vse delali mami in babica. Moj oče je bil zelo prisoten pri meni, ampak teh stvari se pa ni nikoli lotil.	Oče ni previjal otroka	Tradicionalna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
C26	Tako, da mislim, da se je v zadnjih parih desetletjih to zelo spremenilo.	V družbi se čedalje bolj pričakuje vključenost očetov	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
C27	Očetje so toliko vpeti v skrb za otroka, kot so mame. Zdi se mi dokaj enakovredno.	Pričakovanja do očetov so danes enakovredna pričakovanjem do mater	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
C28	Meni je bilo doma zelo lepo,	Bilo je lepo	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
C29	seveda naporno.	Bilo je naporno	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
C30	Všeč mi je bilo, da sem bila doma, veliko časa z otrokom.	Veliko časa preživetega z otrokom	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
C31	Pridejo pa tudi trenutki, ko si mogoče zaželiš nekaj spremembe, ampak takrat je pa tudi vskočil partner, da sem imela kakšno prosto popoldne.	Na pomoč je vskočil partner	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
C32	Všeč mi je bilo to, da imamo v Sloveniji kar nekaj porodniške,	V Sloveniji imamo dolgo obdobje za koriščenja (očetovskega, starševskega, materinskega) dopusta	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
C33	saj se mi zdi, da otrok v svojem prvem obdobju življenja zares kar dosti potrebuje mamo.	Hvaležen/a za trenutno pravico do (očetovskega, starševskega, materinskega) dopusta	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
C34	Želela bi si, da bi bilo porodniškega dopusta še več.	Porodniški dopust bi lahko trajal daljše obdobje	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja

C35	Na začetku, ko sem se vrnila na delo, me je bilo zelo strah, kako bo, ko bom prišla nazaj.	Prisoten strah	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
C36	Ampak potem mi je pa ta sprememba bila tudi že všeč, ker so me v službi zelo lepo sprejeli.	Hitro se je navadil/a na delo	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
C37	Odločila sem se tudi za skrajšani delovni čas in delam po 6 ur.	Dela krajši delovni čas	Prilagodljivost delavnika	Delovno okolje
C38	Tako ohranjam zelo dobro razmerje med zasebnim in službenim življenjem.	Ohranja dobro razmerje med delom in družino	Usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja	Delovno okolje
C39	S partnerjem pri skrbi za otroka skupaj sodelujeva.	Oba starša morata poskrbeti za otroka	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
C40	Kot sem že omenila, si vse delo razdeliva.	Vloge imata razdeljene enakovredno	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
C41	Obadva vse delava.	Vloge imata razdeljene enakovredno	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
C42	Partner je zelo samoiniciativen in se ne izogiba nobenemu opravilu, kar mi veliko pomeni in mi daje občutek, da nisem sama v skrbi za otroka	Partner se ne izogiba opravilom	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
C43	Partner je že na začetku veliko očetovskega dopusta izkoristil in takrat mi je privoščil, da sem jaz malo pospala, da je on kakšno stvar pospravil.	Takoj po rojstvu je oče prevzel vsakodnevna opravila	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
C44	Šel je tudi po opravkih. Če nama je zmanjkalo mleka, ali pa kaj drugega, je skočil v trgovino.	Partner je šel po opravkih	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
C45	Če bi sedaj gledala za nazaj, bi naredila enako. Ne bi želela prenesti dnevov na partnerja. Mi je všeč, da sem se tako odločila.	Oče prenesel 100 dni dopusta na mater	Starševski dopust	Dopust
C46	Odnos delodajalca do starševstva in odsotnosti z dela bi ocenila kot zelo, zelo vredu,	Delodajalec je sprejel odsotnost z dela zaradi starševstva	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
C47	saj so res razumevajoči.	Prilagodljivo delovno okolje	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
C48	Če otrok zboli in moram biti z njim doma, nimam nobenih problemov.	Delodajalec razume odsotnost z dela zaradi bolezni otroka	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
C49	Karkoli glede odsotnosti z dela nisem imela nikoli problemov.	Delodajalec razume odsotnost z dela zaradi bolezni otroka	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
C50	Zdi se mi, da so zelo družinsko orientirano podjetje.	Podjetje je družinsko orientirano	Spodbude za koriščenje očetovskega dopusta	Dopust

C51	S tem mislim, da delodajalec razume, da imajo zaposleni družinske obveznosti.	Delodajalec razume, družinske obveznosti	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
C52	Omogočajo fleksibilnost, razumevanje ob bolniških odsotnostih	Delodajalec razume odsotnost z dela zaradi bolezni otroka	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
C53	in ne ustvarjajo pritiska, če moraš zaradi otroka ostati doma.	Delodajalec razume odsotnost z dela zaradi bolezni otroka	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
C54	Očetje dopust koristijo zato, da so z otrokom in da pomagajo svoji partnerki. Na ta način lahko zares preživijo skupaj čas.	Očetje koristijo očetovski dopust, da so čim več časa z otrokom in partnerko	Spodbude za koriščenje očetovskega dopusta	Dopust
C55	Pomembno vlogo pa ima tudi odnos delodajalca in družbena klima, ki očetovstvo spodbuja in ga ne vidi kot ovira za delo.	Odnos delodajalca do očetovstva	Spodbude za koriščenje očetovskega dopusta	Dopust
C56	Menim, da je zakonodaja vredu urejena.	Pravica do očetovskega dopusta v Sloveniji je dobro urejena	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
C57	Mislim pa, da se bo glede podaljšanja tega obdobja v prihodnosti še kaj spremenilo.	Dopust bo v prihodnosti še daljši	Spremembe zakonodaje v prihodnosti	Zakonodaja
C58	Mislim, da se bo v prihodnosti zakonodaja še bolj prilagajala potrebam družine	V prihodnosti se bo zakonodaja bolj prilagajala potrebam družine	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
C59	pa tudi enakovredna delitev dela in skrbi za otroka bo postala še bolj normalizirana.	V prihodnosti bo še bolj normalizirana enakovredna delitev dela in skrbi	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
C60	V naši družini je skrbstveno delo organizirano tako, da se pri uspavanju izmenjujeva. Enkrat otroka uspava eden od naju, drugič drug.	Vloge imata razdeljene enakovredno	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
C61	Igramo se ponavadi skupaj.	Z otrokom se igrata oba starša	Igra	Skrbstveno delo
C62	Tudi hranimo se skupaj, saj imamo itak skupne obroke. Na primer skupaj skuhamo večerjo in potem skupaj pojemo za mizo.	Družina ima navado skupnega obedovanja	Hranjenje	Skrbstveno delo
C63	Želiva si tudi, da se otrok teh navad navadi in rutine.	Družina ima navado skupnega obedovanja	Hranjenje	Skrbstveno delo
C64	Ja, družina nama zelo pomaga in nama stoji ob strani. Po obeh straneh.	Imela sta podporo družine	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
C65	Moja družina je sicer malo bolj oddaljena, po moževi strani pa, ker živimo v isti hiši, ampak v različnih	Družina popazi na otroka	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta

	nadstropjih, starši kdaj pa kdaj popazijo na otroka, če imava midva kakšne opravke.			
C66	Mislim, da se je mišljenje zelo spremenilo in da pri delitvi dela ni več takih tradicionalnih navad.	Mišljenje glede delitve dela se je spremenilo	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
C67	Tukaj v okolici Ljubljane teh tradicionalnih delitev ni več.	V mestnem okolju ni več tradicionalnih delitev dela	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
C68	Ko pa gledam na Gorenjskem pri mojih prijateljicah, bi pa rekla, da je mogoče še vedno taka strožja delitev dela, kaj počne moški in kaj počne ženska.	V strogo ruralnem okolju se pojavlja tradicionalna delitev vlog	Neenakovredno razdeljene vloge/ tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog
C69	Pri nas pa je tako, da smo vsi vpeti v delo.	Vloge imata razdeljene enakovredno	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
C70	Pri nekaterih družinah je še vedno prisotno prepričanje, da je skrb za gospodinjstvo in otroke predvsem naloga ženske	V nekaterih družinah je še vedno prepričanje, da je skrb za otroka ženska naloga	Neenakovredno razdeljene vloge/ tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog
C71	moški pa so bolj usmerjeni v delo izven doma	V strogo ruralnem okolju je odgovornost skrbi za otroka na mami	Neenakovredno razdeljene vloge/ tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog
C72	Mislim, da se to tudi kaže v manjši vključenosti očetov v vsakodnevno rutino otroka.	Kjer so očetje manj vključeni v vsakodnevno rutino otroka, velja neenakovredna delitev vlog	Neenakovredno razdeljene vloge/ tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog
C73	Moje stališče glede delitve vlog v družini je tako, da zagovarjam enakovredno delitev vlog, kjer se partnerja prilagajata glede na svoje zmožnosti, želje in trenutno situacijo.	Meni, da je pomembno, da so vloge enakovredno razdeljene	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
C74	Menim, da toga delitev po spolu ni smiselna	Meni, da je pomembno, da so vloge enakovredno razdeljene	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
C75	in da je za otroka najboljše, da vidi sodelovanje in povezanost obeh staršev.	Enakovredna delitev vlog otroku daje dober zgled	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog

9.3.4. INTERVJU D

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
D1	Moj otrok je star dve leti in pol.	Dve leti in pol	Starost otroka	Starost

D2	V kolikor je mišljen starševski dopust, sem jaz, kot mama, vzela ves dopust.	Oče prenesel 100 dni dopusta na mater	Starševski dopust	Dopust
D3	Oče je koristil očetovski dopust, mislim, ga je koristil takoj po porodu, in sicer 2 tedna oziroma 10 dni.	10 dni takoj po rojstvu	Očetovski dopust	Dopust
D4	Aktivno očetovstvo mi pomeni, da je oče prisoten in dejaven pri skrbi za otroka, da sodeluje pri vseh opravilih v zvezi z otrokom,	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
D5	hkrati pa je na voljo svoji partnerki.	Na voljo partnerki	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
D6	Prevzame svoj del odgovornosti za razvoj in skrb za otroka.	Prevzemanje odgovornosti	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
D7	Začne se že z rojstvom otroka.	Začne se z rojstvom otroka	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
D8	Idealnega očeta zagotovo ni, lahko pa se približa idealu.	Idealnega očeta ni, obstaja zgolj približek idealu	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
D9	Mislim, da so lastnosti, ki očete naredijo idealne: odgovornost,	Odgovornost	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
D10	potrpežljivost,	Potrpežljivost	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
D11	čustvena dostopnost,	Čustvena prisotnost	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
D12	prisotnost…	Nameni veliko časa otroku	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
D13	Pri tem je pomembno, da se oče trudi po svojih najboljših močeh, da je otrok priskrbljen, ima zadovoljene vse osnovne potrebe in da mu da občutek, da mu je vedno na voljo.	Zadovolji otrokove potrebe	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
D14	Tak oče poskrbi tudi za disciplino in je odločen pri postavljanju mej.	Postavlja meje	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
D15	Pomembno je tudi, da sta oče in mama usklajena glede načina vzgoje, ki jo prakticirata.	Sodelovanje obeh staršev	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
D16	Aktivno očetovstvo ima po mojem mnenju močno vlogo pri otrokovem razvoju.	Aktivno očetovstvo ima veliko vlogo pri otrokovem razvoju	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
D17	Oče je otroku zgled in tudi njegov način življenja vpliva na otrokov pogled na svet in na njegovem delovanju v prihodnje.	Otrokovo mišljenje v prihodnosti	Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo	Otrokov razvoj

D18	Aktivno očetovstvo vpliva tudi na otrokovo samopodobo v odraslosti.	Samopodoba	Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo	Otrokov razvoj
D19	Oče tako vpliva na kognitivni, gibalni in emocionalni razvoj otroka.	Kognitivni, gibalni, emocionalni razvoj	Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo	Otrokov razvoj
D20	Današnja družbena pričakovanja so, da oče aktivno sodeluje pri vzgoji otrok.	V družbi se čedalje bolj pričakuje vključenost očetov	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
D21	Poleg ekonomske preskrbljenosti, mora poskrbeti še za ukvarjanje z otrokom,	Ekonomska preskrbljenost in aktivno očetovstvo	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
D22	kar vključuje: branje pravljic,	Oče bere pravljice	Uspavanje	Skrbstveno delo
D23	vključitev v jutranjo in večerno rutino,	Oče pomaga pri večerni rutini	Uspavanje	Skrbstveno delo
D24	pomoč pri šolskih obveznostih, udeležba na roditeljskih sestankih in govorilnih urah in drugo.	Oče se udeležuje roditeljskih sestankov	Vrtčevske obveznosti	Skrbstveno delo
D25	Z družbenimi pričakovanji se strinjam, saj je za otroka izredno pomemben prisoten oče.	Sodobna družbena pričakovanja so pozitivna sprememba družbe	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
D26	Dopust je obema prišel prav, predvsem zaradi navajanja na nov življenjski slog z dojenčkom.	Navajanje na nov življenjski slog	Prehod iz partnerstva v starševstvo	Doživljanja med koriščenjem dopusta
D27	Meni je bilo veliko lažje, da je bil partner takoj po porodu doma in nama je nudil fizično in psihično podporo in pomoč pri vseh opravilih.	Na pomoč je vskočil partner	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
D28	Partnerju je bilo všeč, da se je lahko v miru navadil previjanja in skrbi za otroka, brez razmišljanja o službenih obveznostih.	Navajanje na nov življenjski slog	Prehod iz partnerstva v starševstvo	Doživljanja med koriščenjem dopusta
D29	S partnerjem sva takoj sklenila, da bom starševski dopust v celoti koristila jaz.	Starša sta se ob rojstvu otroka uskladila glede koriščenja starševskega dopusta	Dogovor med staršema glede koriščenja dopusta	Dopust
D30	Mislim, da na začetku dojenček bolj rabi mamico, sploh zaradi dojenja. Odločitev nama je bila zaradi omenjenega samoumevna.	Zaradi dojenja sta se odločila, da večji del starševskega dopusta izkoristi mama	Dogovor med staršema glede koriščenja dopusta	Dopust
D31	Dopust nama je dal priložnost, da se lahko poveževa z otrokom	Priložnost povezovanja z otrokom	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta

D32	in se tudi spočijeva, saj so bile noči kar pestre, z malo manj spanja kot prej,	Počitek	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
D33	se izobraziva ter učiva o negi in skrbi za otroka.	Priložnost skupnega učenje s partnerjem	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
D34	Všeč nama je bilo, da smo imeli skupen čas. Mislim, da je to potrebno, da se lahko v celoti posvetiš svojemu novemu malemu bitjecu.	Priložnost povezovanja z otrokom	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
D35	Prehod iz dopusta nazaj na delo je potekal gladko in povsem pričakovano.	Prehod je potekal gladko in pričakovano	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
D36	Najprej sem hčerko začela uvajati v vrtec. Vsak dan je bila v vrtcu dlje časa, tako da se je na srečo hitro uvedla.	Otroka je v vrtec uvajala mama	Vrtčevske obveznosti	Skrbstveno delo
D37	Na začetku je bil prihod v službo malce težak, saj je bilo v podjetju veliko novosti. Dosti stvari sem tudi pozabila, tako da sem morala veliko znanja od prej tudi obnoviti.	Preskok nazaj na delo je bil naporen	Prehod nazaj na delo	Doživljanja med koriščenjem dopusta
D38	Prehoda nazaj na delo sem se veselila, saj sem med porodniškim dopustom pogrešala več socialnega stika, kar mi je veliko pomenilo.	Prihoda na delo se je veselila, saj je pogrešala socialni stik	Prehod nazaj na delo	Doživljanja med koriščenjem dopusta
D39	Zadovoljna sem bila, da sem se spet začela počutiti bolj produktivno in da sem se lahko z drugimi pogovarjala tudi o drugih stvareh, ne samo o otroku. Mislim, da mi je pomagalo, da sem se mesec pred vstopom v službo začela psihično pripravljati na to.	Počutila se je bolj produktivno	Prehod nazaj na delo	Doživljanja med koriščenjem dopusta
D40	Partner je bil na začetku bolj malo vključen v skrb za otroka.	Ko se je otrok rodil, je na začetku več časa z njim preživela mama	Neenakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
D41	Opažam pa, da se z naraščanjem starosti otroka njegova vključenost v skrb in vzgojo povečuje.	Oče začne za otroka skrbeti kasneje in pokaže moško figuro	Neenakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
D42	Ko je bila hčerka dojenček, sem zanjo v večini skrbela jaz.	Ko se je otrok rodil, je na začetku več časa z njim preživela mama	Neenakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
D43	Ko pa se je hči začela samostojno gibati in prehranjevati, pa se je tudi partner bolj vključil.	Oče se je enakovredneje vključil v skrb ob samostojnem	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog

		prehranjevanju in gibanju otroka		
D44	Sedaj, ko je že malo starejša, veliko stvari počneta skupaj.	Partner se ne izogiba opravilom	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
D45	Mislim, da je trenutno oče primerno vključen v skrb in vzgojo otroka.	Vloge imata razdeljene enakovredno	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
D46	Kot sem že omenila, je partner koristil svoj del dopusta prva dva tedna po prihodu iz porodnišnice. En del dopusta mu je še ostal.	10 dni takoj po rojstvu	Očetovski dopust	Dopust
D47	Ta čas mi je ostal v lepem spominu, saj sem takrat najbolj potrebovala podporo in prisotnost nekoga, ki mu zaupam. Super je bilo, da sva se skupaj učila skrbeti za dojenčka in se med seboj podpirala ter si izmenjevala mnenja oziroma predloge za izboljšave.	Priložnost skupnega učenje s partnerjem	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
D48	Prav pa mi je prišla tudi pomoč pri gospodinjskih opravilih in skrbi za druge vidike bivanja.	Takoj po rojstvu je oče prevzel vsakodnevna opravila	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
D49	Definitivno bi si želela, da bi partner takrat koristil več dopusta, vsaj en mesec po porodu.	Očetovski dopust bi lahko bil daljši	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
D50	Namreč, ko je odšel po dveh tednih v službo, se še nisem počutila dovolj sposobno in močno, da opravim vsa opravila, ki naj bi jih uredila.	Partnerka sama ne bi zmogla brez pomoči očeta	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
D51	Manjkal mi je socialni stik, sploh pogovor. Na začetku je bilo težko, vendar je z vsakim dnevom postajalo lažje.	Manjko socialnega stika	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
D52	Moje mnenje je, da bi moralo očetom pripadati več dopusta v prvih tednih po porodu, saj bi to pozitivno vplivalo na otroka, hkrati pa tudi na mamico.	Daljši očetovski dopust v takoj po rojstvu otroka	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
D53	V službi nimam težav zaradi morebitnih odsotnosti z dela oziroma nasploh zaradi starševstva.	Delodajalec je sprejel odsotnost z dela zaradi starševstva	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
D54	Direktorica ima prav tako 2 otroka, mlajša od štirih let in me je od začetka popolnoma razumela ter me podpirala.	Delodajalec je sprejel odsotnost z dela zaradi starševstva	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
D55	Je pa res, da opravljam delo na računalniku, tako da v	Delo od doma	Prilagodljivost delavnika	Delovno okolje

	kolikor pride do nujne situacije, lahko delo opravim tudi od doma.			
D56	Spodbude za koriščenje očetovega dopusta so predvsem želja po aktivni vlogi pri skrbi za otroka,	Želja po aktivni vlogi pri skrbi za otroka	Spodbude za koriščenje očetovskega dopusta	Dopust
D57	podpora partnerke	Podpora partnerke	Spodbude za koriščenje očetovskega dopusta	Dopust
D58	ter razumevanje in podpora delodajalca,	Podpora delodajalca	Spodbude za koriščenje očetovskega dopusta	Dopust
D59	ovire pa predstavljajo strah pred negativnimi posledicami na delovnem mestu,	Strah pred negativnimi posledicami na delovnem mestu	Ovire za koriščenje očetovskega dopusta	Dopust
D60	finančni razlogi,	Finančni razlogi	Ovire za koriščenje očetovskega dopusta	Dopust
D61	pa tudi tradicionalni družbeni vzorci, ki očeta postavljajo predvsem v vlogo hranilca družine.	Tradicionalni družbeni vzorci	Ovire za koriščenje očetovskega dopusta	Dopust
D62	Kot sem že omenila, bi bilo smiselno podaljšati razpoložljivost dopusta za očete.	Očetovski dopust bi lahko bil daljši	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
D63	Po mojem mnenju bi bilo tudi dobro, da bi porodniška trajala vsaj kakšen mesec več, saj je otroku stik oziroma čas z mamico v prvih letih zelo pomemben.	Porodniški dopust bi lahko trajal daljše obdobje	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
D64	S partnerjem si gospodinjska opravila deliva. Prav tako oba poskrbiva za otroka. Oba se z njim igrava, oba ga hraniva in previjava.	Opravila si delita	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
D65	V svojem okolju zaznavam čedalje bolj moderna pričakovanja družbe.	V družbi se čedalje bolj pričakuje vključenost očetov	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
D66	Če je bila včasih bolj pogosta delitev, da je mati bolj skrbela za otroke, oče pa je skrbel za finančno plat, lahko rečem, da je danes drugače. Zdi se mi, da v družbi ni več razlik, kot so bile včasih.	Ekonomska preskrbljenost in aktivno očetovstvo	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
D67	Kot sem že omenila, s partnerjem si doma deliva delo in oba opravljava vsa opravila.	Opravila si delita	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo

D68	Mislim, da mora biti delitev v družini enakovredna.	Meni, da je pomembno, da so vloge enakovredno razdeljene	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog

9.3.5. INTERVJU E

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
E1	Moj otrok je star 13 mesecev.	13 mesecev	Starost otroka	Starost
E2	Jaz sem svojega materinskega in starševskega izkoristila v celoti.	Oče prenesel svoj del dopusta na mater	Starševski dopust	Dopust
E3	Oče je izkoristil takoj ob rojstvu tistih 15 dni, ki mu jih pripada. Še enkrat med letom je zdaj do prvega leta starševski dopust še 15 dni.	15 dni takoj po rojstvu	Očetovski dopust	Dopust
E4	Plan pa je, da bi vsako leto še dodatnih 15 dni izkoristil. Ker mu pripada 60 dni starševskega dopusta.	V načrtu je, da oče vsako leto izkoristi 15 dni, dokler mu to pripada.	Starševski dopust	Dopust
E5	Pojem aktivno očetovstvo meni pomeni, da se oče aktivno vključuje v vse vidike skrbi za otroka.	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
E6	To je od uspavanja,	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
E7	hranjenja...	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
E8	Na začetku je bilo pri nas predvsem tako, da je prevzel tudi gospodinjska dela.	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
E9	Torej, da pomaga mami.	Na pomoč je vskočil partner	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
E10	Jaz imam vredu moža, ki se je zares vnesel in mu je šlo zelo dobro. Bil je velika podpora.	Partner je bil v veliko podporo	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
E11	Idealnega očeta si predstavljam kot neka podpora mami, ker se pa oba starša srečujeta z nečim novim, sploh če je to prvič, da sta starša.	Sodeluje s partnerko	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
E12	Torej, da pomaga pri umivanju,	Pomoč pri opravilih	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
E13	hranjenju, če je flaška,	Pomoč pri opravilih	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
E14	da zna uspavati otroka	Pomoč pri opravilih	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo

E15	in se že od začetka uči.	Sprotno učenje	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
E16	Pa seveda gospodinjska opravila, ker na začetku ni bilo časa, da bi jaz to delala.	Pomoč pri opravilih	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
E17	Mislim, da je vloga očeta in da je prisoten pri otrokovem razvoju zelo pomembna.	Aktivno očetovstvo ima veliko vlogo pri otrokovem razvoju	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
E18	Sploh pa to, da se že od začetka vzpostavlja vez. Ne samo z mamo, ampak tudi z očetom.	Pomembno je, da otrok že od začetka vzpostavi vez z obema staršema	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
E19	Nekateri sicer rečejo, da otroci očeta ne potrebujejo do nekje tretjega leta starosti, jaz pa mislim, da to ni res.	Očetovska figura je otroku zgled	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
E20	Mislim, da se na otroku zelo pozna, da je oče od začetka prisoten in priseben ter da sodeluje.	Otroku se pozna prisotnost in prisebnost očeta od začetka	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
E21	Mislim, da so se družbena pričakovanja glede očeta zelo spremenila.	Pogled na očetovstvo se je skozi čas spremenil	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
E22	V sodobni družbi se očetje veliko več vključujejo, kot pa so se včasih.	Očetje so danes bolj vključeni v vzgojo	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
E23	Tudi nase očetje prevzemajo veliko vlog.	Očetje prevzemajo veliko vlog	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
E24	To je bilo zelo lepo obdobje. Jaz sem se imela lepo.	Obdobje koriščenja (starševskega, očetovskega, materinskega) dopusta je bilo lepo	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
E25	Je pa to res tudi odvisno od vsakega otroka. Mi res nismo imeli težav. Mala je bila dobrovoljček, veliko časa smo preživeli na morju. Jaz moram povedati, da je bilo to eno izmed lepših obdobij.	Obdobje koriščenja (starševskega, očetovskega, materinskega) dopusta je bilo lepo	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
E26	Priložnost je ravno to povezovanje z otrokom. Da je res ta čas namenjen otroku.	Priložnost povezovanja z otrokom	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
E27	Mnogi rečejo, da je ta čas še prekratek, ampak je enkrat potrebno narediti rez.	Starševski dopust se mora enkrat tudi končati	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
E28	Ravno sem brala, kako staršem podaljšujejo Skandinavske države obdobje.	Skandinavske države staršem podaljšujejo obdobje starševskega dopusta	Primerjava s tujino	Zakonodaja
E29	Ali pa, da bi vsem omogočili štiri ure dela, pa bi bilo to plačano, ta razlika.	Omogočiti doplačilo razlike dela s krajšim delovnim časom materam	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja

E30	Ne pa tako, kot je sedaj, ko si mnoge družine ne morejo privoščiti tega zaradi izpada dohodka.	Nekatere družine si ne morejo privoščiti delo s krajšim delovnim časom	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
E31	Pa, da je ta možnost, ko si ti na primer 3 ure doma, tudi plačano. Ker trenutno to ni plačano.	Omogočiti doplačilo razlike dela s krajšim delovnim časom materam	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
E32	Obstaja možnost, da delaš skrajšani delovni čas, plačajo se ti prispevki, plače pa ne dobivaš.	Omogočiti doplačilo razlike dela s krajšim delovnim časom materam	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
E33	Preden sem prišla nazaj na delo, sem mislila, da bo še hujše, ker po enem letu se zares odklopiš od dela. Pa tudi možgani potrebujejo nekaj časa, da prideš nazaj v delo.	Ni bil/a v celoti osredotočen/a na delo, saj je razmišljal/a o drugiih rečeh	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
E34	Ampak moram povedati, da ni bilo tako hudo, kot sem si predstavljala da bo.	Hitro se je navadil/a na delo	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
E35	Je pa tudi res, da je odvisno tudi od otroka. Mi nismo imeli težav z uvajanjem v vrtec.	Prehod nazaj na delo je odvisen od stanja z otrokom	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
E36	Tudi delo od doma mi omogoča neko fleksibilnost.	Delo od doma	Prilagodljivost delavnika	Delovno okolje
E37	Otroka sem v vrtec jaz uvajala sama.	Otroka je v vrtec uvajala mama	Vrtčevske obveznosti	Skrbstveno delo
E38	Zaenkrat smo imeli samo dva dni nege, ker sem sveže nazaj v službi. Ker je punčka še majhna in se še doji, zaenkrat jaz ostanem doma.	Zaradi dojenja, mama ostane doma z otrokom na negi, kadar je bolan	Koriščenje nege otroka	Skrbstveno delo
E39	Ko bo pa malo večja, pa si bova razdelila.	Zaradi dojenja, mama ostane doma z otrokom na negi, kadar je bolan	Koriščenje nege otroka	Skrbstveno delo
E40	V pretežni meri je to mama, ampak če bo na primer kdaj kakšna poškodba, je tudi partner pripravljen ostati doma.	Največkrat na negi zaradi bolezni otroka ostane mama	Koriščenje nege otroka	Skrbstveno delo
E41	Tako, kot sem rekla. Jaz nimam pripomb za partnerjevo vključenost.	Vloge imata razdeljene enakovredno	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
E42	Zdaj smo se vsi skupaj privadili na družino. Se mi zdi, da smo dobro utečeni. Tudi kopanje, previjanje, vsa opravila, tudi hranjenje, ker je tudi že normalno hrano.	Postopoma so se privadili na družinsko življenje	Prehod iz partnerstva v starševstvo	Doživljanja med koriščenjem dopusta
E43	Od začetka že je bil partner vključen in mi je bil v pomoč.	Na pomoč je vskočil partner	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med

				koriščenjem dopusta
E44	Tudi zdaj se za vrtec dogovoriva, kdo pokriva katere dneve.	Sproti se dogovarjata, kdo opravlja katero delo	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
E45	To je bilo pa najboljše, ker je pa moj mož ravno menjal službo. Tako, da je bil dejansko en mesec in pol po mojem porodu doma.	Priložnost skupnega učenja s partnerjem	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
E46	Tistih 15 dni, ki jih je bilo za njega, je bilo čisto premalo. Ker mama ne more sama. En mesec bi zagotovo potrebovala pomoč.	Partnerka sama ne bi zmogla brez pomoči očeta	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
E47	No, razen, če imajo starši v hiši še koga drugega, ki jim lahko pomaga.	To, da imaš nekoga, je dragoceno	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
E48	Ampak takrat sem jaz res skrbela samo za otroka pa za to, da je jedla. Vse ostale stvari je prevzel on.	Takoj po rojstvu je oče prevzel vsakodnevna opravila	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
E49	Družina je in ni blizu. Dvajset kilometrov stran.	Oddaljenost od družine	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
E50	Babice so s kuhanjem zelo pripomogle.	Pomoč s kuhanjem	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
E51	Je pa vseeno drugače. To, da je nekdo ves čas zraven tebe, res veliko pomeni.	To, da imaš nekoga, je dragoceno	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
E52	Tukaj, kjer sedaj delam, nimam težav. Vedno so razumeli. Tudi v nosečnosti, ko sem en mesec prej odšla na porodniško.	Delodajalec je sprejel odsotnost z dela zaradi starševstva	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
E53	Tudi zdaj se mi prilagajajo. Omogočajo mi delo od doma,	Delo od doma	Prilagodljivost delavnika	Delovno okolje
E54	tudi v primeru, ko sem imela nego, ni bilo nobenega vprašanja.	Ni bilo negativnih pripomb	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
E55	Takoj razumejo, da je otrok majhen. Res ne smem nič slabega povedati.	Delodajalec razume odsotnost z dela zaradi starševstva	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
E56	Trenutna zakonodajna ureditev je dobra.	Pravica do očetovskega dopusta v Sloveniji je dobro urejena	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
E57	Vseeno pa z vidika očetov, pa tudi z vidika delodajalcev bi rekla, da bi bilo dobro, da ne bi bila samo strnjena oblika, torej 15 dni. Da bi se	Da koriščenje 15 dni očetovskega dopusta ne bi bilo v strnjeni obliki	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja

	očetom kdaj omogočilo tudi krajše koriščenje.			
E58	Ker izpad za podjetje v 15 dneh, ko očeta ni... delodajalcem to ni najbolj všeč.	Delodajalcem ni najbolj všeč, da oče vzame 15 dni očetovskega dopusta v kosu	Ovire za koriščenje očetovskega dopusta	Dopust
E59	V okolju zaznavam, da smo dosti moderna družba.	Zaznava sodobno družbeno ureditev	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
E60	Vloge se vedno bolj prepletajo. Mi v hecu rečemo, da nas, mater, sploh ne bi več potrebovali, če bi očetje še dojiti imeli možnost.	Vloge se vedno bolj prepletajo	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
E61	Očetje zares prevzemajo veliko nalog.	Očetje prevzemajo veliko vlog	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja

9.3.6. INTERVJU F

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
F1	Moj sin je star dve leti in en mesec.	Dve leti in en mesec	Starost otroka	Starost
F2	Moja partnerka je bila doma 12 mesecev. Tako, da je izkoristila celoten dopust.	Oče prenesel 100 dni dopusta na mater	Starševski dopust	Dopust
F3	Jaz sem ob rojstvu otroka izkoristil 15 dni očetovskega dopusta,	15 dni takoj po rojstvu	Očetovski dopust	Dopust
F4	kasneje pa še 30 dni starševskega.	Izkoristil 30 dni starševskega dopusta	Starševski dopust	Dopust
F5	Ne, nisem. To pa z namenom. Zdelo se mi je smiselno, da nekaj dni prihranim za kasneje, če bi prišlo do kakšne nepredvidene situacije.	Ni izkoristil celotnega očetovskega dopusta naenkrat	Očetovski dopust	Dopust
F6	Zame aktivno očetovstvo pomeni, da si prisoten na vseh ravneh.	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
F7	Da nisi samo fizično tam, ob otroku.	Fizična prisotnost	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
F8	Da si zraven pri vsakdanjih stvareh, ki se mogoče na prvi žogo zdijo manj pomembne,	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
F9	to je oblačenje,	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
F10	hranjenje,	Prisotnost in sodelovanje pri	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo

		vsakodnevnih opravilih		
F11	igra	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
F12	in pogovor.	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
F13	Da si zraven pri vsej tej rutini.	Vpetost v otrokovo rutino	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
F14	Ne bi rekel, da ideal sploh obstaja v nekem popolnem smislu.	Idealnega očeta ni, obstaja zgolj približek idealu	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
F15	Zame je dober oče tisti, ki je zanesljiv. Da otrok ve, da se lahko nanj zanese.	Odgovornost	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
F16	Pa tudi, da zna postaviti neke meje in pravila, ne pa samo ugajati.	Postavlja meje	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
F17	Mislim, da aktivno očetovstvo zelo vpliva na otrokovo samostojnost,	Samostojnost	Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo	Otrokov razvoj
F18	pa tudi na njegov občutek varnosti.	Občutek varnosti	Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo	Otrokov razvoj
F19	Po eni strani se pričakuje, da je oče vključen,	V družbi se čedalje bolj pričakuje vključenost očetov	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
F20	po drugi strani pa se mi zdi, da družba še vedno bolj tolerira odsotnost očeta kot pa odsotnost matere. Če mame ni zraven, je to hitro problem in polno predsodkov, če pa ni očeta, pa je to kar pogosto sprejeto.	Očetova odsotnost je v družbi bolj tolerirana od materinske	Tradicionalna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
F21	Iskreno, mi je bil ta čas precej drugačen, kot sem si ga prej predstavljal.	Pred rojstvom so pričakovanja drugačna	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
F22	Misli sem, da bo bolj umirjeno, pa ni bilo.	Pred rojstvom so pričakovanja drugačna	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
F23	Bilo je veliko prilagajanja,	Skrb in prilagajanje	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
F24	improvizacije	Improvizacija in učenje	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
F25	učenja,	Improvizacija in učenje	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
F26	dvomov vase, saj je bila to prva izkušnja zame.	Dvomi vase	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta

F27	Vseeno pa moram poudariti, da mi je bilo lepo obdobje.	Obdobje koriščenja (starševskega, očetovskega, materinskega) dopusta je bilo lepo	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
F28	Najtežje mi je bilo, ko sem bil utrujen	Naporno obdobje	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
F29	in tisti občutek, da si ves čas na preži, kaj se dogaja. Tudi, ko otrok spi, nikoli zares ne izklopiš.	Nikoli se ne odklopiš	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
F30	S partnerko sva se glede delitve nalog dogovarjala sproti. Ni bilo neke jasne delitve.	Sproti se dogovarjata, kdo opravlja katero delo	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
F31	Če je bilo treba iti kaj v trgovino iskati, sem ponavadi jaz skočil.	Oče je vskočil v trgovino	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
F32	Tudi na začetku sem malo več postoril v gospodinjstvu, partnerka pa se je več posvečala otroku. Tudi zato, ker je dojila.	Ker je partnerka dojila, je on skrbel za gospodinjstvo	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
F33	Priložnost je predvsem v tem, da se lahko zares vključim in poskrbim za otroka in partnerko.	Navajanje na nov življenjski slog	Prehod iz partnerstva v starševstvo	Doživljanja med koriščenjem dopusta
F34	Brez te pravice bi verjetno bil več v službi in bi tudi marsikaj zamudil.	Pravica mu je dala možnost, da ne zamudi lepih trenutkov z družino	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
F35	Pa tudi ne predstavljam si, da bi morala partnerka od začetka sama poskrbeti za otroka.	Partnerka sama ne bi zmogla brez pomoči očeta	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
F36	Ta prehod sem doživljal kar stresno.	Stresno	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
F37	Imel sem občutek, da sem razpet med službo in domom. Na delu sem veliko razmišljal o otroku, doma pa o obveznostih v službi. Sem potreboval kar nekaj časa, da sem našel nekakšno ravnovesje.	Občutek razpetosti med službo in domom	Usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja	Delovno okolje
F38	Od okolja nama je najbolj pomagala družina. Od nje sva dobila veliko nasvetov, pa tudi veliko kuhane hrane.	Imela sta podporo družine	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
F39	To nama je veliko pomenilo.	To, da imaš nekoga, je dragoceno	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
F40	Ja, moja družina je zelo blizu doma, od partnerke	Imela sta podporo družine	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta

	malo dalj stran, ampak vseeno blizu.			
F41	Otroka je v vrtec uvajala partnerka.	Otroka je v vrtec uvajala mama	Vrtčevske obveznosti	Skrbstveno delo
F42	Zdi se mi, da me sin doživlja kot enakovrednega starša.	Enakovredna delitev vlog otroku daje dober zgled	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
F43	Mislim, da je to posledica tega, ker sem res veliko časa želel preživeti z njim in sem se mu posvečal. Zdaj pa isto stremim k temu, da mu dam čim več pozornosti.	Veliko časa je preživel z otrokom in mu dajal pozornost	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
F44	Odnos delovnega okolja do starševstva bi na splošno ocenil kot korekten, ne pa idealen.	Odnos delovne organizacije do starševstva ni idealen	Nerazumevanje delodajalca	Delovno okolje
F45	Omogočili so mi odsotnost, ko sem koristil starševski oziroma očetovski dopust,	Med koriščenjem dopusta mu je bila omogočena odsotnost z dela	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
F46	ni pa bilo veliko razumevanja za to, da bi bil popolnoma nedosegljiv.	Med koriščenjem dopusta je moral biti na voljo delodajalcu	Nerazumevanje delodajalca	Delovno okolje
F47	Kot oviro mislim, da je še vedno prisoten pritisk, da moraš biti na voljo. Tudi, če nisi uradno v službi, se pričakuje, da si dosegljiv.	Prisoten pritisk, da moraš biti ves čas na voljo delodajalcu	Ovire za koriščenje očetovskega dopusta	Dopust
F48	Po eni strani razumem delodajalca, po drugi strani pa se mi to ravno ne zdi prav.	Med koriščenjem dopusta je moral biti na voljo delodajalcu	Nerazumevanje delodajalca	Delovno okolje
F49	Trenutno mislim, da je zakonodaja dobra.	Pravica do očetovskega dopusta v Sloveniji je dobro urejena	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
F50	Ampak bi lahko bile še kakšne izboljšave. Sploh glede trajanja starševskega dopusta.	Starševski dopust bi lahko bil daljši	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
F51	Skrbstveno delo je pri nama dokaj porazdeljeno. Oba se z otrokom igrava, ga hraniva, uspavava.	Vloge imata razdeljene enakovredno	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlgo
F52	Nikjer se ne počutim izključen.	Oče se ne počuti se izključen pri skrbi za otroka	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
F53	Glede nege za otroka se dogovarjava glede na najine urnike in obveznosti. Ni avtomatično kar tako, da ostane z njim doma mama.	Ob bolezni otroka se glede koriščenja nege starša dogovarjata sproti	Koriščenje nege otroka	Skrbstveno delo

F54	Opažam, da so očetje sicer pohvaljeni že za osnovne stvari, kar se mi zdi malo smešno. Na primer, ko oče previje otroka, pa so nekateri zelo navdušeni nad tem.	Očete se hvali za osnovno skrbstveno delo	Tradicionalna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
F55	Meni se to zdi samoumevno. Skrb za otroka se mi zdi samoumevna, ne pa neka izjema.	Skrb za otroka je samoumevna, ne glede na spol	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
F56	Menim, da morajo biti vloge v družini prilagodljive.	Meni, da je pomembno, da so vloge enakovredno razdeljene	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
F57	Najbolj pomembno se mi zdi, da se partnerja pogovarjata in skomunicirata stvari med sabo.	Pomembna je komunikacija med staršema	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
F58	Morda bi dodal še to, da bi bilo dobro, da se o očetovstvu govori bolj realno.	Idealnega očeta ni, obstaja zgolj približek idealu	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
F59	Ni samo lepo, ampak je tudi naporno.	Očetovstvo je lepo, a naporno	Lepo, a naporno	Aktivno očetovstvo

9.3.7. INTERVJU G

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
G1	Moj otrok ima dve leti.	Dve leti	Starost otroka	Starost
G2	Jaz sem bil na začetku doma nekje 45 dni. Porabil sem vseh 15 dni očetovskega dopusta	15 dni takoj po rojstvu	Očetovski dopust	Dopust
G3	in 30 dni starševskega dopusta.	Izkoristil 30 dni starševskega dopusta	Starševski dopust	Dopust
G4	Očetovski dopust sem takoj ob rojstvu pokoristil v celoti,	15 dni takoj po rojstvu	Očetovski dopust	Dopust
G5	potem sem pa še en mesec koristil starševski dopust.	Izkoristil 30 dni starševskega dopusta	Starševski dopust	Dopust
G6	Pri starosti dveh let otroka mi je zaenkrat ostalo še 12 dni. Sem pa dve poletji združil kolektivni in starševski dopust, da smo bili doma lahko cel mesec.	Poleti združil kolektivni in starševski dopust	Starševski dopust	Dopust
G7	Imam pa jaz tako službo, sem voznik kamiona, zato z ženo poskušava tudi kombinirati. Mene včasih cele dneve ni doma, na primer od ponedeljka do petka.	Zaradi neobičajne službe z ženo usklajujeta dopust	Dogovor med staršema glede koriščenja starševskega dopusta	Dopust

G8	Zato se mi zdi dobro, da je drugače urejeno, kot je bilo prej. Da bi bil jaz samo 14 dni doma, potem bi pa moral že iti nazaj v službo, otroka dolgo ne bi videl, ker bi moral voziti.	Pred spremembo zakonodaje je bilo za očete predvidenega premalo dopusta	Spremembe zakonodaje leta 2023	Zakonodaja
G9	Pojem aktivno očetovstvo mi pomeni, da partnerki pomagam pri opravilih, pri skrbi za otroka, da ga previjem, nahranim, se z njim ukvarjam.	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
G10	Pa tudi, da sem čim več z otrokom, da skupaj preživimo veliko časa, da gremo na kakšen izlet. V današnjem tempu življenja ti služba vzame ogromno, zato pride prav, da si lahko malo več doma.	Fizična prisotnost	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
G11	Zame je idealen oče tak, ki je veliko z otrokom.	Nameni veliko časa otroku	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
G12	Idealnega v današnjem času ni. Tako jaz razmišljam.	Idealnega očeta ni, obstaja zgolj približek idealu	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
G13	Vseeno pa se je potrebno truditi in izkoristiti čim več časa z otrokom. Da si čim več na voljo otroku.	Nameni veliko časa otroku	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
G14	Mislim, da to, da je oče bolj vključen pri otroku, pozitivno vpliva nanj.	Aktivno očetovstvo ima veliko vlogo pri otrokovem razvoju	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
G15	Je čisto drugače, ali je oče prisoten, ali pa ne. Mama ima bolj mehko srce in več popušča. Oče manj popušča in lažje odloča. Pa to ni v smislu, da otroka tepeš ali pa kaj takega, ampak so pa določene stvari, kjer je boljše, da je oče prisoten. Mislim, da ima potem taka vzgoja za kasnejša leta boljši vpliv. Na primer, da zna otrok bolj ceniti stvari in tako.	Otrokovo mišljenje v prihodnosti	Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo	Otrokov razvoj
G16	Ja, mislim, da se danes očete več vključuje, kot se jih je včasih. Mislim, da je malo drugače in da je boljše, kot je bilo včasih.	V družbi se čedalje bolj pričakuje vključenost očetov	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
G17	Mislim, da sem jaz veliko več vključen v vzgojo in skrb za otroka, kot pa so bili očetje včasih.	Očetje prevzemajo veliko vlog	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
G18	Otroka je v vrtec uvajala partnerka.	Otroka je v vrtec uvajala mama	Vrtčevske obveznosti	Skrbstveno delo

G19	Če zboli za vikend, potem ponavadi jaz ostanem z njim doma, če je pa med tednom, ko imam jaz ravno vožnje, pa z njim doma ostane partnerka.	Ob bolezni se glede koriščenja nege starša dogovarjata sproti	Koriščenje nege otroka	Skrbstveno delo
G20	Zaradi narave dela partnerka večkrat ostane z njim doma. Sploh, če na hitro pride.	Mama večkrat ostane na negi z otrokom	Koriščenje nege otroka	Skrbstveno delo
G21	V službi imam vredu dogovorjeno, ampak se mi zdi, da pa nikjer ravno ne marajo, da očetje prevečkrat ostanejo z otrokom doma. Bolj razumejo, če mama ostane doma.	Na splošno delodajalci niso naklonjeni temu, da očetje ostanejo doma z otrokom	Nerazumevanje delodajalca	Delovno okolje
G22	Tudi mislim, da je sin bolj navezan na mamo, kot pa name. Če je ni, sem tudi jaz dober... ampak, če bi pa moral izbirati, bi verjetno on izbral raje njo.	Največkrat na negi zaradi bolezni otroka ostane mama	Koriščenje nege otroka	Skrbstveno delo
G23	Ja, če je praznik sredi tedna, potem moram delati. Če je pa vikend, pa delam mogoče dvakrat na leto. Ni spet tako pogosto. Včasih kakšno soboto moram delati.	Delo med prazniki in vikendi zaradi neobičajne vrste dela	Usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja	Delovno okolje
G24	V službi se lahko za sproti dogovarjam, da kdaj ne bom vozil, če nekaj imam.	Delodajalec je sprejel odsotnost z dela zaradi starševstva	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
G25	Drugače je pa narava dela taka, da vozim v tujino in se zato ne morem kar spomniti, da bi bil pa kar cel teden doma. Lahko tako, če pride nekaj vmes in prej povem. Ne morem pa ves čas tega delati, tudi ne vidijo ravno radi tega. Mi pa gredo na roke, če je kaj pomembnega.	Zaradi neobičajne vrste dela mora vnaprej načrtovati izostanke z dela zaradi starševstva	Usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja	Delovno okolje
G26	Med dopustom, ko sva bila z otrokom sama, sem se z njim veliko ukvarjal.	Nameni veliko časa otroku	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
G27	Veliko sva se crkljala, malo sem ga razvajal. Bilo je lepo, poletje je bilo.	Oče se je med koriščenjem dopusta veliko gral z otrokom	Igra	Skrbstveno delo
G28	Zjutraj sva se naspala, sva imela poseben ritem. Ko sva se naspala, sem ga dal v voziček in sva šla en krog po vasi.	Oče je med koriščenjem starševskega in očetovskega dopusta z otrokom pogosto odšel na sprehod	Sprehodi	Skrbstveno delo

G29	Potem sva se včasih ustavila pri babi in dediju na čaju,	Socializacija	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
G30	potem domov, sem ga dal spat,	Med koriščenjem starševskega in očetovskega dopustu je oče pretežno skrbel za uspavanje	Uspavanje	Skrbstveno delo
G31	potem sem jaz malo postoril stvari po hiši. Ker ko otrok čuje, ne moreš ravno veliko delati drugih gospodinjskih stvari.	Oče je skrbel za pospravljanje	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
G32	Potem sva kaj na hitro skuhala, ali pa pogrela kosilo, da sva mamico pričakala s kosilom, potem je pa že partnerka prišla.	Oče je med koriščenjem starševskega in očetovskega dopusta skuhal kosilo	Hranjenje	Skrbstveno delo
G33	Sem poskusil ta čas, ko sem bil z otrokom, dobro izkoristiti.	Nameni veliko časa otroku	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
G34	Ja, je bilo kar nekaj izzivov.	Stresno obdobje	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
G35	Ni vse tako idealno, kot nekateri pravijo. En primer je na primer bil decembra, nekaj dni pred božičem, sva imela oba s partnerko dopust vse do 6. januarja. Pogovarjala sva se, kam vse bomo lahko šli v tem času. Potem pa je otrok zbolel za vodenimi kozami in smo ostali doma, da se je lepo pozdravil. Ali pa kakšna druga stvar. Ves čas je nekaj.	Nepričakovana bolezen otroka	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
G36	Meni so v službi šli, ko sem končal z dopustom, toliko na roko, da sem en teden lahko vozil kamion samo po Sloveniji in nisem rabil iti v tujino. Tako sem lahko hodil vsak dan domov.	Prilagodljivo delovno okolje	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
G37	Priznam, da mi je pa zdej kdaj težje, kot mi je bilo takrat. Tudi zato, ker ko je bil otrok še mlajši, je veliko spal, ko sem šel. Je bil dojenček. Zdaj pa mi je veliko težje iti. Najtežje mi	Občutek razpetosti med službo in domom	Usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja	Delovno okolje

	je bilo eno nedeljo zvečer, ko sem šel na Portugalsko za 10 dni. Partnerka in otrok sta me še peljala v službo in smo se poslovili. Ni bilo težjega, kot pa to.			
G38	Družino imam čisto blizu, tako, da so nama res pomagali. Obe družini sta nama, sploh takoj po rojstvu, ko je bila partnerka še malo boga, pomagali. Skuhali sta kakšno kosilo. Od partnerke sestra je vzgojiteljica in je tudi s kakšnim nasvetom pomagala. Še vedno pomaga. Z mojo sestro se tudi večkrat dogovorimo in se uskladimo, ker ima tudi ona majhnega otroka, da se skupaj igrajo.	Družina je pomagala z nasveti	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
G39	Za službo lahko dam kar oceno 10 kar se tiče odnosa do starševstva.	Podjetje je družinsko orientirano	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
G40	Je pa tako, da če kaj rabim, mi ustrežejo. Vseeno pa moram biti realen in sprejmem naloge. Ne morem se izgovoriti, da imam majhnega otroka in nekaj ne morem.	Prilagodljivo delovno okolje	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
G41	Jaz tako gledam, da če je res nekaj nujnega, potem odstopim od naloge in to povem. Poskusim jim tudi to čim prej povedati.	Zaradi neobičajne vrste dela mora vnaprej načrtovati izostanke z dela zaradi starševstva	Usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja	Delovno okolje
G42	Če pa ostaneš na bolniški z otrokom, pa razumejo in nikoli nisem imel problema, ali pa, da bi bile kakšne grožnje.	Delodajalec razume odsotnost z dela zaradi bolezni otroka	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
G43	To je tako. Dopusta ni nikoli preveč Moraš pa biti realen. Glede na to, da je bilo še nekaj mesecev, preden se je moj otrok rodil, veliko manj dopusta za očete, potem so pa dodali več dni, lahko rečem, da je to kar vredu.	Pred spremembo zakonodaje je bilo za očete predvidenega premalo dopusta	Spremembe zakonodaje leta 2023	Zakonodaja
G44	Je pa vedno biti luštno doma. Če bi bil lahko vsako poletje doma en mesec z otrokom, bi bilo to super, se ne bi branil.	Poleti več dni starševskega dopusta	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja

G45	Če pa na primer primerjaš z mojo sestrično, ki je rodila v Dohi, ker je tam delala, pa je ona mogla iti delati že po treh mesecih, je pa naša zakonodaja res super.	V Dohi mora mama na delo po dveh tednih po rojstvu otroka	Primerjava s tujino	Zakonodaja
G46	Ne, delodajalec me med koriščenjem dopusta ni motil. Morda le za kakšne formalnosti, če je bilo potrebno urediti kakšne papirje.	Delodajalec je sprejel odsotnost z dela zaradi starševstva	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
G47	Pretežno ta opravila opravlja partnerka. To priznam.	Gospodinjska opravila v večini opravlja partnerka	Neenakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
G48	Tudi mislim, da je nanjo bolj navezan, kar se mi zdi tudi logično glede na to, da je več z njim doma in mene več dni zaporedoma ni.	Navezanost otroka na starša	Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo	Otrokov razvoj
G49	Če pa sem sam doma z otrokom, pa poskrbim za njega in znam opraviti vsa opravila. Mi ni problem.	Partner se ne izogiba opravilom	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
G50	Zaznavam bolj moderna pričakovanja. Mislim, da se je skozi leta že veliko spremenilo.	Zaznava sodobno družbeno ureditev	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
G51	Se mi zdi, da se od očetov danes pričakuje skoraj enako kot od mame.	Pričakovanja do očetov so danes enakovredna pričakovanjem do mater	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
G52	Da ni več take delitve, kot je bila včasih.	Vloge se vedno bolj prepletajo	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
G53	Mislim, da si je treba naloge razdeliti.	Meni, da je pomembno, da so vloge enakovredno razdeljene	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
G54	Je pa tako, da nekatera dela so vseeno bolj moška ali pa ženska.	Obstaja delitev opravil na moška in ženska	Neenakovredno razdeljene vloge/ tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog
G55	Pri nama je tako, da jaz bolj poskrbim, če je treba kje kaj popraviti na primer ali pa za avtomobile. Ampak travo pa kosi tudi moja žena, ne samo jaz. Tako, da si vseeno ne deliva čisto klasično.	Opravila si delita glede na to, kdo v njih bolj uživa	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
G56	Dodal bi še, da menim, da imamo dovolj dni dopusta. Če si ga pametno razporediš in ga znaš lepo izkoristiti, ga je dovolj.	V Sloveniji imamo dolgo obdobje za koriščenje (očetovskega,	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja

		starševskega, materinskega) dopusta		
G57	Ne bi pa bilo slabo, če bi dodali še kakšen dan več. Vseeno pa moramo biti realni.	Starševski dopust bi lahko bil daljši	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja

9.3.8. INTERVJU H

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
H1	Starost mojega otroka je dve leti.	Dve leti	Starost otroka	Starost
H2	Jaz sem bila doma eno leto, sem vse v celoti izkoristila.	Oče prenesel svoj del dopusta na mater	Starševski dopust	Dopust
H3	Ne, nisem nič prenašala na partnerja, sem jaz izkoristila	Oče prenesel svoj del dopusta na mater	Starševski dopust	Dopust
H4	Partner pa je bil na začetku z mano doma dva meseca. Najprej je izkoristil 15 dni očetovskega dopusta,	15 dni takoj po rojstvu	Očetovski dopust	Dopust
H5	potem si je pa vzel še dober mesec starševski dopust.	Izkoristil 30 dni starševskega dopusta	Starševski dopust	Dopust
H6	Aktivno očetovstvo meni pomeni, da oče res pomaga pri otroku, sploh pri novorojenčku.	Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
H7	To ti ogromno odnese in pomaga, ko je bil partner doma dva meseca.	Hvaležen/a za trenutno pravico do (očetovskega, starševskega, materinskega) dopusta	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
H8	Pomeni mi tudi, da se vključuje zraven pri vseh aktivnostih, tako pri hranjenju, previjanju in povsod.	Vpetost v otrokovo rutino	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
H9	Zdaj, ko pa otrok ni več novorojenček, je pa tudi super. Jaz grem v službo, onadva sta pa lahko skupaj doma, ko še kdaj koristi dodatno starševski dopust.	Fizična prisotnost	Razumevanje pojma aktivno očetovstvo	Aktivno očetovstvo
H10	Idealno bi bilo osem ur službe in da se potem lahko oba starša posvečata otroku.	Nameni veliko časa otroku	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
H11	Pa tudi, da se lahko 100 odstotno zaneseš na očeta. Jaz kot mama, da ni vse na meni. To bi bilo zame idealno.	Odgovornost	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo

H12	Da, menim, da aktivno očetovstvo igra pomembno vlogo pri otrokovem razvoju.	Aktivno očetovstvo ima veliko vlogo pri otrokovem razvoju	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
H13	Tudi oče je drugačen, kot mama. Oče ima drugačno avtoriteto, kot pa mama.	Očetovska figura je otroku zgled	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
H14	Mama se z otrokom povezuje že med nosečnostjo. Potem pa tudi preko dojenja. Z otrokom sta tako lahko zelo povezana.	Povezanost	Področja, na katera vpliva aktivno očetovstvo	Otrokov razvoj
H15	Rekla bi pa tudi, da je oče bolj odločen in zna včasih bolj postaviti meje.	Očetovska figura je otroku zgled	Vpliv aktivnega očetovstva na otrokov razvoj	Otrokov razvoj
H16	Ja, v primerjavi s prej so se pričakovanja v družbi glede očetovske vloge kar spremenila.	Pogled na očetovstvo se je skozi čas spremenil	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
H17	Zdaj se očeta res povsod vključuje, prej se je pričakovalo, da bo vse naredila mama. Že v vrtcu na primer sestanki, razne obveznosti... vse je bilo na mami. Zdaj pa je to prerazporejeno tudi na očeta.	Pričakovanja do očetov so danes enakovredna pričakovanjem do mater	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
H18	Nihče več ne gleda, zakaj je na primer prišel v vrtec ravno oče in kje je mama. Ni tistih vprašanj, zakaj mame ni. To se je res spremenilo.	V vrtcu danes nihče ne sprašuje, zakaj ni prišla mama, ampak oče	Sodobna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
H19	V vrtec sem jaz uvajala otroka.	Otroka je v vrtec uvajala mama	Vrtčevske obveznosti	Skrbstveno delo
H20	Če otrok zboli, večkrat jaz vzamem nego v službi, kdaj pa kdaj tudi partner.	Ob bolezni otroka se glede koriščenja nege starša dogovarjata sproti	Koriščenje nege otroka	Skrbstveno delo
H21	Če so hujše stvari, na primer kakšna visoka vročina, potem mislim, da je boljše, da jaz ostanem z njim doma.	Največkrat na negi zaradi bolezni otroka ostane mama	Koriščenje nege otroka	Skrbstveno delo
H22	Med dopustom sem se imela lepo.	Obdobje koriščenja (starševskega, očetovskega, materinskega) dopusta je bilo lepo	Pozitivna občutja med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
H23	Bilo je naporno, ampak je bilo to res lepo obdobje.	Naporno obdobje	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta

H24	Da, izzivi so, od kar se otrok rodi, od prvega dne. In tudi še trajajo.	Stresno obdobje	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
H25	Ne, ni vse tako idealno. Nekaj je, kar si pred rojstvom predstavljaš, kako boš lahko izkoristil ta čas, ki ti pripada, kako bom šla k svoji družini malo na obisk z otrokom, pa kako bom z njim hodila vsepovsod.	Pred rojstvom so pričakovanja drugačna	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
H26	Potem pa vidiš, da se moraš otroku res prilagajati. Pri spanju, hranjenju in si več ali manj doma. Čas pa tudi gre kar hitro. Pa na primer je tudi sprememba. Že eno navadno kosilo, ko sva ga s partnerjem imela navadno ob dvanajstih, se je sedaj prestavilo, ker se prilagajava otroku. Prilagajava se spanju, kdaj se bo zbudil, da bomo imeli kosilo.	Skrb in prilagajanje	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
H27	Jaz sem prehod nazaj na delo prenesla presenetljivo dobro.	Hitro se je navadil/a na delo	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
H28	Tega me je bilo zelo strah, ampak je na koncu šlo zelo lepo.	Prisoten strah	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
H29	Tudi v vrtec se je uvajal zelo lepo in hitro, tako da mi potem res ni bil problem iti v službo.	Hitro se je navadil/a na delo	Prehod nazaj na delo	Delovno okolje
H30	Družina nama je stala ob strani. Sploh po rojstvu otroka sva imela veliko pomoči iz obeh strani. Moja družina je malo bolj oddaljena, partnerjeva je bližje, ampak to ni bila ovira. So nama oboji vglavnem veliko pomagali in še danes pomagajo.	Imela sta podporo družine	Podpora družine	Doživljanja med koriščenjem dopusta
H31	Partner mi pri skrbi za otroka veliko pomaga. Zelo veliko pomaga, nikoli ni problem se uskladiti.	Partner se ne izogiba opravilom	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
H32	Jaz zdaj po novem tudi ob sobotah delam. On prevzame skrb.	Vloge imata razdeljene enakovredno	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog

H33	Se sproti dogovarjava. Smo družina in držimo skupaj. Res mi ogromno pomaga.	Sproti se dogovarjata, kdo opravlja katero delo	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
H34	Ja, ko je bil partner z otrokom doma, sem lahko jaz tudi kaj drugega naredila. Nisem rabila ves čas samo gledati, kje je otrok, ampak sem lahko res še kaj drugega naredila.	Opravila si delita	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
H35	To mi je ogromno pomenilo, ko je bil doma. Sploh pa prve dva meseca po porodu, ko sem bila jaz kar boga, je veliko pomagal. Če pa na primer zdaj gledam, je en tak primer dnevni počitek otroka. On približno spi nekje eno uro in pol. Jaz moram imeti ves čas pri sebi elektronsko varuško in jo spremljati. Takrat ne moreš še veliko zraven delati. Ne moraš iti v trgovino ali pa delati zunaj. Tako lahko eden popazi na otroka, drugi pa naredi kaj drugega.	Hvaležen/a za trenutno pravico do (očetovskega, starševskega, materinskega) dopusta	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
H36	Dodala bi še, da ko sem jaz osem ur delala in je bil partner sam doma z otrokom, je on res dobro izkoristil svoj del dopusta. Jaz sem na primer pripravila kosilo, on pa ga je doma dokončal, preden sem prišla domov.	Nameni veliko časa otroku	Razumevanje pojma idealni oče	Aktivno očetovstvo
H37	Ko sem bila pa jaz sama z otrokom, pa nisem mogla dopoldne biti samo z otrokom, ker sem morala še oprati perilo, kaj pospraviti pa še skuhati.	Nikoli se ne odklopiš	Izzivi starševstva med dopustom	Doživljanja med koriščenjem dopusta
H38	Kar se tiče službe, nimam pripomb. Ocenjujem kot zadovoljivo in nimam pripomb ali pa problemov.	Delodajalec je sprejel odsotnost z dela zaradi starševstva	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
H39	Ker delam v velikem podjetju, pa moram	Odnos delovne organizacije do	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje

	povedati, da je čisto različno do vodje do vodje, kakšen odnos imajo do zaposlenih.	starševstva je odvisen od kulture v kolektivu		
H40	Ampak jaz res nimam problemov. So zelo razumevajoči.	Prilagodljivo delovno okolje	Razumevanje delodajalca	Delovno okolje
H41	Mislim, da je dobro zastavljeno vse skupaj. Sem bila vesela, da sem bila lahko toliko časa doma.	V Sloveniji imamo dolgo obdobje za koriščenje (očetovskega, starševskega, materinskega) dopusta	Zadovoljstvo z ureditvijo zakonodaje	Zakonodaja
H42	Bi si pa seveda želela še malo več, ampak je enkrat treba iti nazaj v službo.	Starševski dopust bi lahko bil daljši	Predlog izboljšave zakonodaje	Zakonodaja
H43	Otroka večkrat jaz hranim,	Mama večkrat nahrani otroka	Hranjenje	Skrbstveno delo
H44	prav tako jaz bolj poskrbim za higieno.	Mama večkrat poskrbi za otrokovo higieno	Higiena	Skrbstveno delo
H45	Če pa je partner sam doma, ali pa, če imam kakšne obveznosti, pa tudi on za vse poskrbi. Mu pa moram potem vse razložiti, kdaj dati otroku jest, kaj bo jedel. To še vseeno jaz poskrbim.	Opravila si delita	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
H46	Se organizirava. Znava pa vsa opravila obadva opraviti.	Opravila si delita	Vsakodnevna opravila	Skrbstveno delo
H47	Če primerjam z mojo sestro na primer, ki ima dve hčerki, partner ni nikoli nobene previl.	Oče ni previjal otroka	Tradicionalna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
H48	Tudi vidim, da je dosti takih očetov. Pri nas to ni težava.	Oče ni previjal otroka	Tradicionalna družbena pričakovanja	Družbena pričakovanja
H49	Menim, da si je treba vloge v družini deliti in da vsak nekaj dela. Je pa to dogovor med partnerjema, kako si bosta razdelila.	Meni, da je pomembno, da so vloge enakovredno razdeljene	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog
H50	Pri nas si deliva glede na to, kdo rajši naredi kakšno opravilo.	Opravila si delita glede na to, kdo v njih bolj uživa	Enakovredno razdeljene vloge	Delitev vlog

9.4. OSNO KODIRANJE

STAROST

STAROST OTROKA

- Dve leti in en mesec (A1, F1)
- 18 mesecev (B1)
- 20 mesecev (C1)
- Dve leti in pol (D1)
- 13 mesecev (E1)
- Dve leti (G1, H1)

DOPUST

OČETOVSKI DOPUST

- 15 dni takoj po rojstvu (A2, C3, E3, F3, G2, G4, H4)
- 10 dni takoj po rojstvu (D3, D46)

STARŠEVSKI DOPUST

- Oče prenesel svoj del dopusta na mater (A3, B2, C2, C45, D2, E2, F2, H2)
- Na začetku izkoristil 45 dni starševskega in očetovskega dopusta (B3)
- 15 dni za uvajanje v vrtec (B4)
- V načrtu je, da oče vsko leto izkoristi 15 dni, dokler mu to pripada (E4)
- Izkoristil 30 dni starševskega dopusta (F4, G3, G5, H5)
- Poleti združil kolektivni in starševski dopust (G6)

DOGOVOR MED STARŠEMA GLEDE KORIŠČENJA STARŠEVSKEGA DOPUSTA

- Starša sta se ob rojstvu otrok uskladila glede koriščenja starševskega dopusta (C4, D29)
- Zaradi dojenja sta se odločila, da večji del dopusta izkoristi mama (D30)
- Zaradi neobičajne službe z ženo usklajujeta dopust (G7)

SPODBUDE ZA KORIŠČENJE OČETOVSKEGA DOPUSTA

- Očetje koristijo očetovski dopust, da so čim več časa z otrokom in partnerko (C54)
- Želja po aktivni vlogi pri skrbi za otroka (D56)
- Podpora partnerke (D57)
- Podpora delodajalca (D58, B42)
- Zaradi razumevajočih sodelavcev se je lahko bolj posvetil družini (A44)
- Podjetje je družinsko orientirano (C50, G39)
- Delodajalec odsotnosti z dela ni videl kot ovira, ampak kot nekaj normalnega (A47)
- Odnos delodajalca do očetovstva (C55)

OVIRE ZA KORIŠČENJE OČETOVSKEGA DOPUSTA

- Strah pred negativnimi posledicami na delovnem mestu (D59)
- Delodajalcem ni najbolj všeč, da oče vzame 15 dni očetovskega dopusta v kosu (E58)
- Prisoten pritisk, da moraš biti ves čas na voljo delodajalcu (F47)
- Finančni razlogi (D60)
- Tradicionalni družbeni vzorci (D61)

AKTIVNO OČETOVSTVO

RAZUMEVANJE POJMA AKTIVNO OČETOVSTVO

- Prisotnost in sodelovanje pri vsakodnevnih opravilih (B7, C5, C6, D4, E5, E8, F6, F8, G9, H6)
- Čustvena prisotnost in občutek varnosti (A6)
- Sodelovanje obeh staršev (A5, A7, D15)
- Vpetost v otrokovo rutino (B6, C10, F13, H8)
- Pomoč samemu sebi (B8)
- Zaznavanje otrokovih potreb (B9)
- Prevzemanje odgovornosti (B10, D6)
- Na voljo partnerki (D5, E9)
- Začne se z rojstvom otroka (D7)
- Fizična prisotnost (F7, G10, H9)

RAZUMEVANJE POJMA IDEALNI OČE

- Nameni veliko časa otroku (A8, B11, D12, G11, G13, G26, G33, H10, H36)
- Prizna napake in se iz njih uči (B12)
- Sprotno učenje (C12, E15)
- Zna prevzeti vlogo mame (C13)
- Daje otroku in partnerki ljubezen (C14)
- Čustvena prisotnost (C15, D11)

- Občutek varnosti (C16)
- Sodeluje s partnerko (C17, E11)
- Idealnega očeta ni, obstaja zgolj približek idealu (D8, F14, F58, G12)
- Odgovornost (D9, F15, H11)
- Potrpežljivost (D10)
- Zadovolji otrokove potrebe (D13)
- Postavlja meje (D14, F16)
- Pomoč pri opravilih (E12, E16)

LEPO, A NAPORNO

- Očetovstvo je lepo, a naporno (F59, B61)

OTROKOV RAZVOJ

VPLIV AKTIVNEGA OČETOVSTVA NA OTROKOV RAZVOJ

- Aktivno očetovstvo ima veliko vlogo pri otrokovem razvoju (A9, B15, C18, C20, D16, E17, G14, H12)
- Preživet čas se je pozitivno odražal na otroku (A40, A57)
- Otrokov razvoj je dolgotrajen proces in se bo odražal v prihodnosti (B13)
- Očetovska figura je otroku zgled (C19, E19, H13, H15)
- Pomembno je, da otrok že od začetka vzpostavi vez z obema staršema (E18)
- Otroku se pozna prisotnost in prisebnost očeta od začetka (E20)

PODROČJA, NA KATERA VPLIVA AKTIVNO OČETOVSTVO

- Navezanost otroka na starša (A10, G48)
- Povezanost (A41, H14)
- Umirjenost (B14)
- Zavedanje očetovske vloge (B39)
- Čustvena stabilnost (B51)
- Otrokovo mišljenje v prihodnosti (D17, G15)
- Samopodoba (D18)
- Kognitivni, gibalni, emocionalni razvoj (D19)
- Samostojnost (F17)
- Občutek varnosti (F18)

DRUŽBENA PRIČAKOVANJA

SODOBNA DRUŽBENA PRIČAKOVANJA

- V družbi se čedalje bolj pričakuje vključenost očetov (A11, A14, C23, C26, D20, D65, F19, G16)
- Pogled na očetovstvo se je skozi čas spremenil (A13, C21, E21, H16)
- Očetje so danes bolj vključeni v vzgojo (A16, C22, E22)
- Sodobna družbena pričakovanja so pozitivna sprememba družbe (C24, D25)
- Ekonomska preskrbljenost in aktivno očetovstvo (D21, D66)
- Očetje prevzemajo veliko vlog (E23, E61, G17)
- Zaznava sodobno družbeno ureditev (E59, G50)
- Vloge se vedno bolj prepletajo (E60, G52)
- Skrb za otroka je samoumevna, ne glede na spol (F55)
- Pričakovanja do očetov so danes enakovredna pričakovanjem do mater (C27, G51, H17)
- V vrtcu danes nihče ne sprašuje, zakaj ni prišla mama, ampak oče (H18)
- Očetu se zdi pomembno da ga otrok doživlja kot enakovrednega starša (A56)

TRADICIONALNA DRUŽBENA PRIČAKOVANJA

- Starejši ljudje so mnenja, da oče nima pomembne vloge pri vzgoji otroka (A12)
- V preteklosti je bila skrb za otroka ženska zadeva (A15)
- Oče ni previjal otroka (C25, H47, H48)
- Očetova odsotnost je v družbi bolj tolerirana od materinske (F20)
- Očete se hvali za osnovno skrbstveno delo (F54)

(NE)ZANIMANJE ZA DRUŽBENA PRIČAKOVANJA

- Ne ozira se na družbena pričakovanja (B16, B19)
- Pomembno je, da si prisoten pri otroku, ne pa mišljenje drugih (B17)
- Zanima se za mnenje stroke, splošne družbe pa ne (B18)

DOŽIVLJANJA MED KORIŠČENJEM (STARŠEVSKEGA, OČETOVSKEGA, MATERINSKEGA) DOPUSTA

IZZIVI STARŠEVSTVA MED DOPUSTOM

- Naporno obdobje (A17, A20, A35, F28, H23)
- Stresno obdobje (A18, G34, H24)
- Partnerka sama ne bi zmogla brez pomoči očeta (A19, D50, E46, F35)
- Skrb in prilagajanje (A22, F23, H26)
- Zavedanje odgovornosti (A23)
- Otroka je na začetku izziv nahraniti (A31, A32, A34)
- Obisk patronažne sestre (A33)
- Neprespane noči (B23)

- Improvizacija in učenje (B40, F24, F25)
- Manjko socialnega stika (D51)
- Dvomi vase (A21, F26)
- Nikoli se ne odklopiš (F29, H37)
- Nepričakovana bolezen otroka (G35)
- Pred rojstvom so pričakovanja drugačna (B22, H25, F21, F22)

POZITIVNA OBČUTJA MED DOPUSTOM

- Obdobje koriščenja (starševskega, očetovskega, materinskega) dopusta je bilo lepo (A39, E24, F27, H22)
- Ko se otrok začne odzivati, so to lepi trenutki (B41)
- Veliko časa preživetega z otrokom (C30)
- Na pomoč je vskočil partner (C31, D27, E9, E43)
- Priložnost povezovanja z otrokom (D31, D34, E26)
- Počitek (D32)
- Priložnost skupnega učenja s partnerjem (D33, D47, E45)
- Pravica mu je dala možnost, da ne zamudi lepih trenutkov z družino (F34)

PODPORA DRUŽINE

- Imela sta podporo družine (A36, C64, F38, F40, H30)
- Oddaljenost od družine (B26, E49)
- Družina je pomagala z nasveti (A37, G38)
- To, da imaš nekoga, je dragoceno (A38, B25, E47, E51, F39)
- Družina popazi na otroka (C65)
- Pomoč s kuhanjem (E50)
- Socializacija (G29)

PREHOD IZ PARTNERSTVA V STARŠEVSTVO

- Prehod iz partnerske zveze v družino je bil naporen (B21)
- Navajanje na nov življenjski slog (D26, D28, F33)
- Postopoma so se privadili na družinsko življenje (E42)

ZAKONODAJA

SPREMEMBA ZAKONODAJE LETA 2023

- Očetje so po spremembi zakonodaje dobili več dni dopusta (A24)
- Sprememba je bila dobra, saj je pravica do večdnevnega dopusta potrebna (A25)
- Pred spremembo zakonodaje je bilo za očete predvidenega premalo dopusta (G8, G43)

PREDLOG IZBOLJŠAVE ZAKONODAJE

- Očetovski dopust bi lahko bil daljši (A27, B50, D49, D62)
- Porodniški dopust bi lahko trajal daljše obdobje (A70, A71, B30, C34, D63)
- Starševski dopust bi lahko bil daljši (B29, F50, G57, H42)
- Daljši očetovski dopust takoj po rojstvu otroka (D52)
- Omogočiti doplačilo razlike dela s krajšim delovnim časom materam (E29, E31, E32)
- Da koriščenje 15 dni očetovskega dopusta ne bi bilo v strnjeni obliki (E57)
- Poleti več dni starševskega dopusta (G44)
- V prihodnosti se bo zakonodaja bolj prilagajala potrebam družine (C58)

ZADOVOLJSTVO Z UREDITVIJO ZAKONODAJE

- Pravica do očetovskega dopusta v Sloveniji je dobro urejena (A48, A50, A52, B27, C56, E56, F49)
- Hvaležen/a za trenutno pravico do (očetovskega, starševskega, materinskega) dopusta (B31, C33, H7, H35)
- Ni vedel, da mu pripada tri dni izrednega dopusta za rojstvo otroka (B32, B49)
- V Sloveniji imamo dolgo obdobje za koriščenje (očetovskega, starševskega, materinskega) dopusta (C32, G56, H41)
- Starševski dopust se mora enkrat tudi končati (E27)

PRIMERJAVA S TUJINO

- V ZDA verjetno nimajo očetovskega dopusta (A51)
- V Avstriji starševski dopust traja dalj časa (B28)
- Skandinavske države staršem podaljšujejo obdobje starševskega dopusta (E28)
- V Dohi mora mama na delo po dveh tednih po rojstvu otroka (G45)

NEZANIMANJE ZA ZAKONODAJO

- Ne spremlja sprememb zakonodaje (B48)

DELOVNO OKOLJE

PREHOD NAZAJ NA DELO

- Ni bil/a v celoti osredotočen/a na delo, saj je razmišljal/a o drugih rečeh (A26, E33)
- Preskok nazaj na delo je bil naporen (A30, B20, D37)
- Prisoten strah (C35, H28)
- Stresno (F36)
- Hitro se je navadil/a na delo (C36, E34, H27, H29)
- Prehod je potekal gladko in pričakovano (D35)
- Prihoda na delo se je veselila, saj je pogrešala socialni stik (D38)
- Počutila se je bolj produktivno (D39)

RAZUMEVANJE DELODAJALCA

- Prilagodljivo delovno okolje (A42, B46, C47, G36, G40, H40)
- Sodelavci so si njegovo delo med sabo razdelili (A43)
- Delodajalec je sprejel odsotnost z dela zaradi starševstva (A45, B37, B43, C46, D53, D54, E52, G24, G46, H38)
- Ni bilo negativnih pripomb (A46, E54)
- Odnos delovne organizacije do starševstva je odvisen od kulture v kolektivu (B47, H39)
- Delodajalec razume odsotnost z dela zaradi bolezni otroka (C48, C53, G42)

NERAZUMEVANJE DELODAJALCA

- Odnos delovne organizacije do starševstva ni idealen (B45, F44)
- Med koriščenjem dopusta je morala biti na voljo delodajalcu (F46, F48)
- Na splošno delodajalci niso naklonjeni temu, da očetje ostanejo doma z otrokom (G21)

USKLAJEVANJE ZASEBNEGA IN POKLICNEGA ŽIVLJENJA

- Med koriščenjem očetovskega dopusta je bil delno vpet v službo (B35)
- Ko je otrok spal, je delal za službo (B36)
- Ohranja dobro razmerje med delom in družino (C38)
- Občutek razpetosti med službo in domom (F37, G37)
- Delo med prazniki in vikendi zaradi neobičajne vrste dela (G23)
- Zaradi neobičajne vrste dela mora vnaprej načrtovati izostanek z dela zaradi starševstva (G25, G41)

PRILAGODLJIVOST DELAVNIKA

- Dela krajši delovni čas (C37)
- Delo od doma (D55, E36, E53)

SKRBSTVENO DELO

USPAVANJE

- Otroka uspava mama (A53)
- Oče bere pravljice (D22)
- Oče pomaga pri večerna rutina (D23)
- Med koriščenjem starševskega in očetovskega dopusta je oče pretežno skrbel za uspavanje (G30)

IGRA

- Z otrokom se igrata oba starša (A54, C61)
- Oče se je med koriščenjem dopusta veliko igral z otrokom (G27)

VSAKODNEVNA OPRAVILA

- Takoj po rojstvu je oče prevzel vsakodnevna opravila (B24, C43, D48, E48)
- Opravila si delita (A55, D64, D67, H34, H45, H46)
- Oče je vskočil v trgovino (F31)
- Ker je parnterka dojila, je oče skrbel za gospodinjstvo (F32)
- Oče je skrbel za pospravljanje (G31)

KORIŠČENJE NEGE OTROKA

- Ob bolezni otroka se glede koriščenja nege starša dogovarjata sproti (A58, B33, F53, G19, H20)
- Ne obremenjujeta se s tem, kdo bo ob bolezni otroka, ostal z njim doma (B34)
- Zaradi dojenja, mama ostane z otrokom na negi, kadar je bolan (E38, E39)
- Največkrat na negi zaradi bolezni otroka ostane mama (E40, G22, H21)

VRTČEVSKE OBVEZNOSTI

- Otroka je v vrtec uvajala mama (A59, D36, E37, F41, G18, H19)
- Otroka je v vrtec uvajal oče (B5)
- Oče se udeležuje roditeljskih sestankov (D24)

SPREHODI

- Večinoma hodijo skupaj na sprehode (B59)
- Oče je med koriščenjem starševskega in očetovskega dopusta z otrokom pogosto odšel na sprehod (G28)

HRANJENJE

- Družina ima navado skupnega obedovanja (C62, C63)
- Oče je med koriščenjem očetovskega in starševskega dopusta skuhal kosilo (G32)
- Mama večkrat nahrani otroka (H43)

DELITEV VLOG

ENAKOVREDNO RAZDELJENE VLOGE

- Vloge imata razdeljene enakovredno (B52, B54, C9, C40, C60, D45, E41, F51, H32)
- Meni, da je pomembno, da so vloge enakovredno razdeljene (A64, A66, A68, C73, C74, D68, F56, G53, H49)
- Oba starša morata skrbeti za otroka (A61, A65, A67, C39)
- Sproti se dogovarjata, kdo opravlja katero delo (B53, E44, F30, H33)
- Opravila si delita glede na to, kdo v njih bolj uživa (B57, B58, B60, G55, H50)
- Partner se ne izogiba opravilom (C42, D44, G49, H31)
- V prihodnosti bo še bolj normalizirana enakovredna delitev dela in skrbi (C59)
- Mišljenje glede delitve dela se je spremenilo (C66)
- V mestnem okolju ni več tradicionalnih delitev dela (C67)

- Enakovredna delitev vlog otroku daje dober zgled (C75, F42)
- Oče se je enakovredneje vključil v skrb ob samostojnem prehranjevanju in gibanju otroka (D43)
- Oče se ne počuti izključen pri skrbi za otroka (F52)
- Pomembna je komunikacija med staršema (F57)

NEENAKOVREDNO RAZDELJENE VLOGE/ TRADICIONALNA DELITEV VLOG

- V mestih ni več tradicionalne delitve vlog (A60)
- V strogo ruralnem okolju se pojavlja tradicionalna delitev vlog (A62, C68)
- V strogo ruralnem okolju je odgovornost skrbi za otroka na mami (A63, C71)
- V nekaterih družinah je še vedno prepričanje, da je skrb za otroka ženska naloga (C70)
- Ko se je otrok rodil, je na začetku več časa z njim preživela mama (B55, D40, D42)
- Oče začne za otroka skrbeti kasneje in pokaže moško figuro (B56, D41)
- Kjer so očetje manj vključeni v vsakodnevno rutino otroka, velja neenakovredna delitev vlog (C72)
- Gospodinjska opravila v večini opravlja partnerka (G47)
- Obstaja delitev opravil na moška in ženska (G54)